

รายงาน ของ

คณะกรรมการการปฏิรูปทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
สภาปฏิรูปแห่งชาติ

วาระปฏิรูปที่ ๒๖ : การจัดการภัยพิบัติตามธรรมชาติภาวะโลกร้อน (รอบ๒)

สำนักกรรมการ ๓
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาปฏิรูปแห่งชาติ

ด่วนที่สุด

(สำเนา)

ที่ (สปช) ๓๓๗๖/๒๕๕๘

สภาปฏิรูปแห่งชาติ

ถนนอุทองใน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๘

เรื่อง รายงานการพิจารณาของคณะกรรมการปฏิรูปทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กราบเรียน ประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานของคณะกรรมการดังกล่าวข้างต้น จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ที่ประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติ ครั้งที่ ๗/๒๕๕๗ วันอังคารที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ ได้มีมติตั้งคณะกรรมการปฏิรูปทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้น ซึ่งกรรมการคณะนี้ประกอบด้วย

๑. นายปราโมทย์ ไม้กลัด	ประธานกรรมการ
๒. ศาสตราจารย์เกียรติคุณตรีังใจ บุรณสมภพ	รองประธานกรรมการ
๓. นายสุวัช สิงห์พันธุ์	รองประธานกรรมการ
๔. นางอรพินท์ วงศ์ชุมพิศ	รองประธานกรรมการ
๕. นายวิวัฒน์ ศัลยกำธร	รองประธานกรรมการ
๖. นายเกษมสันต์ จิณณวาโส	รองประธานกรรมการ
๗. นายกิตติศักดิ์ คณาสวัสดิ์	รองประธานกรรมการ
๘. นายธรรณ อังรณาวาสวัสดิ์	โฆษกกรรมการ
๙. นายอุทัย สอนหลักทรัพย์	กรรมการ
๑๐. นายธวัช สุวดีกุล	กรรมการ
๑๑. นายณรงค์ศักดิ์ อังคะสุวพลา	กรรมการ
๑๒. นายสยามพร ลิ้มไทย	กรรมการ
๑๓. นายดำรงค์ พิเดช	กรรมการ
๑๔. พลเอก ธวัชชัย สมุทรสาคร	กรรมการ
๑๕. นายประเสริฐ ศัลย์วิวรรธน์	กรรมการ
๑๖. นายเดชฤทธิ์ ปัญจะมูล	กรรมการ
๑๗. นายประทวน สุทธิอำนาจเดช	กรรมการ
๑๘. นายชาติ เอียดสกุล	กรรมการ
๑๙. นายเกรียงไกร ภูมิเหล่าแจ้ง	กรรมการ
๒๐. นายจรัส สุทธิกุลบุตร	กรรมการ
๒๑. นายบัญญัติ เศรษฐศิริโรตม์	กรรมการ
๒๒. รองศาสตราจารย์สุชาติ นวกวงษ์	เลขานุการคณะกรรมการ
๒๓. นางทิฆัมพร กองสอน	ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ
๒๔. นายหาญณรงค์ เยาวเลิศ	ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ

บัดนี้ คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษาแนวทางการปฏิรูปในวาระการปฏิรูปที่ ๒๖ : การจัดการภัยพิบัติตามธรรมชาติภาวะโลกร้อนเสร็จแล้ว โดยได้นำหลักการเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องปฏิรูปเรื่องดังกล่าวมาประกอบการพิจารณาเพื่อให้การปฏิรูปเกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนภายในกรอบระยะเวลาที่เหมาะสม ดังนี้

(๑) เหตุผลและความจำเป็นที่ต้องปฏิรูป มีดังนี้

๑. สถานการณ์ภัยพิบัติตามธรรมชาติมีแนวโน้มในการเกิดแบบเฉียบพลัน จำนวนการเกิดถี่ขึ้น ความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นและอาจมีระยะเวลาของการเกิดยาวนานกว่าปกติ ซึ่งจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อร่างกาย ชีวิต และทรัพย์สินของประชาชนจำนวนมาก ทั้งในด้านวิถีชีวิตของผู้คนในสังคม ด้านระบบนิเวศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ

๒. ภัยพิบัติตามธรรมชาติเป็นปัญหาสำคัญที่คนไทยทุกคนควรให้ความสนใจและร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหา โดยอาศัยหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นกลไกหลัก กลไกรอง และกลไกหนุนเสริม ตามบทบาทภารกิจของแต่ละหน่วยงานและตามศักยภาพของแต่ละบุคคลในการดำเนินการเตรียมการป้องกันและจัดการปัญหาภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้น และหน่วยงานภาครัฐควรสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับภัยพิบัติตามธรรมชาติให้กระจายสู่ประชาชนอย่างทั่วถึง เพื่อปลูกจิตสำนึกและสร้างพลังเครือข่ายการจัดการภัยพิบัติให้เข้มแข็งเป็นระบบและยั่งยืน

(๒) สิ่งที่ประชาชนจะได้รับหรือความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นจากการปฏิรูป

๑. สามารถสร้างความมั่นใจให้กับสังคมและประชาชนถึงความพร้อมในการรับมือภัยพิบัติตามธรรมชาติภาวะโลกร้อนทุกรูปแบบ

๒. ทุกภาคส่วนสามารถเข้าร่วมเป็นกลไกหลัก กลไกรอง และกลไกหนุนเสริม ในการจัดการปัญหาภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ

๓. สามารถลดผลกระทบและความสูญเสียได้อย่างชัดเจนเมื่อภัยพิบัติมาเยือน

(๓) กรอบระยะเวลาที่ชัดเจนในการปฏิรูปในแต่ละประเด็น หรือขั้นตอนการดำเนินการ

๑. ยุทธศาสตร์เพื่อดูแลผลกระทบจากภัยพิบัติตามธรรมชาติรวมทั้งยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมเพื่อดูแลผลกระทบภาวะโลกร้อน มีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจังและครบถ้วนในทุกด้านตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

๒. มีการเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับภัยพิบัติตามธรรมชาติแต่ละรูปแบบให้กระจายสู่ประชาชนอย่างทั่วถึง เพื่อปลูกจิตสำนึกและสร้างพลังเครือข่ายให้เข้มแข็งเป็นระบบและยั่งยืนตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

๓. การพัฒนาและปรับปรุงองค์กรและดำเนินการตามกลไกตามที่เสนอแนะไว้ ได้แก่ ศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ ที่มีอยู่แล้วให้มีกลไกทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพให้มีผลสำเร็จในสมัยรัฐบาลชุดปัจจุบัน

๔. หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาผลกระทบของภัยพิบัติตามธรรมชาติและภาวะโลกร้อนทั้งหลายต้องมีระบบการทำงานที่มีความเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบและบูรณาการกันตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอที่ประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติพิจารณาและเสนอแนะแนวทาง
ในการปฏิรูปการจัดการภัยพิบัติตามธรรมชาติภาวะโลกร้อนเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) ปราโมทย์ ไหม้กลัด

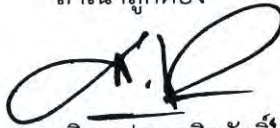
(นายปราโมทย์ ไหม้กลัด)
ประธานกรรมาธิการปฏิรูป
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สำนักกรรมาธิการ ๓

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๖๕ ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๗๔

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๗๔

สำเนาถูกต้อง

(นายสาธิต ประเสริฐศักดิ์)

ผู้อำนวยการสำนักกรรมาธิการ ๓

...../ร่าง
..... นวรัตน์ /พิมพ์
..... /ทาน

สารบัญ

	หน้า
รายงานคณะกรรมการปฏิรูปทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วาระปฏิรูปที่ ๒๖ : การจัดการภัยพิบัติตามธรรมชาติภาวะโลกร้อน	
๑. หลักการและเหตุผล	๑
๒. ประเด็นการศึกษา	๑
๓. วิธีการพิจารณาศึกษาวิเคราะห์	๒
๔. สรุปผลการศึกษาวิเคราะห์	๒
๕. ข้อเสนอประเด็นการปฏิรูปและแนวทางการดำเนินการ	๔
๖. ผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้รับจากข้อ ๕	๙
๗. ตัวชี้วัดความสำเร็จตามผลลัพธ์ในข้อ ๖	๙

ภาคผนวก

รายงานการศึกษา (ฉบับสมบูรณ์) เรื่อง การจัดการภัยพิบัติตามธรรมชาติภาวะโลกร้อน

รายงาน

คณะกรรมการปฏิรูปทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วาระปฏิรูปที่ ๒๖ เรื่อง การจัดการภัยพิบัติตามธรรมชาติภาวะโลกร้อน

.....

๑. หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีภัยธรรมชาติหลายประเภทเกิดขึ้นบ่อยครั้ง เช่น พายุหมุนเขตร้อน พายุฝนฟ้าคะนองหรือพายุฤดูร้อน คลื่นพายุซัดฝั่ง ดินโคลนถล่ม อุทกภัย ภัยเนื่องมาจากความแห้งแล้ง (ภัยแล้ง) ไฟป่าและหมอกควัน แผ่นดินไหว และสึนามิ โดยเหตุการณ์ภัยพิบัติตามธรรมชาติได้สร้างผลกระทบขนาดใหญ่กับประเทศไทยหลายครั้ง เช่น เหตุการณ์คลื่นสึนามิที่ซัดถล่มชายฝั่งอันดามันของประเทศไทย เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๗ การเกิดอุทกภัยขนาดใหญ่ในลุ่มน้ำเจ้าพระยา พ.ศ. ๒๕๕๔ เหตุการณ์อุทกภัยขนาดใหญ่ในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ รวมทั้งการเกิดอุทกภัยซ้ำซากในภาคใต้ของประเทศไทย

จะเห็นได้ว่าปัจจุบันสถานการณ์ภัยพิบัติตามธรรมชาติมีแนวโน้มในการเกิดแบบเฉียบพลัน จำนวนการเกิดถี่ขึ้น ความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นและอาจมีระยะเวลาของการเกิดยาวนานกว่าปกติ ซึ่งจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อร่างกาย ชีวิต และทรัพย์สินของประชาชนจำนวนมาก ทั้งในด้านวิถีชีวิตของผู้คนในสังคม ด้านระบบนิเวศ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ดังนั้น ภัยพิบัติตามธรรมชาติจึงเป็นปัญหาสำคัญที่คนไทยทุกคนควรให้ความสนใจและร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหา โดยอาศัยหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นกลไกหลัก กลไกรอง และกลไกหนุนเสริม ตามบทบาทภารกิจของแต่ละหน่วยงานและตามศักยภาพของแต่ละบุคคลในการดำเนินการเตรียมการป้องกันและจัดการปัญหาภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้น และหน่วยงานภาครัฐควรสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับภัยพิบัติตามธรรมชาติให้กระจายสู่ประชาชนอย่างทั่วถึง เพื่อปลูกจิตสำนึกและสร้างพลังเครือข่ายการจัดการภัยพิบัติให้เข้มแข็งเป็นระบบ และยั่งยืน และในปัจจุบันปัญหาภัยพิบัติตามธรรมชาติยังได้รับการเสนอและยกย่องบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ในมาตรา ๒๗ (๕) ซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญจึงมีการกำหนดให้หน้าที่พลเมืองต้องช่วยเหลือป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติสาธารณะ ปรากฏอยู่ในกฎหมายสูงสุดของประเทศไทย อันจะนำมาซึ่งกลไกการบริหารจัดการภัยพิบัติตามธรรมชาติแบบมีส่วนร่วมให้ทั่วถึงชุมชนและทุกคนที่อาศัยอยู่บนผืนแผ่นดินไทย

๒. ประเด็นการศึกษา ประกอบด้วยประเด็นดังต่อไปนี้

๒.๑ ศึกษาสภาพปัญหา ข้อเท็จจริง ข้อมูลและปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกัภัยพิบัติตามธรรมชาติและภาวะโลกร้อนที่มีผลกระทบต่อประเทศไทย

- (๑) วาดภัย..จากพายุหมุนเขตร้อน
- (๒) อุทกภัย..อุทกภัยครั้งสำคัญในประเทศไทย
- (๓) ภัยเนื่องมาจากความแห้งแล้งหรือภัยแล้ง
- (๔) พายุฝนฟ้าคะนอง..พายุฤดูร้อน
- (๕) คลื่นพายุซัดฝั่ง
- (๖) แผ่นดินไหว
- (๗) แผ่นดินถล่ม

- (๘) ไฟป่าและหมอกควัน
- (๙) คลื่นยักษ์ “สึนามิ”
- (๑๐) ก๊าซเรือนกระจกในบรรยากาศและสาเหตุการเกิดก๊าซเรือนกระจก
- (๑๑) ประเทศไทยกับพิธีสารเกียวโต
- (๑๒) ผลกระทบจากภาวะโลกร้อนต่อประเทศไทย

๒.๒ ศึกษาภารกิจ อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากภัยพิบัติตามธรรมชาติภาวะโลกร้อน ปัจจุบันมีหน่วยงานใดที่เกี่ยวข้องอย่างน้อยเพียงใดและรวมตลอดถึงกระบวนการปฏิบัติงานของแต่ละหน่วยงานด้วย

๒.๓ ศึกษาและวิเคราะห์กฎหมายที่ใช้ในการจัดการภัยพิบัติตามธรรมชาติภาวะโลกร้อนและกฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

๒.๔ ศึกษายุทธศาสตร์และกลไกในการจัดการภัยพิบัติตามธรรมชาติภาวะโลกร้อนที่ใช้ขับเคลื่อนในปัจจุบัน

- วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนเกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติที่ผ่านมา

๒.๕ ศึกษาเพื่อกำหนดประเด็นและขอบเขตการปฏิรูป / พัฒนา...โดยนำบทเรียนที่ได้จากการเผชิญกับภัยพิบัติและการบริหารจัดการภัยในอดีตนำมาเป็นแนวทางในการปฏิรูปและพัฒนาการบริหารจัดการภัยพิบัติตามธรรมชาติให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังต่อไปนี้

- ด้านโครงสร้าง องค์กรและกลไกการจัดการภัยพิบัติของภาครัฐภาคเอกชน
- ด้านกระบวนการวางแผนและกลไกการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน
- ด้านการสร้างองค์ความรู้และฐานข้อมูลเกี่ยวกับภัยพิบัติตามธรรมชาติรูปแบบต่างๆ
- ด้านการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ของแต่ละภัยพิบัติที่มีความแตกต่างกัน

๓. วิธีการพิจารณาศึกษาวิเคราะห์

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะศึกษาจากเอกสารทางวิชาการ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยจัดตั้งคณะทำงานขึ้นมาคณะหนึ่งและเชิญบุคลากรผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย กรมอุตุนิยมวิทยาและศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ร่วมทำการศึกษากับคณะกรรมการธิการ

๔. สรุปผลการศึกษาวิเคราะห์

ภัยพิบัติตามธรรมชาติ เป็นปัญหาสำคัญที่คนไทยทุกคนควรให้ความสนใจและร่วมมือกับในการแก้ไขปัญหา โดยอาศัยหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นกลไกหลัก กลไกรอง และกลไกหนุนเสริม ตามบทบาทภารกิจของแต่ละหน่วยงานและตามศักยภาพของภาคเอกชน ในการเตรียมการป้องกันและจัดการปัญหาภัยพิบัติที่อาจจะเกิดขึ้น และที่สำคัญหน่วยงานภาครัฐควรปลูกจิตสำนึก และสร้างพลังเครือข่ายการจัดการภัยพิบัติให้เข้มแข็งเป็นระบบและยั่งยืน ภัยพิบัติตามธรรมชาติมีหลายรูปแบบแตกต่างกันไป บางอย่างร้ายแรงน้อย บางอย่างร้ายแรงมากอันอาจทำให้เกิดผลเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินมากมายที่ต้องมีการลดความเสี่ยงให้ได้อย่างชัดเจน

สำหรับเรื่องสภาวะโลกร้อนและผลกระทบ สภาพปัญหาและข้อเท็จจริงของสภาวะโลกร้อน หมายถึง สภาวะที่โลกไม่สามารถส่งผ่านหรือระบายความร้อนที่เกิดขึ้นบนโลกออกไปในชั้นบรรยากาศได้ เป็นผลทำให้ความร้อนเหล่านั้นคงอยู่บนผิวโลกมากขึ้นๆ ทั้งนี้ เนื่องจากการเกิด “ก๊าซเรือน

กระจก” ฝุ่นห่อโลก ซึ่งมีสาเหตุมาจากกิจกรรมของมนุษย์บนโลกนี้ทั้งสิ้นที่มีส่วนในการเพิ่มก๊าซเรือนกระจก ที่สำคัญ ได้แก่ การเผาไหม้เชื้อเพลิงจากถ่านหิน น้ำมัน และก๊าซธรรมชาติ รวมถึงการตัดไม้ทำลายป่าทำให้เกิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ขึ้นไปห่มห่อโลก ประเทศไทยแม้ไม่มีพันธกรณีในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเมื่อเทียบกับประเทศอุตสาหกรรมและประเทศพัฒนาอื่นๆ แต่ภาวะโลกร้อนมีผลกระทบมากมายในประเทศไทย โดยสรุปได้ คือ อุณหภูมิประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นระดับน้ำทะเลมีระดับสูงขึ้นเกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ ผลกระทบต่อการเกษตรและแหล่งน้ำ เกิดเหตุการณ์สภาพอากาศวิปริตรุนแรง เกิดผลกระทบด้านสุขภาพของผู้คน ผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจตามมา เราจึงต้องหาทางแก้ไขหรือป้องกันสภาวะโลกร้อนด้วยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างต่อไปด้วย

จากการศึกษาภารกิจ อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาผลกระทบจากภัยพิบัติตามธรรมชาติภาวะโลกร้อน ปัจจุบันมีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการภัยพิบัติตามธรรมชาติ โดยมีภารกิจจัดทำแผนแม่บท วางมาตรการส่งเสริมสนับสนุน การป้องกันบรรเทาและฟื้นฟูจากภัยพิบัติทางธรรมชาติเกือบทุกประเภท รวมทั้งกำหนดนโยบายด้านความปลอดภัย โดยสร้างระบบป้องกันและการเตือนภัย และหลังเกิดภัยยังทำการติดตามประเมินผล เพื่อสร้างหลักประกันด้านความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนด้วยการปฏิบัติการและดูแลการปฏิบัติตามหน้าที่ทั่วประเทศ ส่วนหน่วยงานสนับสนุนที่มีส่วนร่วมช่วยขับเคลื่อนการบริหารและจัดการภัยพิบัติของประเทศไทย มีหลายหน่วยงาน ได้แก่ กรมอุตุนิยมวิทยา กรมชลประทาน สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) กรมอุทกศาสตร์ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย หน่วยงานบัญชาการกรมทหารพัฒนา สำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร กรมโยธาธิการและผังเมือง สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ และการเกษตร (องค์การมหาชน) กรมทรัพยากรธรณี เป็นต้น

ในด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการภัยพิบัติตามธรรมชาติ เพื่อสนับสนุนให้การจัดการภัยพิบัติดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดเอกภาพในการจัดการภัยพิบัติ มีกฎหมายหลัก ได้แก่ พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ มีขอบเขตของพระราชบัญญัติครอบคลุมสาธารณภัยทุกประเภท ทั้งภัยที่เกิดจากธรรมชาติและภัยอันเกิดครอบคลุมสาธารณภัยทุกประเภท ทั้งภัยที่เกิดจากธรรมชาติและภัยอันเกิดจากการกระทำของมนุษย์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน โดยสาระสำคัญของพระราชบัญญัตินี้ในการกำหนดนโยบายและการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ภัยพิบัติตามธรรมชาติ ฯลฯ) ดำเนินการโดยคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภ.ช.) โดยมีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ และกำหนดให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นหน่วยงานกลางของรัฐในการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ภัยพิบัติตามธรรมชาติ ฯลฯ) ของประเทศ ในระดับจังหวัดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อำนวยการจังหวัด รับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตจังหวัด จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด มีอำนาจสั่งการหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งอยู่ในจังหวัดให้ดำเนินการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามแผนการป้องกัน

และบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด นั่นคือ ได้กำหนดกรอบการบริหารจัดการสาธารณภัยไว้อย่างชัดเจน ทั่วทุกประเภทภัย แผนนโยบายและการปฏิบัติการ จึงสรุปได้ว่า เรามีกฎหมายหลักหรือกฎหมายแม่บทในการบริหารจัดการภัยพิบัติตามธรรมชาติ รวมทั้งหน่วยงานหลักซึ่งมีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบในการนี้อย่างชัดเจนแล้ว

เมื่อศึกษาถึงยุทธศาสตร์และกลไกในการจัดการภัยพิบัติตามธรรมชาติภาวะโลกร้อนที่ใช้ขับเคลื่อนในปัจจุบัน กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้มีการปรับปรุงแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ ภายใต้พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์การเกิดภัยพิบัติตามธรรมชาติในปัจจุบัน ซึ่งเป็นแผนที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีเป้าหมายการจัดการความเสี่ยงให้มากกว่าเดิม มียุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนดังนี้

- ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย
- ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การบูรณาการจัดการในภาวะฉุกเฉิน
- ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน
- ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

จากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างรวดเร็วในยุคปัจจุบันทำให้เห็นชัดเจนว่า แนวโน้มสถานการณ์ภัยพิบัติตามธรรมชาติจะมีความรุนแรงมากขึ้น ทำให้ทุกภาคส่วนหันมาให้ความสนใจเรื่องของการบริหารจัดการภัยพิบัติตามธรรมชาติและการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับภัยต่างๆ มากขึ้น จึงควรนำมาเป็นแนวทางในการปฏิรูปและพัฒนาต่อยอดการจัดการภัยพิบัติให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

โดยจะมีการกำหนดประเด็นปฏิรูปเชิงระบบหรือกรอบหลักการปฏิรูป ที่คณะกรรมการธิการจะนำเสนอต่อไป

๕. ข้อเสนอประเด็นการปฏิรูปและแนวทางการดำเนินการ

จากการศึกษาสภาพปัญหา ข้อเท็จจริง ข้อมูลและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภัยพิบัติตามธรรมชาติและภาวะโลกร้อนที่มีผลกระทบต่อประเทศไทย ร่วมกับการศึกษาภารกิจและอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาผลกระทบของภัยพิบัติตามธรรมชาติและภาวะโลกร้อน ตลอดจนถึงกระบวนการปฏิบัติของหน่วยงานต่างๆ ด้วย และรวมถึงการศึกษากฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องที่มี ทำให้ทราบถึงบริบทต่างๆ ที่ควรกำหนดกรอบหลักการปฏิรูปได้ ดังนี้

๕.๑ ปฏิรูปการสร้างยุทธศาสตร์ต่อยอดจากที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ที่มีผลสัมฤทธิ์

๕.๑.๑ ยุทธศาสตร์เพื่อดูแลผลกระทบจากภัยพิบัติตามธรรมชาติ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ ๔ ยุทธศาสตร์ คือ

● **ยุทธศาสตร์ที่ ๑** การป้องกันและลดผลกระทบหรือยุทธศาสตร์เพื่อลดความเสี่ยง
 ชับเคลื่อนก่อนเกิดภัย ประกอบด้วย

- ระบบการจัดการข้อมูลสารสนเทศและการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร
 ด้วยสื่อต่างๆ

- ระบบการบริหารจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน
 - การสร้างความตระหนักและการให้การศึกษาเรื่องภัยพิบัติแก่ประชาชน
 - การพัฒนาแผนหลักและแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับภัยธรรมชาติ
 แต่ละรูปแบบ

- ระบบการประเมินความเสี่ยงภัยและการจัดทำพื้นที่เสี่ยงภัย
 ● **ยุทธศาสตร์ที่ ๒** การเตรียมความพร้อม ชับเคลื่อนก่อนเกิดภัย ประกอบด้วย
 - การพัฒนาระบบการแจ้งเตือนภัยและการกระจายข่าวสาร
 - การจัดทำแผนรับมือหรือจัดการภัยให้สอดคล้องกับภัยธรรมชาติแต่ละรูปแบบ

และการฝึกซ้อมแผน
 - การเตรียมความพร้อมรับมือภัย การเตรียมความพร้อมด้านปัจจัยสี่
 การสนับสนุนด้านเครื่องจักรกล เครื่องมือ และค่าใช้จ่าย

- การเตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น
 - การประชาสัมพันธ์ ฯลฯ

● **ยุทธศาสตร์ที่ ๓** การบริหารจัดการฉุกเฉิน ชับเคลื่อนระหว่างเกิดภัย
 ประกอบด้วย

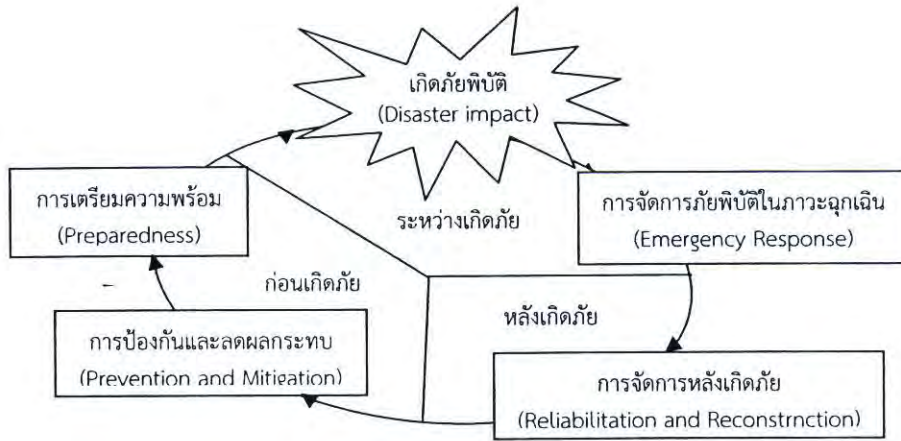
- กรณีเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติรุนแรงขนาดใหญ่ ต้องตั้ง “**คณะทำงาน
 ยุทธศาสตร์**” เพื่อบริหารเชิงยุทธศาสตร์หลายเรื่อง ด้วยความรู้ สติปัญญา และมีมือการจัดการ
 มีผู้รับผิดชอบสูงสุดเป็นผู้สั่งการ และกลั่นกรองเชิญคนที่มีความรู้และประสบการณ์เป็นที่ประจักษ์
 เข้ามาเป็นคณะทำงานและทีมงาน

- มีมาตรการติดตามและเฝ้าระวังสถานการณ์ที่มีประสิทธิภาพ ระบบ
 การสั่งการ การวางแผน การพัฒนาระบบสื่อสาร ทิศทางการหนีภัย การอพยพผู้ประสบภัย
 การช่วยเหลือเบื้องต้น มาตรการตอบโต้และกู้ภัย การปฏิบัติฉุกเฉิน ฯลฯ เหล่านี้ หากขับเคลื่อน
 ได้อย่างชัดเจนเป็นระบบจะลดผลกระทบภัยพิบัติที่มาเยือนได้อย่างมาก

● **ยุทธศาสตร์ที่ ๔** การจัดการหลังเกิดภัย ประกอบด้วย
 - การประเมินความเสียหายของผู้ประสบภัย
 - มาตรการบรรเทาทุกข์ช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนทางการเงิน
 และสิ่งของ

- มาตรการดูแลสุขภาพแวดล้อมและสุขอนามัย
 - การฟื้นฟูสภาพจิตใจ
 - การจัดทำแผนฟื้นฟูบูรณะด้านต่างๆ ฯลฯ

การจัดการหลังเกิดภัยหน่วยงานฝ่ายพลเรือน (กระทรวง ทบวง กรม) และกองทัพ รวมตลอดถึง
 ภาคประชาชน สามารถร่วมกันรับเป็นภาระดำเนินการขับเคลื่อนให้สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายได้

วัฏจักรของภัยพิบัติ

๕.๑.๒ สร้างยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมเพื่อดูแลผลกระทบจากภาวะโลกร้อน มีเป้าหมายการปฏิรูปให้เมืองไทยในอนาคตเป็นสังคมคาร์บอนต่ำ ทั้งในเขตเมืองและชนบท ด้วยมาตรการและยุทธศาสตร์ คือ

- ยุทธศาสตร์สร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชน
  - การสร้างความตระหนักรู้เรื่องก๊าซเรือนกระจกและผลกระทบอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อประเทศไทยในอนาคต ให้ประชาชนทั่วไปทราบ และโดยเฉพาะเยาวชนให้บรรจุเสริมในหลักสูตรการเรียนการสอน
  - สนับสนุนให้ครัวเรือน และภาคเอกชน มีส่วนร่วมปลูกป่า ปลูกต้นไม้ให้ทั่ว (บริเวณที่อยู่อาศัย) เพื่อช่วยดูดซับก๊าซเรือนกระจก
  - สนับสนุนให้หน่วยงานในเขตเมืองและท้องถิ่นทั้งภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมในการลดก๊าซเรือนกระจก โดยการกำหนดให้เป็น KPI ในการดำเนินงาน
- รัฐต้องสร้างความชัดเจนในนโยบายการลดก๊าซเรือนกระจก และกำหนดยุทธศาสตร์ให้เกิดแรงจูงใจ
  - นโยบาย “การพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน” ต้องมีความชัดเจนและหวังผลได้อย่างยั่งยืน
  - สร้างแรงจูงใจให้เกิดการลดก๊าซเรือนกระจกในการประกอบกิจการ เช่น การลดภาษี
- ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
  - เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

๕.๒ พัฒนาและปรับปรุง “ศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ” ที่มีให้มีกลไกทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยด่วน แล้วพัฒนาเป็น “ศูนย์ป้องกันและจัดการภัยพิบัติแห่งชาติ” ในระยะต่อไป

๕.๒.๑ เหตุผลและความจำเป็น เนื่องจาก

- ประเทศไทยมีกลไกการบริหารจัดการภัยพิบัติโดยมีหลายหน่วยงานดูแล
- ขาดการบูรณาการด้านข้อมูล บางข้อมูลซ้ำซ้อนและขัดแย้งกัน ทุกหน่วยงานปฏิบัติตามแนวนโยบายของตนเอง ทำให้ประชาชนผู้อาจได้รับผลกระทบสับสน ส่งผลให้ขาดความเชื่อมั่นและไม่ให้ความสำคัญกับข้อมูลข่าวสารการเตือนภัยพิบัติทางธรรมชาติที่อาจเกิด

- กลไกการแจ้งเตือนภัยและให้องค์ความรู้เกี่ยวกับภัยพิบัติตามธรรมชาติ ให้เข้าถึงประชาชนปัจจุบันมีความล่าช้าไม่ทันเหตุการณ์ตามธรรมชาติที่เกิด
- กลไกการให้องค์ความรู้ภัยพิบัติตามธรรมชาติและการเตือนภัยพิบัติต้องไม่สร้างความตระหนกเกินเหตุการณ์ความเป็นจริง ปัญหากระแสโลกออนไลน์และผู้ไม่มีประสบการณ์ หรือไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องให้ข้อมูล สร้างความตื่นตระหนกความแตกตื่นแก่ประชาชนอยู่เนืองๆ

๕.๒.๒ ข้อเสนอปฏิรูปกลไก “ศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ”

- ศูนย์ฯ แห่งนี้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ หน่วยงานใดเป็นผู้ดูแลให้รัฐบาล โดยคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปพร.) พิจารณากำหนดต่อไปตามความเหมาะสม อาคาร สถานที่ และอุปกรณ์ตามความจำเป็น ยึดหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก
- การบริหารจัดการเพื่อความคล่องตัวขอให้กำหนดเป็นแบบ “ออกนอกกระบวนราชการ” ทั้งนี้ ยกเว้นกระบวนการตรวจสอบ การวัดผลและงานธุรการทั่วไป
- บุคลากรใช้จำนวนไม่มาก ที่สำคัญต้องการผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน ผู้มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับภัยธรรมชาติทุกด้าน ประเภท “วุฒิอาสาเตือนภัยพิบัติและเผยแพร่องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง” เชิญมาเป็นทีมงาน
- ด้วยระบบเครือข่ายและการสื่อสารที่ครอบคลุม มั่นคงปลอดภัยมีประสิทธิภาพ และมีเสถียรภาพของชาติที่มีในปัจจุบัน เครือข่ายสถานีวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ที่ทางราชการสามารถบริหารจัดการและขอความร่วมมือได้
- รายการดังกล่าวต้องร่วมมือกับองค์กรท้องถิ่นในการประกาศเตือนภัย การวางแผนตั้งรับและป้องกันภัยพิบัติร่วมโดยชุมชนและทุกภาคส่วน สร้างองค์ความรู้ด้านภัยพิบัติตามธรรมชาติทุกภัยพิบัติ รวมตลอดถึงผลกระทบจากภาวะโลกร้อนอย่างต่อเนื่องตลอดไป

๕.๒.๓ ข้อเสนอปฏิรูปโครงสร้างองค์กร “ศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ”

สำหรับประเทศไทยแต่เดิมมาจะมุ่งเน้นไปในเรื่องของการช่วยเหลือและบรรเทาทุกข์เมื่อเกิดภัยขึ้นแล้วโดยให้ความสำคัญน้อยมากในการเตือนภัยล่วงหน้า การเตรียมความพร้อมและการลดผลกระทบก่อนเกิดภัยจนถึงปัจจุบันยังเป็นเช่นนั้น ซึ่งจะเห็นได้จากสิ่งที่สะท้อนความคิดในแผนหรือในนโยบายเกี่ยวกับเรื่องการป้องกันและบรรเทาภัย แม้จะมีการปรับปรุงบ้าง แต่ก็ยังไม่ชัดเจนโดยมีกรมอุตุนิยมวิทยาเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่แจ้งข่าวสารการพยากรณ์สภาวะอากาศกับเตือนภัยเรื่องพายุและแผ่นดินไหวและในบางครั้งมีกรมทรัพยากรธรณีแจ้งข่าวการเกิดแผ่นดินไหวเพิ่มเติมด้วยบ้าง

ช่วงที่มีการปฏิรูประบบราชการ รัฐบาลในยุคนั้นได้เล็งเห็นความสำคัญของการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติมากยิ่งขึ้น จึงให้มีการจัดตั้งศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติขึ้นในสังกัดสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี และได้โอนงานศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติมาเป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยให้มีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พ.ศ. ๒๕๕๑ กับได้กำหนดให้มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๒ ขึ้น และแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารระบบ

การเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า “กภช.” มีรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธาน หัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวง/กรมที่เกี่ยวข้อง เป็นกรรมการ และให้มีผู้อำนวยการศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการให้ กภช.มีอำนาจหน้าที่โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

(๑) เสนอแนวทาง (Concept) นโยบาย (Policy) มาตรการ (Task) แผนการบริหาร (Administrative Plan) ระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติต่อคณะรัฐมนตรี

(๒) ให้ความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีในการพิจารณาอนุมัติเกี่ยวกับแผนงานหรือโครงการ และให้ความเห็นเกี่ยวกับวงเงินลงทุนของหน่วยราชการ เพื่อดำเนินงานตามนโยบายและแผนการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ

(๓) จัดทำมาตรการ แนวทาง แผนงาน และโครงการในการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินงานของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง

(๔) เป็นศูนย์กลางประสานงานกับคณะกรรมการอื่นที่แต่งตั้งขึ้นตามกฎหมายหรือตามมติคณะรัฐมนตรี และมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ

แต่เนื่องจากการ “ศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ”(ศภช.) มีฐานะเป็นเพียงหน่วยงานระดับสำนักในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจึงยังไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคลประกอบกับภารกิจและอำนาจหน้าที่ของ กภช.และ ศภช.ก็ยังเป็นเพียงภารกิจที่ได้กำหนดไว้ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีเท่านั้น จึงยังขาดน้ำหนักที่ กภช.และ ศภช.จะสั่งการและกำหนดให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐที่จัดตั้งขึ้นโดยกฎหมายปฏิบัติตามได้อย่างเต็มที่ ซึ่งยังไม่สอดคล้องกับหลักการบริหารราชการสำหรับภารกิจเชิงนโยบายของระบบบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทย โดยทั่วไปหน่วยงานของรัฐซึ่งมีหน้าที่กำหนดนโยบายและกำกับติดตามการทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายจากหลายกระทรวง ทบวง กรม แล้วสามารถทำงานในหน้าที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพมักเป็นหน่วยงานที่อยู่ในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีและขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรีเท่านั้น

เนื่องจากขณะนี้สภาปฏิรูปแห่งชาติกำลังใกล้จะสิ้นสภาพไปโดยผลของการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับชั่วคราว พ.ศ.๒๕๕๗ และอาจให้มีสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศขึ้นมาทำหน้าที่ต่อไป จึงเห็นสมควรให้ทำการศึกษาประเด็นนี้กันอย่างจริงจังในสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศและสถานการณ์ปัญหาแห่งชาติในโอกาสต่อไปโดยมีประเด็นที่ต้องนำไปศึกษาดังต่อไปนี้

๑. ปฏิรูปโครงสร้างองค์กรของ ศภช.ให้มีความเข้มแข็งสามารถปฏิบัติภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอด ๒๔ ชั่วโมง ทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤตกับทุกหน่วยงานในประเทศและต่างประเทศ

๒. ปฏิรูประบบบริหารงานบุคคลให้สามารถคัดสรรผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์มาร่วมเป็นคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน กับคัดสรรเจ้าหน้าที่ที่มีคุณวุฒิ ความรู้และ

ประสบการณ์ตรงและเหมาะสมกับภารกิจการเตือนภัยพิบัติตามธรรมชาติรวมทั้งภัยพิบัติต่อสาธารณชนได้อย่างจริงจัง โดยมีค่าตอบแทนสูงที่ทำให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถดำรงชีพอยู่ได้โดยไม่ขัดสนกับการพัฒนาความรู้ และเสริมสร้างประสบการณ์ใหม่ๆทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างต่อเนื่องจริงจัง และทั่วถึงทั้งองค์กร

๓. ปฏิรูประบบการจัดซื้อจัดจ้างและการบำรุงรักษาอุปกรณ์เครื่องมือในการเตือนภัยพิบัติทุกประเภทและชนิดของภัยที่มีประสิทธิภาพสูงให้สามารถทำงานได้ดีตลอดเวลา ๒๔ ชั่วโมง และมีการสำรองวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นไว้อย่างพอเพียงและทดแทนได้ตลอดเวลาทันที่

๔. ปฏิรูปให้ภาคประชาชนและภาควิชาการสามารถเข้าร่วมเป็นเครือข่ายสนับสนุนภารกิจได้อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง

๕. ปฏิรูปการแจ้งเตือนภัยพิบัติฉุกเฉินให้สามารถแจ้งเตือนประชาชนได้อย่างเฉียบพลันทันทีในทุกสื่อของรัฐและเอกชน

๖. ปฏิรูปให้มีกองทุนเพื่อการพัฒนาบุคลากรทุกคนให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถอย่างต่อเนื่องและจริงจังตลอดจนเป็นกองทุนสนับสนุนการซ่อมสร้างวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นและประหยัด

ทั้งนี้ จึงต้องจัดให้มีการยกย่องพระราชบัญญัติคณะกรรมการบริหารจัดการระบบเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ พ.ศ..... ขึ้นใหม่ให้มีสาระสำคัญในประเด็นดังกล่าวให้ครบถ้วนต่อไป

๖. ผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้จากข้อ ๕

ผลจากการปฏิรูปตามประเด็นในข้อ ๕ นี้ จะทำให้ประเทศไทยมียุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนจัดการปัญหาภัยพิบัติตามธรรมชาติรวมทั้งภาวะโลกร้อน มีความครบถ้วนในทุกมิติ ส่งผลให้

๑) สามารถสร้างความมั่นใจให้กับสังคมและประชาชนถึงความพร้อมในการรับมือภัยพิบัติตามธรรมชาติภาวะโลกร้อนทุกรูปแบบ

๒) ทุกภาคส่วนสามารถเข้ามาร่วมเป็นกลไกหลัก กลไกรอง และกลไกหนุนเสริม ในการจัดการปัญหาภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ

๓) สามารถลดผลกระทบและความสูญเสียได้อย่างชัดเจนเมื่อภัยพิบัติมาเยือน

๗. ตัวชี้วัดความสำเร็จตามผลลัพธ์ในข้อ ๖

๑) เมื่อยุทธศาสตร์เพื่อดูแลผลกระทบจากภัยพิบัติตามธรรมชาติรวมทั้งยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมเพื่อดูแลผลกระทบภาวะโลกร้อน มีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจังและครบถ้วนในทุกด้าน ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

๒) เมื่อมีการเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับภัยพิบัติตามธรรมชาติแต่ละรูปแบบให้กระจายสู่ประชาชนอย่างทั่วถึง เพื่อปลูกจิตสำนึกและสร้างพลังเครือข่ายให้เข้มแข็งเป็นระบบและยั่งยืน ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

๓) เมื่อมีการพัฒนาและปรับปรุงองค์กรและดำเนินการตามกลไกตามที่เสนอแนะไว้ ได้แก่ ศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ ที่มีอยู่แล้วให้มีกลไกทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพให้มีผลสำเร็จในสมัยรัฐบาลชุดปัจจุบัน

๔) หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาผลกระทบของภัยพิบัติตามธรรมชาติและภาวะโลกร้อน ทั้งหลายต้องมีระบบการทำงานที่มีความเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบและบูรณาการกัน ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

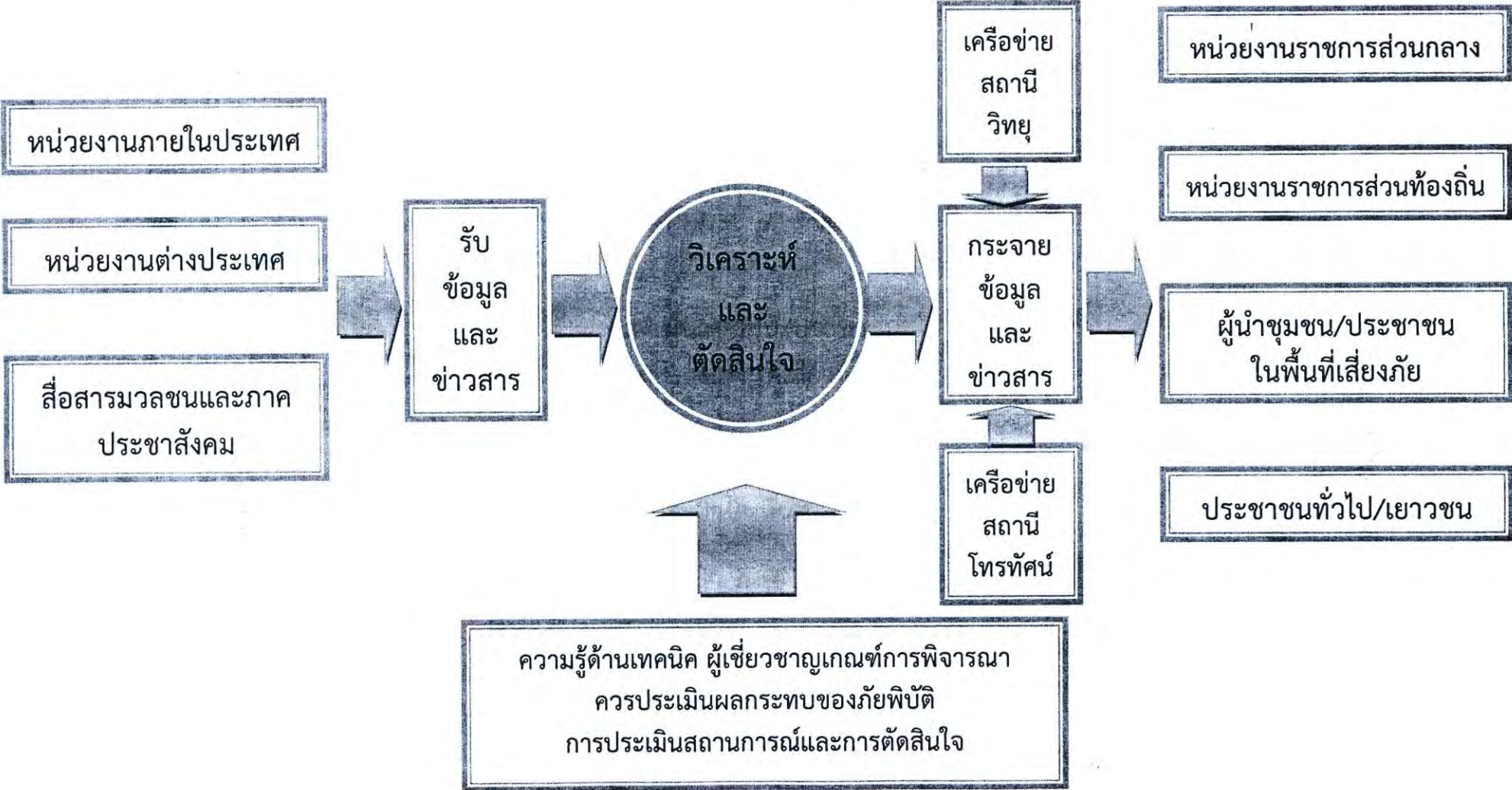
คณะกรรมการปฏิรูปทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงขอเสนอรายงานข้อเสนอวาระการปฏิรูปที่ ๒๖ เรื่อง การจัดการภัยพิบัติตามธรรมชาติภาวะโลกร้อน ต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบเพื่อส่งให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาดำเนินการต่อไป

(รองศาสตราจารย์สุชาติ นวกวงษ์)

เลขาธิการคณะกรรมการ
ปฏิรูปทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แผนการดำเนินงานของศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ

ภาคผนวก

รายงานการศึกษา

(ฉบับสมบูรณ์)

เรื่อง การจัดการภัยพิบัติตามธรรมชาติ

ภาวะโลกร้อน

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	
บทที่ ๑ สถานการณ์และแนวโน้มภัยพิบัติตามธรรมชาติภาวะโลกร้อน ที่มีผลต่อประเทศไทย	๑
- ภัยพิบัติตามธรรมชาติและผลกระทบ – สภาพปัญหาและข้อเท็จจริง	๑
- สภาวะโลกร้อนและผลกระทบ	๑๕
บทที่ ๒ ศึกษาภารกิจ อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการภัยพิบัติตามธรรมชาติภาวะโลกร้อน	๑๙
- หน่วยงานการจัดการภัยพิบัติตามธรรมชาติ	๑๙
- หน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกับสภาวะโลกร้อน	๒๒
บทที่ ๓ ศึกษาและวิเคราะห์กฎหมายที่ใช้ในการจัดการภัยพิบัติตามธรรมชาติ ภาวะโลกร้อน และระเบียบที่เกี่ยวข้อง	๒๔
- กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสาธารณภัย	๒๔
- กฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสาธารณภัย	๒๖
บทที่ ๔ ศึกษายุทธศาสตร์และกลไกในการจัดการภัยพิบัติตามธรรมชาติ ภาวะโลกร้อนที่ใช้ขับเคลื่อนในปัจจุบัน	๓๗
- การวิเคราะห์เกี่ยวกับการบริหารจัดการภัยพิบัติที่ผ่านมา	๓๗
- ยุทธศาสตร์จัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	๔๒
บทที่ ๕ ศึกษาเพื่อกำหนดประเด็นและขอบเขตการปฏิรูป/พัฒนาต่อยอด	๔๖
- บทเรียนการจัดการภัยพิบัติตามธรรมชาติของประเทศไทยที่ผ่านมา	๔๖
- การปรับปรุงองค์กร กฎหมายที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม เพื่อพัฒนาศักยภาพ การบริหารจัดการภัยพิบัติ	๔๙
- การกำหนดประเด็นปฏิรูปเชิงระบบ – กรอบหลักการปฏิรูป	๔๙
บทที่ ๖ บทสรุปและข้อเสนอแนะ	
- บทสรุป	๕๖
- ข้อเสนอแนะ	๕๖
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐	
ภาคผนวก ข พระราชกฤษฎีกาการตั้งองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๕๐	
ภาคผนวก ค ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย การบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติ แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๘	
ภาคผนวก ง คณะทำงานศึกษาการจัดการภัยพิบัติตามธรรมชาติภาวะโลกร้อน	
ภาคผนวก จ ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะจากสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ	

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ภัยพิบัติตามธรรมชาติ เป็นปัญหาสำคัญที่คนไทยทุกคนควรให้ความสนใจและร่วมมือกัน ในการแก้ไขปัญหา โดยอาศัยหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นกลไกหลัก กลไกรอง และกลไกหนุนเสริม ตามบทบาทภารกิจของแต่ละหน่วยงานและตามศักยภาพของภาคเอกชน ในการเตรียมการป้องกันและจัดการปัญหาภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้น และที่สำคัญหน่วยงานภาครัฐควรปลูกจิตสำนึก และสร้างพลังเครือข่ายการจัดการภัยพิบัติให้เข้มแข็งเป็นระบบและยั่งยืน

ภัยพิบัติตามธรรมชาติมีหลายรูปแบบแตกต่างกันไป บางอย่างร้ายแรงน้อย บางอย่างร้ายแรงมาก อันอาจทำให้เกิดผลเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินมากมายที่ต้องมีการลดความเสี่ยงให้ได้อย่างชัดเจน

สรุปภัยธรรมชาติที่เกิดเป็นประจำในภาคต่างๆ ของประเทศไทย

เดือน/ภาค	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ตะวันออก	ใต้	
					ฝั่งตะวันออก	ฝั่งตะวันตก
มกราคม						อุทกภัย
กุมภาพันธ์	ไฟฟ้า	ไฟฟ้า ฝนแล้ง	ฝนแล้ง			ฝนแล้ง
มีนาคม	พายุฤดูร้อน ไฟฟ้า ฝนแล้ง	พายุฤดูร้อน ไฟฟ้า ฝนแล้ง	พายุฤดูร้อน ฝนแล้ง	ฝนแล้ง	ฝนแล้ง	ฝนแล้ง
เมษายน	พายุฤดูร้อน ไฟฟ้า ฝนแล้ง	พายุฤดูร้อน ไฟฟ้า ฝนแล้ง	พายุฤดูร้อน ฝนแล้ง	ฝนแล้ง		ฝนแล้ง
พฤษภาคม	อุทกภัย พายุฤดูร้อน	อุทกภัย พายุฤดูร้อน	อุทกภัย พายุฤดูร้อน	อุทกภัย	พายุหมุนเขตร้อน อุทกภัย	อุทกภัย ฝนแล้ง
มิถุนายน	อุทกภัย ฝนทิ้งช่วง	อุทกภัย ฝนทิ้งช่วง	อุทกภัย ฝนทิ้งช่วง	อุทกภัย ฝนทิ้งช่วง	อุทกภัย	อุทกภัย
กรกฎาคม	พายุหมุนเขตร้อน อุทกภัย พายุฟ้าคะนอง ฝนทิ้งช่วง	พายุหมุนเขตร้อน อุทกภัย พายุฟ้าคะนอง ฝนทิ้งช่วง	พายุหมุนเขตร้อน อุทกภัย พายุฟ้าคะนอง	พายุหมุนเขตร้อน อุทกภัย พายุฟ้าคะนอง	อุทกภัย	อุทกภัย
สิงหาคม	พายุหมุนเขตร้อน อุทกภัย พายุฝนฟ้าคะนอง	พายุหมุนเขตร้อน อุทกภัย พายุฝนฟ้าคะนอง	พายุหมุนเขตร้อน อุทกภัย พายุฝนฟ้าคะนอง	พายุหมุนเขตร้อน อุทกภัย พายุฝนฟ้าคะนอง	อุทกภัย	อุทกภัย
กันยายน	พายุหมุนเขตร้อน อุทกภัย พายุฝนฟ้าคะนอง	พายุหมุนเขตร้อน อุทกภัย พายุฝนฟ้าคะนอง	พายุหมุนเขตร้อน อุทกภัย พายุฝนฟ้าคะนอง	พายุหมุนเขตร้อน อุทกภัย พายุฝนฟ้าคะนอง		
ตุลาคม			พายุหมุนเขตร้อน อุทกภัย พายุฝนฟ้าคะนอง	พายุหมุนเขตร้อน พายุฝนฟ้าคะนอง	อุทกภัย	พายุหมุนเขตร้อน อุทกภัย พายุฝนฟ้าคะนอง แผ่นดินถล่ม

เดือน/ภาค	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	กลาง	ตะวันออก	ใต้	
					ฝั่งตะวันออก	ฝั่งตะวันตก
พฤศจิกายน					อุทกภัย	พายุหมุนเขตร้อน อุทกภัย คลื่นพายุซัดฝั่ง แผ่นดินถล่ม
ธันวาคม					อุทกภัย	อุทกภัย

หมายเหตุ : ภัยจากแผ่นดินไหว และคลื่นสึนามิ เป็นภัยที่เกิดเฉพาะพื้นที่ อาจเกิดขึ้นในเดือนใดเดือนหนึ่งไม่เป็นประจำและคาดหมายได้ยากจึงไม่แสดงในตาราง

สำหรับเรื่องสภาวะโลกร้อนและผลกระทบ สภาพปัญหาและข้อเท็จจริงของสภาวะโลกร้อน หมายถึง สภาวะที่โลกไม่สามารถส่งผ่านหรือระบายความร้อนที่เกิดขึ้นบนโลกออกไปในชั้นบรรยากาศได้ เป็นผลทำให้ความร้อนเหล่านั้นคงอยู่บนผิวโลกมากขึ้นๆ ทั้งนี้ เนื่องจากการเกิด “ก๊าซเรือนกระจก” หนึ่หม่ห่อโลก ซึ่งมีสาเหตุมาจากกิจกรรมของมนุษย์บนโลกนี้ทั้งสิ้นที่มีส่วนในการเพิ่มก๊าซเรือนกระจก ที่สำคัญ ได้แก่ การเผาไหม้เชื้อเพลิงจากถ่านหิน น้ำมัน และก๊าซธรรมชาติ รวมถึงการตัดไม้ทำลายป่าทำให้เกิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ขึ้นไปหมึ่หม่ห่อโลก ประเทศไทยแม้ไม่มีพันธกรณีในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเมื่อเทียบกับประเทศอุตสาหกรรมและประเทศพัฒนาอื่นๆ แต่ภาวะโลกร้อนมีผลกระทบมากมายในประเทศไทย โดยสรุปได้ คือ อุณหภูมิประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ระดับน้ำทะเลมีระดับสูงขึ้น เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ ผลกระทบต่อการเกษตรและแหล่งน้ำ เกิดเหตุการณ์สภาพอากาศวิปริตรุนแรง เกิดผลกระทบด้านสุขภาพของผู้คน ผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจตามมา เราจึงต้องหาทางแก้ไขหรือป้องกันสภาวะโลกร้อนด้วยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างต่อไปด้วย

จากการศึกษาภารกิจ อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาผลกระทบจากภัยพิบัติตามธรรมชาติภาวะโลกร้อน ปัจจุบันมีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานหลักในการจัดการภัยพิบัติตามธรรมชาติ โดยมีภารกิจจัดทำแผนแม่บท วางมาตรการส่งเสริม สนับสนุน การป้องกันบรรเทาและฟื้นฟูจากภัยพิบัติทางธรรมชาติเกือบทุกประเภท รวมทั้งกำหนดนโยบาย ด้านความปลอดภัย โดยสร้างระบบป้องกันและการเตือนภัย และหลังเกิดภัยยังทำการติดตามประเมินผล เพื่อสร้างหลักประกันด้านความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนด้วยการปฏิบัติการและดูแล การปฏิบัติตามหน้าที่ทั่วประเทศ ส่วนหน่วยงานสนับสนุนที่มีส่วนร่วมช่วยขับเคลื่อนการบริหารและจัดการ ภัยพิบัติของประเทศไทย มีหลายหน่วยงาน ได้แก่ กรมอุตุนิยมวิทยา กรมชลประทาน สำนักงานพัฒนา เทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) กรมอุทกศาสตร์ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย หน่วยงานบัญชาการกรมทหารพัฒนา สำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร กรมโยธาธิการและผังเมือง สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร (องค์การมหาชน) กรมทรัพยากรธรณี เป็นต้น โดยแต่ละ หน่วยงานมีภารกิจสนับสนุนอย่างไรแสดงอยู่ในตารางที่ ๑ ในบทที่ ๒ ในด้านกฎหมายและระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการภัยพิบัติตามธรรมชาติ เพื่อสนับสนุนให้การจัดการภัยพิบัติดำเนินไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดเอกภาพในการจัดการภัยพิบัติ มีกฎหมายหลัก ได้แก่ พระราชบัญญัติป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ มีขอบเขตของพระราชบัญญัติครอบคลุมสาธารณภัยทุกประเภท

ทั้งภัยที่มาจากธรรมชาติและภัยอันเกิดครอบคลุมสาธารณภัยทุกประเภท ทั้งภัยที่เกิดจากธรรมชาติและภัยอันเกิดจากการกระทำของมนุษย์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน โดยสาระสำคัญของพระราชบัญญัตินี้ในการกำหนดนโยบายและการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ภัยพิบัติตามธรรมชาติ ฯลฯ) ดำเนินการโดยคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภ.ช.) โดยมีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ (มาตรา ๖ และมาตรา ๗) และกำหนดให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นหน่วยงานกลางของรัฐ ในการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ภัยพิบัติตามธรรมชาติ ฯลฯ) ของประเทศ (มาตรา ๑๑) ในระดับจังหวัดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อำนวยการจังหวัด รับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตจังหวัด จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด มีอำนาจสั่งการ หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งอยู่ในจังหวัดให้ดำเนินการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด นั่นคือ ได้กำหนดกรอบการบริหารจัดการ สาธารณภัยไว้อย่างชัดเจน ทั่วทุกประเภทภัย แนวนโยบายและการปฏิบัติการ จึงสรุปได้ว่า เรามีกฎหมาย หลักหรือกฎหมายแม่บทในการบริหารจัดการภัยพิบัติตามธรรมชาติ รวมทั้งหน่วยงานหลักซึ่งมีภาระหน้าที่ และความรับผิดชอบในการนี้อย่างชัดเจนแล้ว

เมื่อศึกษาถึงยุทธศาสตร์และกลไกในการจัดการภัยพิบัติตามธรรมชาติภาวะโลกร้อน ที่ใช้ขับเคลื่อนในปัจจุบัน กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้มีการปรับปรุงแผนการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ ภายใต้พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์การเกิดภัยพิบัติตามธรรมชาติในปัจจุบัน ซึ่งเป็นแผนที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีเป้าหมายการจัดการความเสี่ยงให้มากกว่าเดิม มียุทธศาสตร์ ในการขับเคลื่อนดังนี้

- ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย
- ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การบูรณาการจัดการในภาวะฉุกเฉิน
- ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน
- ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

จากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างรวดเร็วในยุคปัจจุบันทำให้เห็นชัดเจนว่า แนวโน้ม สถานการณ์ภัยพิบัติตามธรรมชาติจะมีความรุนแรงมากขึ้นทำให้ทุกภาคส่วนหันมาให้ความสนใจเรื่อง ของการบริหารจัดการภัยพิบัติตามธรรมชาติและเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับภัยต่างๆ มากขึ้น นำมาเป็นแนวทางในการปฏิรูปและพัฒนาต่อยอดการจัดการภัยพิบัติให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

โดยมีการกำหนดประเด็นปฏิรูปเชิงระบบหรือกรอบหลักการปฏิรูป ดังต่อไปนี้

๑. ปฏิรูปการสร้างยุทธศาสตร์ต่อยอดจากที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ที่มีผลสัมฤทธิ์

๑.๑ ยุทธศาสตร์เพื่อดูแลผลกระทบจากภัยพิบัติตามธรรมชาติ ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ ๔ ยุทธศาสตร์ คือ

● **ยุทธศาสตร์ที่ ๑** การป้องกันและลดผลกระทบหรือยุทธศาสตร์เพื่อลดความเสี่ยง
ขับเคลื่อนก่อนเกิดภัย ประกอบด้วย

- ระบบการจัดการข้อมูลสารสนเทศและการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้วยสื่อต่างๆ
- ระบบการบริหารจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน
- การสร้างความตระหนักและการให้การศึกษาเรื่องภัยพิบัติแก่ประชาชน
- การพัฒนาแผนหลักและแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับภัยธรรมชาติแต่ละรูปแบบ
- ระบบการประเมินความเสี่ยงภัยและการจัดทำพื้นที่เสี่ยงภัย

● **ยุทธศาสตร์ที่ ๒** การเตรียมความพร้อม ขับเคลื่อนก่อนเกิดภัย ประกอบด้วย

- การพัฒนาระบบการแจ้งเตือนภัยและการกระจายข่าวสาร
- การจัดทำแผนรับมือหรือจัดการภัยให้สอดคล้องกับภัยธรรมชาติแต่ละรูปแบบและ

การฝึกซ้อมแผน

- การเตรียมความพร้อมรับภัย การเตรียมความพร้อมด้านปัจจัยสี่

การสนับสนุนด้านเครื่องจักรกล เครื่องมือ และค่าใช้จ่าย

- การเตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น
- การประชาสัมพันธ์ ฯลฯ

● **ยุทธศาสตร์ที่ ๓** การบริหารจัดการฉุกเฉิน ขับเคลื่อนระหว่างเกิดภัย

ประกอบด้วย

- กรณีเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติรุนแรงขนาดใหญ่ ต้องตั้ง “คณะทำงานยุทธศาสตร์”

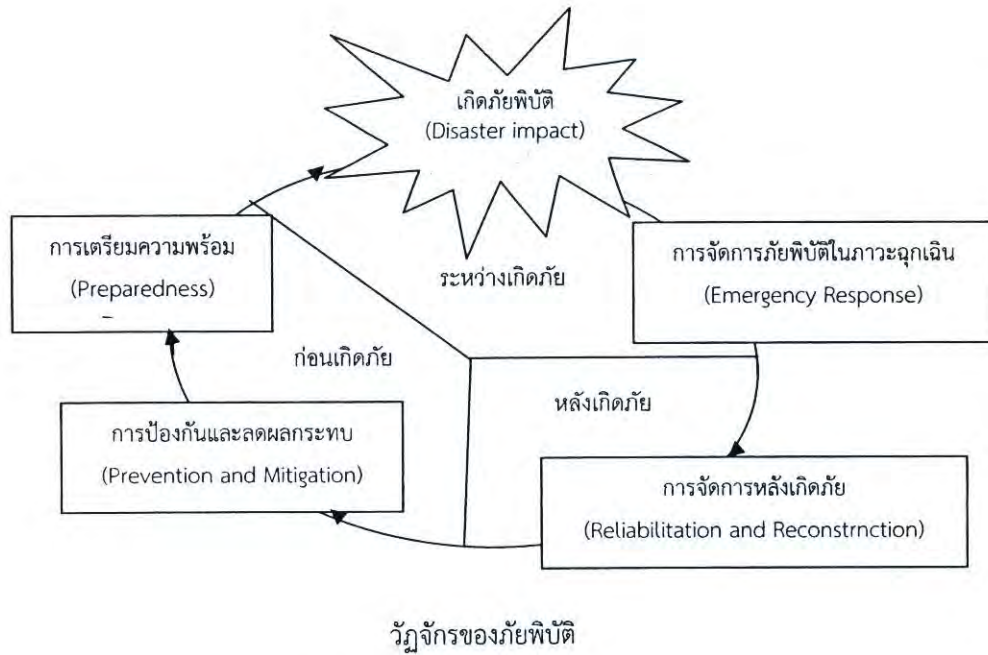
เพื่อบริหารเชิงยุทธศาสตร์หลายเรื่อง ด้วยความรู้ สติปัญญา และมีมือการจัดการมีผู้รับผิดชอบสูงสุด
เป็นผู้สั่งการ และกลั่นกรองเชิญคนที่มีความรู้และประสบการณ์เป็นที่ประจักษ์เข้ามาเป็นคณะทำงาน
และทีมงาน

- มีมาตรการติดตามและเฝ้าระวังสถานการณ์ที่มีประสิทธิภาพ ระบบการสั่งการ
การวางแผน การพัฒนาระบบสื่อสาร ทิศทางการหนีภัย การอพยพผู้ประสบภัย การช่วยเหลือเบื้องต้น
มาตรการตอบโต้และกู้ภัย การปฏิบัติฉุกเฉิน ฯลฯ เหล่านี้ หากขับเคลื่อนได้อย่างชัดเจนเป็นระบบจะลด
ผลกระทบภัยพิบัติที่มาเยือนได้อย่างมาก

● **ยุทธศาสตร์ที่ ๔** การจัดการหลังเกิดภัย ประกอบด้วย

- การประเมินความเสียหายของผู้ประสบภัย
- มาตรการบรรเทาทุกข์ช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนทางการเงินและสิ่งของ
- มาตรการดูแลสุขภาพแวดล้อมและสุขอนามัย
- การฟื้นฟูสภาพจิตใจ
- การจัดทำแผนฟื้นฟูบูรณะด้านต่างๆ ฯลฯ

การจัดการหลังเกิดภัยหน่วยงานฝ่ายพลเรือน (กระทรวง ทบวง กรม) และกองทัพ รวมตลอดถึงภาคประชาชน
สามารถร่วมกันรับเป็นภาระดำเนินการขับเคลื่อนให้สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายได้

๑.๒ สร้างยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมเพื่อดูแลผลกระทบจากภาวะโลกร้อน
 มีเป้าหมายการปฏิรูปให้เมืองไทยในอนาคตเป็นสังคมคาร์บอนต่ำ ทั้งในเขตเมืองและชนบท ด้วยมาตรการและยุทธศาสตร์ คือ

- **ยุทธศาสตร์สร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชน**
  - การสร้างความตระหนักรู้เรื่องก๊าซเรือนกระจกและผลกระทบอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อประเทศไทยในอนาคต ให้ประชาชนทั่วไปทราบ และโดยเฉพาะเยาวชนให้บรรจุเสริมในหลักสูตรการเรียนการสอน
  - สนับสนุนให้ครัวเรือน และภาคเอกชน มีส่วนร่วมปลูกป่า ปลูกต้นไม้ให้ทั่ว (บริเวณที่อยู่อาศัย) เพื่อช่วยดูดซับก๊าซเรือนกระจก
  - สนับสนุนให้หน่วยงานในเขตเมืองและท้องถิ่นทั้งภาครัฐและเอกชน มีส่วนร่วมในการลดก๊าซเรือนกระจก โดยการกำหนดให้เป็น KPI ในการดำเนินงาน
- **รัฐต้องสร้างความชัดเจนในนโยบายการลดก๊าซเรือนกระจก และกำหนดยุทธศาสตร์ให้เกิดแรงจูงใจ**
  - นโยบาย “การพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน” ต้องมีความชัดเจนและหวังผลได้อย่างยั่งยืน
  - สร้างแรงจูงใจให้เกิดการลดก๊าซเรือนกระจกในการประกอบกิจการ เช่น การลดภาษี
- **ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง**
  - เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

๒. พัฒนาและปรับปรุง “ศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ” ที่มีให้มีกลไกทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยด่วน แล้วพัฒนาเป็น “ศูนย์ป้องกันและจัดการภัยพิบัติแห่งชาติ” ในระยะต่อไป

๒.๑ เหตุผลและความจำเป็น เนื่องจาก

- ประเทศไทยมีกลไกการบริหารจัดการภัยพิบัติโดยมีหลายหน่วยงานดูแล
- ขาดการบูรณาการด้านข้อมูล บางข้อมูลซ้ำซ้อนและขัดแย้งกัน ทุกหน่วยงานปฏิบัติตามแนวนโยบายของตนเอง ทำให้ประชาชนผู้อาจได้รับผลกระทบสับสน ส่งผลให้ขาดความเชื่อมั่นและไม่ให้ความสำคัญกับข้อมูลข่าวสารการเตือนภัยพิบัติทางธรรมชาติที่อาจเกิด

- กลไกการแจ้งเตือนภัยและให้องค์ความรู้เกี่ยวกับภัยพิบัติตามธรรมชาติให้เข้าถึงประชาชนปัจจุบันมีความล่าช้าไม่ทันเหตุการณ์ตามธรรมชาติที่เกิด

- กลไกการให้องค์ความรู้ภัยพิบัติตามธรรมชาติและการเตือนภัยพิบัติต้องไม่สร้างความตระหนกเกินเหตุการณ์ความเป็นจริง ปัญหากระแสโลกออนไลน์และผู้ไม่มีประสบการณ์หรือไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องให้ข้อมูล สร้างความตื่นตระหนกความแตกตื่นแก่ประชาชนอยู่เนืองๆ

๒.๒ ข้อเสนอปฏิรูปกลไก “ศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ”

- ศูนย์ฯ แห่งนี้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ หน่วยงานใดเป็นผู้ดูแลให้รัฐบาลโดยคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภ.ช.) พิจารณากำหนดต่อไปตามความเหมาะสม อาคาร สถานที่ และอุปกรณ์ตามความจำเป็น ยึดหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก

- การบริหารจัดการเพื่อความคล่องตัวขอให้กำหนดเป็นแบบ “ออกนอกกระบบราชการ” ทั้งนี้ ยกเว้นกระบวนการตรวจสอบ การวัดผลและงานธุรการทั่วไป

- บุคลากรใช้จำนวนไม่มาก ที่สำคัญต้องการผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน ผู้มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับภัยธรรมชาติทุกด้าน ประเภท “วุฒิสภาเตือนภัยพิบัติและเผยแพร่องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง” เชิญมาเป็นทีมงาน

- ด้วยระบบเครือข่ายและการสื่อสารที่ครอบคลุม มั่นคงปลอดภัยมีประสิทธิภาพและมีเสถียรภาพของชาติที่มีในปัจจุบัน เครือข่ายสถานีวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ที่ทางราชการสามารถบริหารจัดการและขอความร่วมมือได้

- รายการดังกล่าวต้องร่วมมือกับองค์กรท้องถิ่นในการประกาศเตือนภัยการวางแผนตั้งรับและป้องกันภัยพิบัติร่วมโดยชุมชนและทุกภาคส่วน สร้างองค์ความรู้ด้านภัยพิบัติตามธรรมชาติทุกภัยพิบัติ รวมถึงตลอดถึงผลกระทบจากภาวะโลกร้อนอย่างต่อเนื่องตลอดไป

๒.๓ ข้อเสนอปฏิรูปโครงสร้างองค์กร “ศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ”

สำหรับประเทศไทยแต่เดิมน่าจะมุ่งเน้นไปในเรื่องของการช่วยเหลือและบรรเทาทุกข์เมื่อเกิดภัยขึ้นแล้วโดยให้ความสำคัญน้อยมากในการเตือนภัยล่วงหน้า การเตรียมความพร้อมและการลดผลกระทบก่อนเกิดภัยจนถึงปัจจุบันยังเป็นเช่นนั้น ซึ่งจะเห็นได้จากสิ่งที่สะท้อนความคิดในแผนหรือในนโยบายเกี่ยวกับเรื่องการป้องกันและบรรเทาภัย แม้จะมีการปรับปรุงบ้างแต่ก็ยังไม่ชัดเจนโดยมีกรมอุตุนิยมวิทยาเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่แจ้งข่าวสารการพยากรณ์สภาวะอากาศกับเตือนภัยเรื่องพายุและแผ่นดินไหว และในบางครั้งมีกรมทรัพยากรธรณีแจ้งข่าวการเกิดแผ่นดินไหวเพิ่มเติมด้วยบ้าง

ช่วงที่มีการปฏิรูประบบราชการ รัฐบาลในยุคนั้นได้เล็งเห็นความสำคัญของการบริหารระบบ การเตือนภัยพิบัติมากยิ่งขึ้น จึงให้มีการจัดตั้งศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติขึ้นในสังกัดสำนักเลขาธิการ นายกรัฐมนตรี สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี และได้โอนงานศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติมาเป็นหน่วยงานในสังกัด สำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยให้มีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ใน กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พ.ศ. ๒๕๕๑ กับได้กำหนดให้มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ ขึ้น และแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า “กภช.” มีรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน หัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวง/กรมที่เกี่ยวข้อง เป็นกรรมการ และให้มีผู้อำนวยการศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการให้ กภช. มีอำนาจหน้าที่โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

(๑) เสนอแนวทาง (Concept) นโยบาย (Policy) มาตรการ (Task) แผนการบริหาร (Administrative Plan) ระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติต่อคณะรัฐมนตรี

(๒) ให้ความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีในการพิจารณาอนุมัติเกี่ยวกับแผนงานหรือโครงการและให้ ความเห็นเกี่ยวกับวงเงินลงทุนของหน่วยราชการ เพื่อดำเนินงานตามนโยบายและแผนการบริหารระบบการ เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ

(๓) จัดทำมาตรการ แนวทาง แผนงาน และโครงการในการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินงานของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง

(๔) เป็นศูนย์กลางประสานงานกับคณะกรรมการอื่นที่แต่งตั้งขึ้นตามกฎหมายหรือตามมติ คณะรัฐมนตรี และมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ

แต่เนื่องจากการ “ศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ” (ศภช.) มีฐานะเป็นเพียงหน่วยงานระดับสำนัก ในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจึงยังไม่มีฐานะเป็น นิติบุคคลประกอบกับภารกิจและอำนาจหน้าที่ของ กภช.และ ศภช.ก็ยังเป็นเพียงภารกิจที่ได้กำหนดไว้ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีเท่านั้น จึงยังขาดน้ำหนักที่ กภช.และ ศภช.จะสั่งการและกำหนดให้ ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐที่จัดตั้งขึ้นโดยกฎหมายปฏิบัติตามได้อย่างเต็มที่ ซึ่งยังไม่สอดคล้องกับหลักการบริหารราชการสำหรับภารกิจเชิงนโยบายของระบบบริหารราชการแผ่นดินของ ประเทศไทยที่โดยทั่วไปหน่วยงานของรัฐซึ่งมีหน้าที่กำหนดนโยบายและกำกับติดตามการทำงานของ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายจากหลายกระทรวง ทบวง กรม แล้วสามารถทำงานในหน้าที่ รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพมักเป็นหน่วยงานที่อยู่ในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีและขึ้นตรง ต่อนายกรัฐมนตรีเท่านั้น

เนื่องจากขณะนี้สภาพปฏิรูปแห่งชาติกำลังใกล้จะสิ้นสภาพไปโดยผลของการแก้ไขเพิ่มเติม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับชั่วคราว พ.ศ.๒๕๕๗ และอาจให้มีสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ขึ้นมาทำหน้าที่ต่อไป จึงเห็นสมควรให้ทำการศึกษาประเด็นนี้กันอย่างจริงจังในสภาขับเคลื่อนการปฏิรูป ประเทศและสภานิติบัญญัติแห่งชาติในโอกาสต่อไปโดยมีประเด็นที่ต้องนำไปศึกษา ดังต่อไปนี้

๑. ปฏิรูปโครงสร้างองค์กรของ ศภช. ให้มีความเข้มแข็งสามารถปฏิบัติการกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอด ๒๔ ชั่วโมง ทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤตกับทุกหน่วยงานในประเทศและต่างประเทศ

๒. ปฏิรูประบบบริหารงานบุคคลให้สามารถคัดสรรผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์มาร่วมเป็น คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน กับคัดสรรเจ้าหน้าที่ที่มีคุณวุฒิ ความรู้และประสบการณ์ตรง และเหมาะสมกับการกิจการเตือนภัยพิบัติตามธรรมชาติรวมทั้งภัยพิบัติต่อสาธารณะได้อย่างจริงจังโดยมี ค่าตอบแทนสูงที่ทำให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถดำรงชีพอยู่ได้โดยไม่ขัดสนกับการพัฒนาความรู้ และเสริมสร้าง ประสบการณ์ใหม่ๆทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง จริงจัง และทั่วถึงทั้งองค์กร

๓. ปฏิรูประบบการจัดซื้อจัดจ้างและการบำรุงรักษาอุปกรณ์เครื่องมือในการเตือนภัยพิบัติ ทุกประเภทและชนิดของภัยที่มีประสิทธิภาพสูงให้สามารถทำงานได้ดีตลอดเวลา ๒๔ ชั่วโมง และมีการสำรอง วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นไว้อย่างพอเพียงและทดแทนได้ตลอดเวลาทันที่

๔. ปฏิรูปให้ภาคประชาชนและภาควิชาการสามารถเข้าร่วมเป็นเครือข่ายสนับสนุนภารกิจได้อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง

๕. ปฏิรูปการแจ้งเตือนภัยพิบัติฉุกเฉินให้สามารถแจ้งเตือนประชาชนได้อย่างเฉียบพลันทันที ในทุกสื่อของรัฐและเอกชน

๖. ปฏิรูปให้มีกองทุนเพื่อการพัฒนาบุคลากรทุกคนให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถอย่างต่อเนื่อง และจริงจังตลอดจนเป็นกองทุนสนับสนุนการซ่อมสร้างวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นและประหยัด

ทั้งนี้ จึงต้องจัดให้มีการยกร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการบริหารจัดการระบบเตือนภัยพิบัติ แห่งชาติ พ.ศ. .... ขึ้นใหม่ให้มีสาระสำคัญในประเด็นดังกล่าวให้ครบถ้วนต่อไป

บทที่ ๑

สถานการณ์และแนวโน้มภัยพิบัติตามธรรมชาติภาวะโลกร้อนที่มีผลต่อประเทศไทย

๑. ภัยพิบัติตามธรรมชาติและผลกระทบ - สภาพปัญหาและข้อเท็จจริง

ภัยพิบัติตามธรรมชาติเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะส่งผลให้เกิดอันตรายและเกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ภัยพิบัติตามธรรมชาติมีหลายรูปแบบแตกต่างกันไป บางอย่างร้ายแรงน้อย บางอย่างร้ายแรงมาก อันอาจทำให้เกิดผลเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินมากมาย ซึ่งเป็นภัยพิบัติทางธรรมชาติที่ต้องมีการลดความเสี่ยงให้ได้อย่างชัดเจน

๑.๑ วาตภัย หมายถึง ภัยธรรมชาติซึ่งเกิดจากพายุลมแรง แบ่งได้ ๒ ชนิด

๑) วาตภัยจากพายุฤดูร้อน จะเกิดขึ้นในช่วงฤดูร้อน (มีนาคม - พฤษภาคม) เกิดจากกระแสอากาศร้อนยกขึ้นเบื้องบนอย่างรุนแรงและเย็นตัวลงอย่างรวดเร็วจนสามารถกลั่นตัวเป็นหยดน้ำหรือเป็นน้ำแข็งแล้วตกลงมา บางครั้งจะเกิดพายุฝนฟ้าคะนองและอาจมีลูกเห็บทำความเสียหายได้ในบริเวณเล็กๆ ช่วงเวลาสั้นๆ ความเร็วลมที่เกิดขึ้นในขณะนั้นประมาณ ๕๐ กม./ชม. ทำให้สิ่งก่อสร้าง บ้านเรือน พืชผลทางการเกษตรเสียหาย ฝนตกหนัก ฟ้าแลบ ฟ้าผ่า เป็นอันตรายแก่ชีวิตมนุษย์และสัตว์ได้

๒) วาตภัยจากพายุหมุนเขตร้อน จะเกิดขึ้นในช่วงฤดูฝน เป็นพายุที่เกิดขึ้นเหนือทะเลจีนใต้และมหาสมุทรแปซิฟิกในเขตร้อน มีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๒๐๐ กม. หรือมากกว่า มีลมพัดเวียนรอบศูนย์กลางที่ศกวนเข็มนาฬิกา (ในซีกโลกเหนือ) หากมีความแรงถึงขั้นพายุไต้ฝุ่นจะมีศูนย์กลางเป็นวงกลมประมาณ ๑๕ - ๖๐ กม. เรียกว่า ตาพายุ มองเห็นได้จากภาพถ่ายเมฆจากดาวเทียม เมื่อพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนตัวขึ้นฝั่งจะทำความเสียหายให้บริเวณที่เคลื่อนผ่านเป็นอย่างมาก ความรุนแรงของพายุหมุนเขตร้อนแบ่งตามความเร็วลมสูงสุดใกล้จุดศูนย์กลางได้ ดังนี้

- พายุดีเปรสชัน มีกำลังอ่อน ความเร็วลมใกล้ศูนย์กลางไม่เกิน ๖๓ กม./ชม.
- พายุโซนร้อน มีกำลังปานกลาง ความเร็วลมใกล้ศูนย์กลาง ๖๓ - ๑๑๗ กม./ชม.
- พายุไต้ฝุ่น มีกำลังแรง ความเร็วลมใกล้ศูนย์กลางตั้งแต่ ๑๑๘ กม./ชม. ขึ้นไป

วาตภัยครั้งสำคัญในประเทศไทยเคยเกิดขึ้นเนื่องจากพายุหมุนเขตร้อน

๑) วาตภัยจากพายุโซนร้อน “แฮเรียต” ที่แหลมตะลุมพุก อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๕ มีผู้เสียชีวิต ๘๗๐ คน สูญหาย ๑๖๐ คน บาดเจ็บ ๔๒๒ คน ประชาชนไร้ที่อยู่อาศัย ๑๖,๑๗๐ คน ทรัพย์สินสูญหาย ๙๖๐ ล้านบาท

๒) วาตภัยจากพายุไต้ฝุ่น “เกย์” ที่พัดเข้าสู่จังหวัดชุมพร เมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๒ ความเร็วของลมวัดได้ ๑๒๐ กม./ชม. ประชาชนเสียชีวิต ๖๐๒ คน บาดเจ็บ ๕,๔๙๕ คน บ้านเรือนเสียหาย ๖๑,๒๕๘ หลัง ทรัพย์สินสูญหาย ๑๑,๘๐๐ ล้านบาท

๓) วาตภัยจากพายุไต้ฝุ่นลินดา ตั้งแต่วันที่ ๒ พฤศจิกายน ถึง ๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ ทำให้เกิดความเสียหายจากวาตภัย อุทกภัย และคลื่นซัดฝั่งในพื้นที่ ๑๑ จังหวัดของภาคใต้และภาคตะวันออก เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๓๒

๑.๒ อุทกภัย หมายถึง ภัยและอันตรายที่เกิดจากสภาวะน้ำท่วมเป็นบริเวณกว้างหรือน้ำท่วมฉับพลัน มีสาเหตุมาจากการเกิดฝนตกหนักหรือฝนตกต่อเนื่องเป็นเวลานาน มีสาเหตุเนื่องมาจาก

- ๑) หย่อมความกดอากาศต่ำ
- ๒) พายุหมุนเขตร้อน ได้แก่ พายุดีเปรสชัน พายุโซนร้อน พายุไต้ฝุ่น
- ๓) ร่องมรสุมหรือร่องความกดอากาศต่ำ กำลังแรง
- ๔) ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ กำลังแรง
- ๕) ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ
- ๖) เชื้อนพัง (อาจมีสาเหตุจากแผ่นดินไหวและอื่นๆ)

ภัยจากน้ำท่วมหรืออุทกภัยสามารถแบ่งได้ ดังนี้

- อุทกภัยจากน้ำป่าไหลหลากและน้ำท่วมฉับพลัน มักจะเกิดขึ้นในที่ราบหรือที่ราบลุ่มบริเวณใกล้ภูเขาต้นน้ำ เมื่อมีฝนตกหนักเหนือภูเขาต่อเนื่องเป็นเวลานาน จะทำให้จำนวนน้ำสะสมมีปริมาณมากจนพื้นดินและต้นไม้ดูดซับไม่ไหวไหลบ่าลงสู่ที่ราบต่ำเบื้องล่างอย่างรวดเร็ว มีอำนาจทำลายล้างรุนแรงระดับหนึ่ง ที่ทำให้บ้านเรือนพังทลายเสียหายและอาจทำให้เกิดอันตรายถึงชีวิตได้ ความแรงของน้ำสามารถทำลายต้นไม้ อาคาร ถนน สะพาน ซีวิตและทรัพย์สิน

- อุทกภัยจากน้ำท่วมขังและน้ำเอ่อท้น เกิดจากน้ำในแม่น้ำลำธารล้นตลิ่ง หรือมีระดับสูงจากปกติเอ่อท่วมล้นไหลบ่าออกจากระดับตลิ่งในแนวระนาบ จากที่สูงไปยังที่ต่ำเข้าท่วมอาคารบ้านเรือน เรือกสวน ไร่นาได้รับความเสียหายหรือเป็นสภาพน้ำท่วมขัง ในเขตเมืองใหญ่ที่เกิดจากฝนตกหนักต่อเนื่องเป็นเวลานานมีสาเหตุมาจากระบบการระบายน้ำไม่ดีพอ มีสิ่งก่อสร้างกีดขวางทางระบายน้ำหรือเกิดน้ำทะเลหนุนสูงกรณีพื้นที่อยู่ใกล้ชายฝั่งทะเลทำให้การคมนาคมชะงักเกิดโรคระบาดทำลายสาธารณูปโภคและพืชผลการเกษตร

เมื่อเกิดอุทกภัยอันตรายและความเสียหายที่เกิดขึ้นมีอะไรบ้าง สามารถแบ่งอันตรายและความเสียหายที่เกิดจากอุทกภัยได้ ดังนี้

ความเสียหายโดยตรง

๑) น้ำท่วมอาคารบ้านเรือน สิ่งก่อสร้างและสาธารณสถาน ซึ่งจะก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจอย่างมาก บ้านเรือนหรืออาคารสิ่งก่อสร้างที่ไม่แข็งแรงจะถูกกระแสน้ำที่ไหลเชี่ยวพังทลายได้ คนและสัตว์พาหนะและสัตว์เลี้ยงอาจได้รับอันตรายถึงชีวิตจากการจมน้ำตาย

๒) เส้นทางคมนาคมและการขนส่ง อาจจะถูกตัดเป็นช่วงๆ โดยความแรงของกระแสน้ำ ถนนและสะพานอาจจะถูกกระแสน้ำพัดให้พังทลายได้ สินค้าพัสดุอยู่ระหว่างการขนส่งจะได้รับความเสียหายมาก

๓) ระบบสาธารณูปโภคจะได้รับความเสียหาย เช่น โทรศัพท์ โทรเลข ไฟฟ้า และประปา ฯลฯ

๔) พื้นที่การเกษตรและการปศุสัตว์จะได้รับความเสียหาย เช่น พืชผล ไร่นา ทุกประการที่กำลังผลิตดอกออกผลอาจถูกน้ำท่วมตายได้ สัตว์พาหนะ วัว ควาย สัตว์เลี้ยง ตลอดจนผลผลิตที่เก็บกักตุนหรือมีไว้เพื่อทำพันธุ์จะได้รับความเสียหาย

ความเสียหายทางอ้อม

จะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยทั่วไป เกิดโรคระบาด สุขภาพจิตเสื่อมและสูญเสียความปลอดภัย เป็นต้น

กรณีมหาอุทกภัยในช่วงปลาย พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งเกิดในลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาอันเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมสำคัญของประเทศ และครอบคลุมบางส่วนของกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นศูนย์กลางการค้าขาย จึงก่อให้เกิดความเสียหายที่มีมูลค่ามากกว่าอุทกภัยทั่วไปที่ประสบเป็นประจำทุกปี ซึ่งสร้างความเสียหายเฉพาะภาคเกษตรเป็นหลัก หรือหากเปรียบเทียบความเสียหายกับอุทกภัยครั้งใหญ่ใน พ.ศ. ๒๕๔๕ แม้อุทกภัยทั้งสองครั้งจะสร้างความเสียหายให้กรุงเทพมหานครซึ่งเป็นเมืองหลวง แต่ด้วยการพัฒนาทางเศรษฐกิจใน พ.ศ. ๒๕๕๔ ที่ก้าวหน้ากว่ามาก และมีระดับกิจกรรมเศรษฐกิจที่ซับซ้อน จึงทำให้อุทกภัยในครั้งหลังสร้างความเสียหายต่อเศรษฐกิจการค้ามากกว่าอย่างเห็นได้ชัด

๑.๓ ภัยเนื่องมาจากความแห้งแล้งหรือภัยแล้ง คือ ภัยที่เกิดจากการขาดแคลนน้ำในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นเวลานาน ฝนแล้งไม่ตกต้องตามฤดูกาล จนก่อให้เกิดความแห้งแล้ง และส่งผลกระทบต่อชุมชน มีสาเหตุจากพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนผ่านประเทศไทยน้อยหรือไม่มีผ่านเข้ามาเลย ร่องความกดอากาศต่ำมีกำลังอ่อน มรสุมตะวันออกเฉียงใต้มีกำลังอ่อน เกิดสภาวะฝนทิ้งช่วงเป็นเวลานาน หรือเกิดปรากฏการณ์เอลนีโญรุนแรง ทำให้ฝนน้อยกว่าปกติทำให้ผลผลิตการเกษตรเสียหาย ขาดน้ำ เหี่ยวเฉา แห้งตายในที่สุด โรคพืชระบาด คุณภาพด้อยลง อุตสาหกรรมเกษตรเสียหาย ขาดแคลนอุปโภคบริโภค กระทบกับการผลิตไฟฟ้าพลังน้ำ

สภาวะอากาศของฝนแล้ง

- มักเกิดช่วงครึ่งหลังเดือนตุลาคม – กลางเดือนพฤษภาคม ซึ่งอยู่ในช่วงฤดูหนาวต่อเนื่องฤดูร้อน และฝนน้อยกว่าปกติในฤดูฝน
- ในช่วงปลายเดือนมิถุนายน – กลางเดือนกรกฎาคม ฝนทิ้งช่วงมากกว่า ๒ สัปดาห์

๑.๓.๑ สาเหตุของการเกิดภัยแล้ง

- โดยธรรมชาติ
  - ๑) การเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิโลก
  - ๒) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
  - ๓) การเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิน้ำทะเล เช่น ปรากฏการณ์เอลนีโญ
  - ๔) ภัยธรรมชาติ เช่น วัตภัย แผ่นดินไหว ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภูมิประเทศ
- โดยการกระทำของมนุษย์
  - ๑) การทำลายชั้นโอโซน
  - ๒) ผลกระทบของภาวะเรือนกระจก
  - ๓) การพัฒนาด้านอุตสาหกรรม
  - ๔) การตัดไม้ทำลายป่า

สำหรับภัยแล้งในประเทศไทย ส่วนใหญ่เกิดจากฝนแล้งและฝนทิ้งช่วง ซึ่งฝนแล้งเป็นภาวะปริมาณฝนตกน้อยกว่าปกติหรือฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล กับการเคลื่อนผ่านของพายุหมุนเขตร้อนที่น้อยกว่าปกติ

๑.๓.๒ ฝนแล้งมีความหมายอย่างไร

ด้านอุตุนิยมวิทยา : ฝนแล้ง หมายถึง สภาวะที่มีฝนน้อยหรือไม่มีฝนเลยในช่วงเวลาหนึ่ง ซึ่งตามปกติควรจะต้องมีฝน โดยขึ้นอยู่กับสถานที่และฤดูกาล ณ ที่นั้นๆ ด้วย

ด้านการเกษตร : ฝนแล้ง หมายถึง สภาวะการขาดแคลนน้ำของพืช

ด้านอุทกวิทยา : ฝนแล้ง หมายถึง สภาวะที่ระดับน้ำผิวดินและใต้ดินลดลงหรือน้ำในแม่น้ำลำคลองลดลง

ด้านเศรษฐศาสตร์ : ฝนแล้ง หมายถึง สภาวะการขาดแคลนน้ำ ซึ่งมีผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจในภูมิภาค

๑.๓.๓ ฝนทิ้งช่วง หมายถึง ช่วงที่มีปริมาณฝนตกไม่ถึงวันละ ๑ มิลลิเมตร ติดต่อกันเกิน ๑๕ วัน ในช่วงฤดูฝน เดือนที่มีโอกาสเกิดฝนทิ้งช่วงสูงคือเดือนมิถุนายนและกรกฎาคม

๑.๓.๔ ภัยแล้งในประเทศไทยสามารถเกิดใน ๒ ช่วง ได้แก่

๑) ช่วงฤดูหนาวต่อเนื่องถึงฤดูร้อน ซึ่งเริ่มจากครึ่งหลังของเดือนตุลาคมเป็นต้นไป บริเวณประเทศไทยตอนบน (ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออก) จะมีปริมาณฝนลดลงเป็นลำดับ จนกระทั่งเข้าสู่ฤดูฝนในช่วงเวลากลางเดือนพฤษภาคมของปีถัดไป ซึ่งภัยแล้งลักษณะนี้จะเกิดขึ้นเป็นประจำทุกปี

๒) ช่วงกลางฤดูฝน ประมาณปลายเดือนมิถุนายนถึงเดือนกรกฎาคมจะมีฝนทิ้งช่วงเกิดขึ้น ภัยแล้งลักษณะนี้จะเกิดขึ้นเฉพาะท้องถิ่นหรือบางบริเวณบางครั้งอาจครอบคลุมพื้นที่เป็นบริเวณกว้างเกือบทั่วประเทศ

๑.๓.๕ พื้นที่ใดในประเทศไทยที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้ง ภัยแล้งในประเทศไทยส่วนใหญ่มีผลกระทบต่อการเกษตรกรรม โดยเป็นภัยแล้งที่เกิดจากขาดฝนหรือฝนแล้งในช่วงฤดูฝน และเกิดฝนทิ้งช่วงในเดือนมิถุนายนต่อเนื่องเดือนกรกฎาคม พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้งมากได้แก่ บริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางเพราะเป็นบริเวณที่อิทธิพลของมรสุมตะวันตกเฉียงใต้เข้าไปไม่ถึงและถ้าปีใดไม่มีพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนผ่านในแนวดังกล่าวแล้วจะก่อให้เกิดภัยแล้งรุนแรงมากขึ้น นอกจากนี้ที่ดังกล่าวแล้ว ยังมีพื้นที่อื่นๆ ที่มักจะประสบปัญหาภัยแล้งเป็นประจำอีก ดังตาราง

ภาค/เดือน	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ตะวันออก	ใต้	
					ฝั่งตะวันออก	ฝั่งตะวันตก
ม.ค.						ฝนแล้ง
ก.พ.		ฝนแล้ง	ฝนแล้ง			ฝนแล้ง
มี.ค.	ฝนแล้ง	ฝนแล้ง	ฝนแล้ง	ฝนแล้ง	ฝนแล้ง	ฝนแล้ง
เม.ย.	ฝนแล้ง	ฝนแล้ง	ฝนแล้ง	ฝนแล้ง		ฝนแล้ง
พ.ค.						ฝนแล้ง
มิ.ย.	ฝนทิ้งช่วง	ฝนทิ้งช่วง	ฝนทิ้งช่วง	ฝนทิ้งช่วง		
ก.ค.	ฝนทิ้งช่วง	ฝนทิ้งช่วง	ฝนทิ้งช่วง	ฝนทิ้งช่วง		

๑.๓.๖ ปัญหาภัยแล้งในประเทศไทยส่งผลกระทบต่อชีวิตของประชาชนคือ
ภัยแล้งในประเทศไทยมีผลกระทบโดยตรงกับการเกษตรและแหล่งน้ำ เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่ประชาชนประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ ภัยแล้งจึงส่งผลเสียหายต่อกิจกรรมทางการเกษตร เช่น พื้นดินขาดความชุ่มชื้น พืชขาดน้ำ พืชชะงักการเจริญเติบโต ผลผลิตที่ได้มีคุณภาพต่ำ รวมถึงปริมาณลดลง ส่วนใหญ่ภัยแล้งที่มีผลต่อการเกษตร มักเกิดในฤดูฝนที่มีฝนทิ้งช่วงเป็นเวลานาน ผลกระทบที่เกิดขึ้นรวมถึงผลกระทบด้านต่างๆ ดังนี้

๑) ด้านเศรษฐกิจ สิ้นเปลืองและสูญเสียผลผลิตด้านเกษตร ปศุสัตว์ ป่าไม้ การประมง เศรษฐกิจทั่วไป เช่น ราคาที่ดินลดลง โรงงานผลิตเสียหาย การว่างงาน สูญเสียอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว พลังงาน อุตสาหกรรมขนส่ง

๒) ด้านเศรษฐกิจ ส่งผลกระทบต่อสัตว์ต่างๆ ทำให้ขาดแคลนน้ำ เกิดโรคกับสัตว์ สูญเสียความหลากหลายพันธุ์ รวมถึงผลกระทบด้านอุทกวิทยา ทำให้ระดับและปริมาณน้ำลดลง พื้นที่ชุ่มน้ำลดลง ความเค็มของน้ำเปลี่ยนแปลง ระดับน้ำในดินเปลี่ยนแปลง คุณภาพน้ำเปลี่ยนแปลง เกิดการกัดเซาะของดิน ไฟป่าเพิ่มขึ้น ส่งผลกระทบต่อคุณภาพอากาศและสูญเสียทัศนียภาพ เป็นต้น

๓) ด้านสังคม เกิดผลกระทบในด้านสุขภาพอนามัย เกิดความขัดแย้งในการใช้น้ำและการจัดการคุณภาพชีวิตลดลง

๑.๔ พายุฝนฟ้าคะนอง เป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นเป็นประจำเหนือพื้นผิวโลก โดยการก่อตัวที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่จะเป็นไปตามฤดูกาล ในบริเวณใกล้เส้นศูนย์สูตรมีโอกาสที่จะเกิดพายุฝนฟ้าคะนองได้ตลอดปี เนื่องจากมีสภาพอากาศในเขตร้อนจึงมีอากาศร้อน อบอ้าว ซึ่งเอื้อต่อการก่อตัวของพายุฝนฟ้าคะนองได้ตลอดปี โดยอากาศร้อนในระดับต่ำลอยสูงขึ้น อากาศข้างเคียงที่เย็นกว่าไหลเข้ามาแทนที่ อากาศร้อนที่มีไอน้ำเมื่อลอยตัวสูงขึ้นกระทบกับความเย็นในระดับสูง ไอน้ำจะกลั่นตัวเมฆ ทวีความสูงมากขึ้นมองเห็นคล้ายหิ้งดี เหล็กสีเทาเข้ม มีฟ้าแลบ ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า เกิดพายุฝนฟ้าคะนอง ลมกระโชกแรง บางครั้งมีลูกเห็บ หากตกต่อเนื่องหลายชั่วโมงอาจเกิดน้ำป่าไหลหลาก น้ำท่วมฉับพลันอาจเกิดพายุลมหมุนหรือพายุ

วงช้างมีลมแรงมาก ทำความเสียหายบริเวณที่เคลื่อนผ่านโดยเฉพาะในเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม พายุฝนฟ้าคะนองที่เกิดขึ้นจะมีความรุนแรงกว่าปกติจนเกิดเป็นลักษณะที่เรียกว่า “พายุฤดูร้อน” ฟ้าแลบและฟ้าผ่าเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เกิดควบคู่กัน นับเป็นภัยธรรมชาติที่มีอันตรายต่อชีวิตมนุษย์มากกว่าปรากฏการณ์ธรรมชาติอื่น ฟ้าแลบและฟ้าผ่าเกิดขึ้นจากการปล่อยประจุอิเล็กตรอนระหว่างก้อนเมฆกับก้อนเมฆหรือภายในกลุ่มเมฆเดียวกัน หรือเกิดขึ้นระหว่างก้อนเมฆกับพื้นดิน เมื่อเกิดความต่างศักย์ไฟฟ้าระหว่างตำแหน่งทั้งสองที่มีค่าระดับหนึ่ง ซึ่งเกิดจากปฏิกิริยาที่ก่อให้เกิดสนามไฟฟ้าขนาดใหญ่ โดยประจุไฟฟ้าบวกจะอยู่ทางด้านบนของเมฆและประจุไฟฟ้าลบจะอยู่ทางตอนล่างของเมฆ ประจุไฟฟ้าลบนี้จะชักนำให้ประจุไฟฟ้าบวกที่อยู่ด้านบนก้อนเมฆและประจุไฟฟ้าบวกที่อยู่ใต้พื้นผิวโลกเคลื่อนที่เข้าหาประจุไฟฟ้าลบบริเวณใต้กลุ่มเมฆ โดยมีอากาศทำหน้าที่เป็นฉนวนป้องกันการถ่ายเทของประจุไฟฟ้าทั้งสองกำลังแรงพอที่จะทำให้เกิดเป็นกระแสไฟฟ้าไหลผ่าน อากาศทำให้เกิดฟ้าแลบในก้อนเมฆหรือระหว่างก้อนเมฆและเกิดกระแสไฟฟ้าไหลผ่านอากาศอย่างเฉียบพลันจากเมฆถึงทำให้เกิดฟ้าผ่า ฝนตกหนัก พายุฝนฟ้าคะนองสามารถก่อให้เกิดฝนตกหนักและน้ำท่วมฉับพลันได้ในพื้นที่ซึ่งเป็นที่ราบลุ่มหรือที่ต่ำและพื้นที่ตามบริเวณเชิงเขา

๑.๕ คลื่นพายุซัดฝั่ง ภัยธรรมชาติซึ่งเกิดจากพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนที่เข้าหาฝั่ง ความสูงของคลื่นขึ้นกับความแรงของพายุ ส่วนความหมายของคลื่นพายุซัดฝั่งคือคลื่นซัดชายฝั่งขนาดใหญ่อันเนื่องมาจากความแรงของลมที่เกิดขึ้นจากพายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนตัวเข้าหาฝั่ง โดยปกติมีความรุนแรงมากในรัศมีประมาณ ๑๐๐ กิโลเมตร แต่บางครั้งอาจเกิดได้เมื่อศูนย์กลางพายุอยู่ห่างมากกว่า ๑๐๐ กิโลเมตร ได้ขึ้นอยู่กับความรุนแรงของพายุและสภาพภูมิศาสตร์ของพื้นที่ชายฝั่งทะเล ตลอดจนบางครั้งยังได้รับอิทธิพลเสริมความรุนแรงจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือทำให้เกิดอันตรายมากขึ้น

๑.๕.๑ สาเหตุของคลื่นพายุซัดฝั่ง คือ ส่วนใหญ่มีสาเหตุจากพายุหมุนเขตร้อนที่มีความแรงในระดับพายุโซนร้อนขึ้นไป ทำให้เกิดคลื่นขนาดใหญ่ซัดเข้าหาฝั่ง เช่น พายุโซนร้อน HARRIET ที่เกิดในระหว่างวันที่ ๒๕ - ๒๖ ตุลาคม ๒๕๐๕ ซึ่งได้ทำลายบริเวณชายฝั่งแหลมตะลุมพุก จังหวัดนครศรีธรรมราชอย่างรุนแรง

๑.๕.๒ ฤดูกาลที่มักเกิดคลื่นพายุซัดฝั่งในประเทศไทย เนื่องจากคลื่นพายุซัดฝั่งเกิดจากพายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนตัวเข้าใกล้ชายฝั่งทะเล กรณีของประเทศไทยพายุหมุนเขตร้อนอาจก่อตัวในทะเลจีนใต้แล้วเคลื่อนตัวผ่านปลายแหลมญวนเข้าสู่อ่าวไทยหรือก่อตัวในบริเวณอ่าวไทยตอนล่างโดยตรง เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคม - กลางเดือนธันวาคม โดยมีพื้นที่ที่มีโอกาสการเกิดคลื่นพายุซัดฝั่งในช่วงเดือนต่างๆ ดังนี้

- เดือนตุลาคม บริเวณจังหวัดเพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด

- เดือนพฤศจิกายน บริเวณจังหวัดเพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และชายฝั่งภาคตะวันออก

๑.๕.๓ พื้นที่ใดที่มีความเสี่ยงภัยต่อคลื่นพายุซัดฝั่ง บริเวณที่มีความเสี่ยงและมีโอกาสเกิดคลื่นพายุซัดฝั่งได้มาก ได้แก่ บริเวณชายฝั่งภาคใต้ฝั่งตะวันออก ตั้งแต่จังหวัดเพชรบุรีจนถึงจังหวัดสงขลา รวมทั้งภาคตะวันออกตั้งแต่จังหวัดชลบุรีจนถึงจังหวัดตราด

๑.๕.๔ ผลกระทบและความเสียหายเนื่องจากคลื่นพายุซัดฝั่ง มีสภาพพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลถูกทำลายอย่างรุนแรง ป่าชายเลนและหาดทรายถูกทำลายเป็นบริเวณกว้าง ต้นไม้ขนาดใหญ่โค่นล้มถนนชำรุดเสียหาย สิ่งปลูกสร้างบริเวณชายฝั่ง เช่น ท่าเทียบเรือและหมู่บ้านชาวประมง เป็นต้น ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ชาวประมง นักท่องเที่ยว เป็นต้น แหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งทั้งตามธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น ขวัญและกำลังใจของชุมชน รวมทั้งผู้ประกอบการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว

๑.๖ แผ่นดินไหว หมายถึงภัยธรรมชาติซึ่งเกิดจากการปลดปล่อยพลังงานใต้พิภพ ทำให้แผ่นดินเกิดการสั่นสะเทือน อาจทำให้เกิดภูเขาไฟระเบิด แผ่นดินเลื่อน ถล่ม สาเหตุการเกิดแผ่นดินไหวหรือความสั่นสะเทือนของพื้นดินเกิดขึ้นได้ทั้งจากการกระทำของธรรมชาติและมนุษย์

๑) ส่วนที่เกิดจากธรรมชาติ ได้แก่ การเคลื่อนตัวของเปลือกโลกโดยฉับพลัน ตามแนวขอบของแผ่นเปลือกโลกหรือตามแนวรอยเลื่อน การระเบิดของภูเขาไฟ การยุบตัวของโพรงใต้ดิน แผ่นดินถล่ม อุทกภัยขนาดใหญ่ตัก เป็นต้น

๒) ส่วนที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การระเบิดต่างๆ การทำเหมือง สร้างอ่างเก็บน้ำใกล้รอยเลื่อน เป็นต้น

๑.๖.๑ แผ่นดินไหวในประเทศไทยเกิดขึ้นได้อย่างไร

๑) แผ่นดินไหวขนาดใหญ่ที่มีแหล่งกำเนิดจากภายนอกประเทศส่งแรงสั่นสะเทือนมายังประเทศไทย โดยมีแหล่งกำเนิดจากตอนใต้ของสาธารณรัฐประชาชนจีน พม่า สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทะเลอันดามัน ตอนเหนือของเกาะสุมาตรา ส่วนมากบริเวณที่รู้สึกสั่นไหว ได้แก่ บริเวณภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และกรุงเทพมหานคร

๒) แผ่นดินไหวเกิดจากการแนวรอยเลื่อนที่ยังสามารถเคลื่อนตัวซึ่งอยู่บริเวณภาคเหนือและภาคตะวันตกของประเทศ เช่น รอยเลื่อนเชียงแสน รอยเลื่อนแม่ทา รอยเลื่อนแพร่ รอยเลื่อนเมย - อุทัยธานี รอยเลื่อนศรีสวัสดิ์ รอยเลื่อนเจดีย์สามองค์ รอยเลื่อนคลองมะรุ่ย เป็นต้น

๑.๖.๒ ภัยจากแผ่นดินไหวมีอะไรบ้างและส่งผลกระทบต่ออย่างไร ภัยแผ่นดินไหวที่เกิดขึ้นมีทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น พื้นดินแยก ภูเขาไฟระเบิด อาคารสิ่งก่อสร้างพังทลายเนื่องจากแรงสั่นไหว ไฟไหม้ ก๊าซรั่ว คลื่นสึนามิ แผ่นดินถล่ม เส้นทางคมนาคมเสียหาย เกิดโรคระบาด ปัญหาด้านสุขภาพจิตของผู้ประสบภัย ความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สิน เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจ เช่น การสื่อสาร โทรคมนาคม ขาดช่วง เครื่องคอมพิวเตอร์หยุดหรือขัดข้อง การคมนาคมทางบก ทางอากาศชะงัก ประชาชนตื่นตระหนก มีผลต่อการลงทุนและการประกันภัย เป็นต้น

๑.๖.๓ บริเวณใดในประเทศไทยที่มีความเสี่ยงต่อแผ่นดินไหวสูงกว่าบริเวณอื่น บริเวณที่มีความเสี่ยงต่อภัยแผ่นดินไหวสูงในประเทศไทย ได้แก่

๑) บริเวณที่อยู่ใกล้แหล่งกำเนิดแผ่นดินไหว ตามแนวรอยเลื่อนทั้งภายในและภายนอกประเทศ ส่วนใหญ่อยู่บริเวณภาคเหนือและตะวันตกของประเทศ

๒) บริเวณที่เคยมีประวัติหรือสถิติแผ่นดินไหวในอดีตและมีความเสียหายเกิดขึ้นจากนั้นเว้นช่วงการเกิดแผ่นดินไหวเป็นระยะเวลาหลายๆ บริเวณนั้นจะมีโอกาสการเกิดแผ่นดินไหวที่มีขนาดใกล้เคียงกับสถิติเดิมได้อีก

๓) บริเวณที่เป็นดินอ่อนซึ่งสามารถขยายการสั่นสะเทือนได้ดี เช่น บริเวณที่มีดินเหนียว อยู่ใต้พื้นที่ดินเป็นชั้นหนา เช่น บริเวณที่ลุ่มหรืออยู่ใกล้ปากแม่น้ำ เป็นต้น

๔) บริเวณ ๖ จังหวัดในภาคใต้ อันได้แก่ จังหวัดระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ ตรัง และ สตูล เป็นบริเวณที่มีอัตราเสี่ยงภัยสูงจากคลื่นสึนามิเมื่อเกิดแผ่นดินไหวบริเวณรอยต่อของแผ่นเปลือกโลกใน ทะเลอันดามันหรือมหาสมุทรอินเดีย

๑.๖.๔_องค์ประกอบอะไรที่ทำให้ความเสี่ยงและอันตรายจากแผ่นดินไหวเพิ่มมากขึ้น
มีองค์ประกอบหลายประการที่ทำให้บางบริเวณมีความเสี่ยงภัยแผ่นดินไหวหรืออาจได้รับความเสียหาย มากกว่าบริเวณอื่น ได้แก่

๑) บริเวณที่อยู่ใกล้แหล่งกำเนิดแผ่นดินไหวที่มีขนาดใหญ่

๒) บริเวณที่เป็นชุมชนหนาแน่น อยู่ใกล้แหล่งกำเนิดแผ่นดินไหวซึ่งมีศักยภาพพอเพียง ที่จะทำให้เกิดความเสียหาย เช่น รอยเลื่อนขนาดใหญ่ ซึ่งเคยมีประวัติการเกิดแผ่นดินไหว

๓) ช่วงเวลาที่เกิดแผ่นดินไหว หากเป็นช่วงที่เหมาะสมบางครั้งในบริเวณหนึ่ง แผ่นดินไหวเกิดในเวลากลางวันจะทำความเสียหายมาก แต่บางบริเวณแผ่นดินไหวที่เกิดในเวลากลางคืนอาจ ทำความเสียหายมากกว่าขึ้นอยู่กับการทำกิจกรรมหรือการอยู่อาศัยของมนุษย์ในช่วงเวลานั้นๆ

๔) มีการวางแผนและประชาชนมีความรอบรู้ในเรื่องมาตรการป้องกันและบรรเทาภัย แผ่นดินไหวของบริเวณที่ได้รับผลกระทบจากแผ่นดินไหว หากมีแผนที่อาคาร สิ่งก่อสร้าง สร้างได้แข็งแรง มีมาตรฐาน โดยมีความแข็งแรงสามารถป้องกันได้ตามค่าอัตราเสี่ยงภัยแผ่นดินไหวที่เหมาะสม ตลอดจนรูปร่าง ที่ดีของสิ่งก่อสร้างจะสามารถบรรเทาภัยแผ่นดินไหวที่เกิดขึ้น ลดความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินของชุมชน นั้นได้เป็นอย่างดี

๕) ตำแหน่งที่ได้รับผลกระทบจากการสั่นสะเทือนมีสภาพทางธรณีวิทยาเป็นเช่นไร บริเวณที่เป็นหินแข็งย่อมมีการดูดซับพลังงาน ความสั่นสะเทือนได้ดีกว่าบริเวณที่เป็นดินอ่อนซึ่งมักจะขยายค่า ความสั่นสะเทือนได้ดี ดังนั้น อาคารสิ่งก่อสร้างในบริเวณที่เป็นดินอ่อนจึงควรมีก่อสร้างพิจารณาในเรื่องการ ก่อสร้างที่เหมาะสมกับค่าแรงแผ่นดินไหวที่เกิดขึ้น

๖) ความยาวนานของการสั่นไหวถ้ายังมีช่วงเวลามาก ความเสียหายจะเพิ่มขึ้นมาก

๗) ความลึกของแผ่นดินไหว แผ่นดินไหวที่เกิดลึกๆ จะสร้างความเสียหายได้น้อยกว่า แผ่นดินไหวตื้น

๘) ทิศทางการเคลื่อนตัวของรอยเลื่อน จะมีผลต่อสิ่งก่อสร้างที่อยู่ตรงหรือรับแรง ในทิศทางของการเคลื่อนตัว

๑.๖.๕ หน่วยงานใดที่มีความรับผิดชอบหรือมีความเกี่ยวข้องเรื่องแผ่นดินไหวในประเทศไทย
ปัจจุบัน คณะกรรมการแผ่นดินไหวแห่งชาติถูกยกเลิกตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ตามวาระของรัฐบาลและเมื่อมี รัฐบาลชุดใหม่กรมอุตุนิยมวิทยาไม่แจ้งการคงอยู่ของคณะกรรมการต่อรัฐบาลใหม่ เพราะมีการข้ามชั้นในหน้าที่ กับคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งมีอำนาจในการจัดการภัยแผ่นดินไหวและสึนามิ ของประเทศ ซึ่งประกอบด้วยหลายหน่วยงาน กรมอุตุนิยมวิทยา ซึ่งมีเครือข่ายสถานีตรวจแผ่นดินไหวอยู่ ทั่วประเทศ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จัดตั้งเครือข่ายบริเวณเขื่อนต่างๆ กรมอุทกศาสตร์ กองทัพเรือ

ติดตั้งเครือข่ายแบบ ARRAY ที่จังหวัดเชียงใหม่ และกรมชลประทานติดตั้งเครือข่ายเล็กๆ บริเวณจังหวัดแพร่ และกรมทรัพยากรธรณี เป็นต้น

๑.๖.๖ เมื่อเกิดแผ่นดินไหวในประเทศไทย จะเกิดแผ่นดินไหวตามมา (After Shock) อีกหรือไม่ โดยปกติไม่ว่าจะเกิดแผ่นดินไหว ณ ที่ใด เมื่อเกิดแผ่นดินไหวขนาดในระดับปานกลางตั้งแต่ ๖.๕ ริกเตอร์ ขึ้นไป มักเกิดแผ่นดินไหวตามมาอีก แต่ขนาดของแผ่นดินไหวที่เกิดขึ้นมักจะลดลง เช่น เกิดแผ่นดินไหวขนาด ๖.๐ ริกเตอร์ ขนาดแผ่นดินไหวตามมาจะเป็นแผ่นดินไหว ขนาดโดยประมาณตั้งแต่ระดับ ๖ ริกเตอร์ ลงไป เป็นต้น

๑.๖.๗ ประชาชนควรปฏิบัติตนอย่างไรเมื่อเกิดแผ่นดินไหว เมื่อเกิดแผ่นดินไหวให้อยู่อย่างสงบ มีสติ คิดหาหนทางที่ปลอดภัย หมอบอยู่บริเวณที่สามารถป้องกันสิ่งของหล่นใส่ เช่น บริเวณใต้โต๊ะ ใต้เตียง หลีกเสี่ยงให้ห่างจากหน้าต่าง หากอยู่นอกอาคารให้อยู่ในที่โล่ง อยู่ห่างจากสิ่งห้อยแขวนต่างๆ ปฏิบัติตามมาตรการป้องกันตนเองจากภัยแผ่นดินไหว เป็นต้น

๑.๖.๘ ข้อมูลแผ่นดินไหวของประเทศไทยเป็นอย่างไร ข้อมูลแผ่นดินไหวในอดีตส่วนใหญ่บ่งบอกถึงความรุนแรงแผ่นดินไหว ได้รับการบันทึกอยู่ในเอกสารทางประวัติศาสตร์ เช่น ปุ้ม พงศาวดาร ศิลาจารึก เป็นต้น มีแผ่นดินไหวรู้สึกได้โดยทั่วไป ส่วนใหญ่มีตำแหน่งบริเวณภาคเหนือและภาคตะวันตกของประเทศ ข้อมูลแผ่นดินไหวต่างๆ สามารถค้นจากการบันทึกเหล่านี้ พบว่าเกิดเหตุการณ์แผ่นดินไหวรู้สึกได้ในประเทศไทยเกิดขึ้นตั้งแต่ ๖๒๔ ปี ก่อนคริสตกาล บางครั้งเหตุการณ์รุนแรงจนทำให้เมืองล่ม เช่น เหตุการณ์เมื่อปี พ.ศ. ๑๐๐๓ มีการบันทึกว่าเมืองโยนกนครล่ม เนื่องจากการสั่นสะเทือนส่วนใหญ่เหตุการณ์ได้บันทึกถึงความรู้สึกสั่นไหว ความเสียหาย และความตื่นตระหนกของผู้คน ปัจจุบันพบว่าแผ่นดินไหวรู้สึกได้ในประเทศไทย เกิดขึ้นปีละ ๖ - ๘ ครั้ง โดยเป็นแผ่นดินไหวขนาดเล็กถึงปานกลาง มีตำแหน่งศูนย์กลางทั้งภายในประเทศและนอกประเทศ ส่วนสาเหตุที่ดูเหมือนว่าความถี่ของการเกิดแผ่นดินไหวเพิ่มขึ้นนั้นแท้ที่จริงแผ่นดินไหวเกิดขึ้นเป็นปกติเช่นนี้ตั้งแต่อดีต แต่เนื่องจากการสื่อสารในอดีตไม่รวดเร็ว จึงทำให้การรับรู้เรื่องความสั่นสะเทือนไม่แพร่หลายต่างจากปัจจุบันที่การสื่อสารรวดเร็ว เมื่อเกิดแผ่นดินไหวแม้ว่าอยู่ห่างไกลอีกมุมหนึ่งของโลก ก็สามารถทราบข่าวได้ทันที อีกทั้งความเจริญทำให้เกิดชุมชนขยายตัวเข้าไป อยู่ใกล้บริเวณแหล่งกำเนิดแผ่นดินไหว ชุมชนรับรู้ถึงแรงสั่นสะเทือนได้ง่ายขึ้น จึงทำให้ดูเหมือนว่าแผ่นดินไหวเกิดขึ้นบ่อยครั้งกว่าในอดีต

๑.๖.๙ กรมอุตุนิยมวิทยา บริการข้อมูลแผ่นดินไหวและด้านวิชาการแผ่นดินไหวประเภทใด กรมอุตุนิยมวิทยาให้บริการข้อมูลด้านการตรวจวัด ตำแหน่งศูนย์กลางแผ่นดินไหวทั้งในและต่างประเทศ เวลาเกิด ขนาด สถิติแผ่นดินไหวที่เคยเกิดขึ้นในอดีตและปัจจุบัน ความรู้ วิชาการด้านแผ่นดินไหวและวิศวกรรม แผ่นดินไหว การดำเนินงานของคณะกรรมการแผ่นดินไหวแห่งชาติ ความร่วมมือด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างประเทศ ความร่วมมือด้านแผ่นดินไหว และวิศวกรรมแผ่นดินไหวระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน สหรัฐอเมริกา อังกฤษ อาเซียน เป็นต้น

๑.๖.๑๐ เครือข่ายสถานีตรวจแผ่นดินไหวกรมอุตุนิยมวิทยามีกี่แห่ง ที่ไหนบ้าง ปัจจุบันกรมอุตุนิยมวิทยามีสถานีตรวจแผ่นดินไหวอยู่ ๒ ระบบ ได้แก่

๑) ระบบ Analog ได้แก่ ที่จังหวัดเชียงราย น่าน ตาก นครสวรรค์ เขื่อนวชิราลงกรณ์ กาญจนบุรี เลย อุบลราชธานี ขอนแก่น ประจวบคีรีขันธ์ ภูเก็ต สงขลา และจันทบุรี

๒) ระบบ Digital ได้แก่ ที่จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ตาก แม่ฮ่องสอน แพร่ เลย ขอนแก่น นครราชสีมา กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สุราษฎร์ธานี และสงขลา

นอกจากนี้ กรมอุตุนิยมวิทยาโดยสำนักแผ่นดินไหวยังได้รับอนุมัติงบประมาณในการปรับปรุงและขยายสถานีตรวจแผ่นดินไหวเพิ่มขึ้นในปีงบประมาณ ๒๕๔๗ - ๒๕๔๘ อีก ในอดีตนั้น เคยมีแผ่นดินไหวในประเทศไทยซึ่งทำความเสียหายกับสิ่งก่อสร้างอย่างชัดเจน ที่ไหน เมื่อไร แผ่นดินไหวที่เกิดบริเวณอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย เมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๓๗ ขนาด ๕.๑ ริกเตอร์ ทำให้ความเสียหายให้กับโรงพยาบาลอำเภอพาน โรงเรียนและวัดต่างๆ นับสิบๆ แห่ง บริเวณใกล้ศูนย์กลางบางอาคารถึงกับชั้นใช้การไม่ได้

พ.ศ. ๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม เวลา ๑๘.๐๘ น. (ตามเวลาประเทศไทย) เกิดแผ่นดินไหว ขนาด ๖.๓ ความลึก ๗ กิโลเมตร ความรุนแรงระดับ VIII ตามมาตราเมอร์คัลลีศูนย์กลางอยู่บริเวณ ตำบลงมะตะ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง น่าน พะเยา รวมถึงจังหวัดเลย และหนองคาย ในภาคอีสาน อาคารสูงในกรุงเทพมหานครรู้สึกสั่นไหวหลายแห่งเนื่องจากได้กรุงเทพเป็นชั้นดินอ่อนซึ่งมีคุณลักษณะในการขยายแรงสั่นสะเทือนของแผ่นดินไหวได้เพิ่มขึ้นถึง ๓ - ๔ เท่า เหตุการณ์แผ่นดินไหวครั้งนี้ ทำให้เกิดแผ่นดินไหวตาม (Aftershock) กระจายตัวหลายบริเวณ ในเขต อำเภอแม่ลาว อำเภอพาน อำเภอแม่สรวย และอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ครอบคลุมพื้นที่ เป็นบริเวณกว้างตลอดแนวเลื่อนพระยา

๑.๖.๑๑ ทำไมจึงเกิดแผ่นดินไหวขนาดใหญ่ๆ ในต่างประเทศ แต่ไม่เกิดแผ่นดินไหวใหญ่ในประเทศไทย การป้องกันและบรรเทาภัยแผ่นดินไหวทำได้อย่างไร แผ่นดินไหวใหญ่ที่เกิดในต่างประเทศเกิดเนื่องจากประเทศเหล่านั้นอยู่ในแนวของแผ่นดินไหวโลก ซึ่งเป็นรอยต่อของแผ่นเปลือกโลก ส่วนประเทศไทยนั้นไม่อยู่ย่นดังกล่าว แต่มีใจว่าจะไม่มีความเสี่ยงจากภัยแผ่นดินไหว นักธรณีวิทยาพบว่า ยังมีแหล่งกำเนิดแผ่นดินไหวได้แก่ รอยเลื่อนใหญ่ๆ หลายแนวซึ่งยังไม่มีมีการพิสูจน์ทราบถึงลักษณะที่ก่อให้เกิดแผ่นดินไหวใหญ่ได้หรือไม่ โดยทั่วไปในปัจจุบันอันตรายที่เกิดขึ้นของภัยแผ่นดินไหวในประเทศไทยมักเกิดจากแผ่นดินไหวขนาดกลาง ส่วนเรื่องการป้องกันและบรรเทาภัยแผ่นดินไหวนั้นจำเป็นต้องมีการวางแผนทั้งในระยะสั้นและระยะยาวให้มีการแบ่งเขตแผ่นดินไหวตามความเสี่ยงที่เหมาะสม สร้างอาคารสิ่งก่อสร้างต่างๆ ตามความเสี่ยงของแผ่นดินไหว ให้ความรู้ประชาชนในการป้องกันและบรรเทาภัยเมื่อก่อนเกิด ขณะเกิด และภายหลังการเกิดแผ่นดินไหว เป็นต้น

๑.๖.๑๒ นักวิทยาศาสตร์สามารถพยากรณ์แผ่นดินไหวได้หรือไม่ เรื่องของการพยากรณ์แผ่นดินไหวปัจจุบันยังไม่สามารถกระทำได้ให้ถูกต้องแม่นยำ ทั้งด้านเวลาและสถานที่ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์ จึงยังจำเป็นต้องมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมอีกในอนาคต การดำเนินการศึกษาเพื่อการพยากรณ์แผ่นดินไหวในปัจจุบันมีการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากการตรวจวัดของค่าพารามิเตอร์ต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงผิดปกติก่อนเกิดแผ่นดินไหว เช่น วัดการเคลื่อนตัวของเปลือกโลก วัดค่า แรงเค้น (Stress) และความเครียด (Strain) ของเปลือกโลก วัดก๊าซเรดอน วัดสนามแม่เหล็กโลก วัดค่าความโน้มถ่วงในพื้นที่ต่างๆ วันคลื่นความถี่วิทยุ รวมถึงการสังเกตสิ่งผิดปกติต่างๆ ก่อนเกิดแผ่นดินไหว เช่น น้ำใต้ดิน พฤติกรรมของสัตว์ และอื่นๆ เป็นต้น

๑.๖.๑๓ แผ่นดินไหวที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทยอยู่บริเวณใด เกิดเมื่อไร ขนาดเท่าใด
ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๖ จนถึงปัจจุบัน กรมอุตุนิยมวิทยาตรวจพบแผ่นดินไหวที่มีขนาดสูงสุดที่บริเวณอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๒๖ ขนาด ๕.๙ ริกเตอร์ มีความสั่นสะเทือนซึ่งประชาชนรู้สึกถึงการสั่นสะเทือนได้เกือบทั้งประเทศ นอกจากนี้ ภาคเหนือส่วนมากจะเกิดแผ่นดินไหวขนาด ๓ - ๔ ริกเตอร์ และเคยเกิดขนาดใหญ่สุดที่บ้านทีกได้ ๕.๖ ริกเตอร์ ที่อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๘ แผ่นดินไหวในประเทศไทยที่เกิดขึ้นเมื่อเวลา ๑๘.๐๘ น. ของวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ซึ่งมีจุดศูนย์กลางอยู่ที่อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย นับเป็นเหตุแผ่นดินไหวครั้งรุนแรงที่สุดในรอบ ๕๐ ปี เพราะมีขนาดความรุนแรงมากถึง ๖.๓ แมกนิจูด และเป็นการเกิดแผ่นดินไหวบนบกที่ลึกจากพื้นดินเพียง ๗ กิโลเมตร สร้างความเสียหายให้บ้านเรือนประชาชน สิ่งปลูกสร้างในจังหวัดเชียงราย และจังหวัดใกล้เคียงเป็นจำนวนมาก

๑.๗ แผ่นดินถล่ม แผ่นดินถล่มเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติของการสึกกร่อนชนิดหนึ่งที่เกิดจากความเสียหายต่อบริเวณพื้นที่ที่เป็นเนินสูงหรือภูเขาที่มีความลาดชันมาก เนื่องจากขาดความสมดุลในการทรงตัว บริเวณดังกล่าว ทำให้เกิดการปรับตัวของพื้นดินต่อแรงดึงดูดของโลก และเกิดการเคลื่อนตัวขององค์ประกอบธรณีวิทยาบริเวณนั้นจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำ แผ่นดินถล่มมักเกิดในกรณีที่มีฝนตกหนักมากบริเวณภูเขาและภูเขานั้น อุ่มน้ำไว้จนเกิดการอึดตัว โดยเฉพาะภูเขาหินแกรนิตมีพันธุ์ไม้ปกคลุมน้อย ต้นน้ำลำธารถูกทำลายมักจะเกิดเมื่อมีฝนตกหนักหลายชั่วโมงจนทำให้เกิดการพังทลายตามลักษณะการเคลื่อนตัวได้ ๓ ชนิด คือ

- ๑) แผ่นดินถล่มที่เคลื่อนตัวอย่างช้าๆ เรียกว่า Creep
- ๒) แผ่นดินถล่มที่เคลื่อนตัวอย่างรวดเร็วเรียกว่า Slide หรือ Flow เช่น Surficial Slide
- ๓) แผ่นดินถล่มที่เคลื่อนตัวอย่างฉับพลัน เรียกว่า Fall Rock Fall

นอกจากนี้ ยังสามารถแบ่งออกได้ตามลักษณะของวัสดุที่ร่วงหล่นลงมาได้ ๓ ชนิด คือ

- แผ่นดินถล่มที่เกิดมาจากการเคลื่อนตัวของผิวหน้าของภูเขา
- แผ่นดินถล่มที่เกิดมาจากการเคลื่อนตัวของวัตถุที่ยังไม่แข็งตัว
- แผ่นดินถล่มที่เกิดจากการเคลื่อนตัวของชั้นหิน

๑.๗.๑ แผ่นดินถล่มในประเทศไทยมักเกิดขึ้นเมื่อไรและบริเวณใด แผ่นดินถล่มในประเทศไทยส่วนใหญ่มักเกิดภายหลังฝนตกหนักมากบริเวณภูเขาซึ่งเป็นต้นน้ำลำธาร บริเวณตอนบนของประเทศ โดยเฉพาะในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีโอกาสเกิดแผ่นดินถล่มเนื่องมาจากพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนผ่านในระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงสิงหาคม ในขณะที่ภาคใต้จะเกิดในช่วงฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม ความรุนแรงของแผ่นดินถล่มมีองค์ประกอบ คือ

- ๑) ปริมาณฝนที่ตกบนภูเขา
- ๒) ความลาดชันของภูเขา
- ๓) ความสมบูรณ์ของป่าไม้
- ๔) ลักษณะทางธรณีวิทยาของภูเขา

๑.๘ ไฟป่า ภัยธรรมชาติซึ่งเกิดจากมนุษย์เป็นส่วนมาก ได้แก่ การเผาหาของป่า เผาทำไร่เลื่อนลอย เผากำจัดวัชพืช ส่วนน้อยที่เกิดจากการเสียดสีของต้นไม้แห้ง ปลายเดือนกุมภาพันธ์ - ต้นพฤษภาคม ทำให้เกิดมลพิษในอากาศมากขึ้น ผงฝุ่น คิวโนไฟกระจายในอากาศทั่วไป ไม่สามารถลอยขึ้นเบื้องบนได้ มองเห็นไม่ชัดเจน สุขภาพเสื่อม พิษผลการเกษตรต่อคุณภาพ แหล่งทรัพยากรลดลง

๑.๘.๑ อันตรายของไฟป่า ส่งผลกระทบต่ออย่างไรต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากไฟป่า ได้แก่

- การดำรงชีวิตของมนุษย์ทำให้เกิดทัศนวิสัยไม่ดี เป็นอุปสรรคต่อการคมนาคม เกิดอุบัติเหตุได้ง่าย ทำให้เกิดโรคทางเดินหายใจ ส่งผลเสียต่อสุขภาพและจิตใจ
- ต้นไม้ นอกจากได้รับอันตรายหรือถูกทำลายแล้วโดยตรง ยังมีผลกระทบทางอ้อม เช่น ทำให้เกิดโรคและแมลงบางชนิดมีความรุนแรงยิ่งขึ้น
- สังคมพืชเปลี่ยนแปลง พืชบางชนิดจะหายไปมีชนิดอื่นมาทดแทน เช่น บริเวณที่เกิดไฟไหม้ซ้ำๆ หลายครั้ง หญ้าคาย้งขึ้นหนาแน่น
- โครงสร้างของป่าเปลี่ยนแปลง เช่น ไฟป่าจะเป็นตัวจัดชั้นอายุของลูกไม้ให้กระจายกันอย่างมีระเบียบ สัตว์ป่าลดลง มีการอพยพของสัตว์ป่า รวมทั้งทำลายแหล่งอาหารที่อยู่อาศัยที่หลบภัย และแหล่งน้ำ
- มีคุณสมบัติของดินเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านฟิสิกส์ เคมีและชีววิทยา เช่น ดินมีอุณหภูมิสูงขึ้น ความชื้นลดลง อินทรีย์วัตถุและจุลินทรีย์ในดินเปลี่ยนแปลง ความสามารถในการดูดซึมน้ำของดินลดลง
- แหล่งน้ำถูกทำลาย คุณภาพของน้ำเปลี่ยนแปลงเนื่องจากเถ้าถ่าน
- ภูมิอากาศท้องถิ่นเปลี่ยนแปลง เช่น อุณหภูมิสูงสุด ต่ำสุด การหมุนเวียนของอากาศ ความชื้นในอากาศ เป็นต้น รวมทั้งองค์ประกอบของอากาศเปลี่ยนไป เช่น คาร์บอนมอนอกไซด์ ไฮโดรคาร์บอน เขม่า และคิวโนไฟเพิ่มขึ้น ส่งผลเสียต่อร่างกายมนุษย์
- สูญเสียทัศนียภาพที่สวยงาม ซึ่งส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว

๑.๙ สึนามิ “สึนามิ” เป็นชื่อคลื่นชนิดหนึ่งที่มีความยาวคลื่นหลายกิโลเมตรและช่วงห่างระยะเวลาของแต่ละลูกคลื่นยาวนาน การเกิดคลื่นสึนามิมีหลายสาเหตุที่สำคัญและเกิดบ่อยๆ คือ เกิดจากการเคลื่อนตัวของพื้นทะเลในแนวตั้งจมตัวลงตรงแนวรอยเลื่อนเมื่อเกิดแผ่นดินไหว หรือการที่มวลของน้ำถูกแทนที่ทางแนวตั้งของแผ่นดินหรือวัตถุ “Tsunami” สึนามิ เป็นคำมาจากภาษาญี่ปุ่น ซึ่งแปลเป็นภาษาอังกฤษได้ว่า “harbor wave” หรือคลื่นในอ่าว ฝั่งหรือท่าเรือโดยที่คำว่า “Tsu” หมายถึง “harbor” อ่าว ฝั่ง หรือท่าเรือ ส่วนคำว่า “Nami” หมายถึง “คลื่น” คลื่นสึนามินั้นสามารถเปลี่ยนสภาพพื้นที่ชายฝั่งในช่วงเวลาสั้นๆ ให้เปลี่ยนแปลงได้อย่างมหึมา ส่วนสาเหตุอื่นๆ ที่ทำให้เกิดคลื่นสึนามิได้นั้น ได้แก่การเกิดแผ่นดินถล่มทั้งที่ริมฝั่งทะเลและใต้ทะเล เช่นที่ปาปัวนิวกินี หรือ ผลจากอุกกาบาตพุ่งลงทะเลทำให้มวลน้ำถูกแทนที่จึงเกิดปฏิกิริยาของแรงต่อเนื่องทำให้เกิดคลื่นยักษ์ได้น้ำขึ้น ซึ่งก็คือคลื่นสึนามินั่นเอง กรณีที่เมื่อเกิดแผ่นดินไหวขึ้นในมหาสมุทรหรือใกล้ชายฝั่งแผ่นดินไหวจะสร้างคลื่นขนาดมหึมาจะแผ่ออกทุกทิศทางจากแหล่งกำเนิดนั้นคือแผ่ออกจากรอบศูนย์กลางบริเวณที่เกิดคลื่นสึนามิ เมื่ออยู่บริเวณน้ำลึกจะมีความสูงของคลื่นไม่มากนัก และไม่อันตรายต่อเรือเดินทะเล แต่คลื่นจะค่อนข้างใหญ่มากและอันตรายเมื่อเข้าสู่ฝั่ง สภาพที่เป็นจริงในทะเล

เปิดน้ำลึกจะเห็นคล้ายลูกคลื่นไม่สูงนักวิ่งไปตามผิวน้ำซึ่งเรือยังสามารถอยู่บนลูกคลื่นนี้ได้แต่เมื่อคลื่นนี้เคลื่อนมาถึงบริเวณน้ำตื้นใกล้ชายฝั่งมันจะเคลื่อนโถมเข้าสู่ชายฝั่งบางครั้งสูงถึง ๔๐ เมตร ซึ่งคลื่นสึนามินี้มีความเร็วสูงมากเมื่ออยู่ในทะเลลึก โดยมีความเร็วประมาณ ๗๒๐ กม./ชั่วโมง ในบริเวณที่ทะเลมีความลึก ๔,๐๐๐ เมตร

สถานการณ์การเกิดสึนามิบริเวณที่มักเกิดคลื่นสึนามิคือในมหาสมุทรแปซิฟิกโดยเฉพาะประเทศญี่ปุ่นมักได้รับภัยจากสึนามิบ่อยครั้ง ส่วนในทะเลอันดามันของมหาสมุทรอินเดียไม่เคยเกิดสึนามิที่รุนแรงมาก่อน จนเมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้เกิดสึนามิที่รุนแรงมาก มีจุดกำเนิดอยู่ในทะเลทางตอนเหนือของเกาะสุมาตราในประเทศอินโดนีเซียแล้วแผ่ขยายไปในทะเลอันดามันจนไปถึงฝั่งตะวันออกของทวีปแอฟริกา ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตมากกว่า ๒๐๐,๐๐๐ คน ใน ๑๑ ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ไทย พม่า อินเดีย บังคลาเทศ ศรีลังกา มัลดีฟส์ โซมาเลีย แทนซาเนีย และเคนยา ในประเทศไทยมีผู้เสียชีวิตประมาณ ๕,๔๐๐ คน ใน ๖ จังหวัด

ผลกระทบที่เกิดจากคลื่นสึนามิ ผลของคลื่นสึนามิที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม มีดังนี้

- ๑) ทำให้แผ่นดินเปลือกโลกขยับ ค่าพิกัดทางภูมิศาสตร์คลาดเคลื่อนไป
- ๒) ส่งผลให้สภาพพื้นที่ชายฝั่งทะเลเปลี่ยนแปลงไปในช่วงเวลาอันสั้น
- ๓) ทำให้สูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินต่างๆ เช่น บ้านเรือนเสียหาย ระบบสาธารณูปโภคถูกทำลาย

เป็นต้น

- ๔) ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ เช่น สัตว์น้ำบางประเภทเปลี่ยนที่อยู่อาศัย เป็นต้น
- ๕) กระทบต่อการประกอบอาชีพของประชาชน เช่น การประมง การค้าขายบริเวณชายหาด

เป็นต้น

- ๖) ส่งผลต่อธุรกิจการท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวลดลง

สิ่งเหล่านี้เป็นการจุดประกายถึงการเตรียมตัวเตรียมใจเพื่อเผชิญภัยพิบัติที่ร้ายแรงต่อไปในภาย

ภาคหน้า

กล่าวโดยสรุป สำหรับประเทศไทยภัยพิบัติตามธรรมชาติเกิดขึ้นเป็นประจำทุกปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งภัยจากน้ำหรืออุทกภัย ความแห้งแล้ง และจากवादภัย ซึ่งทำให้ประชาชนได้รับอันตราย บาดเจ็บ สูญเสียชีวิตและทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก พื้นที่เกษตรได้รับความเสียหาย ราษฎรได้รับความเดือดร้อนด้วยเหตุที่ภัยธรรมชาติต่างๆ และการเกิดภัยมักเกิดซ้ำในพื้นที่เดิม เนื่องจากการทำลายสิ่งแวดล้อม ทำลายป่าและการใช้ที่ดินที่ไม่เหมาะสม ฯลฯ ด้วยการมีกลไกการเตือนภัยมีมาตรการในการป้องกันและสร้างความพร้อมที่จะเผชิญต่อปัญหาภัยพิบัติตามธรรมชาติ จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ทำให้เราพร้อมเมื่อภัยพิบัติมาเยือน

ตารางที่ ๑ สรุปภัยธรรมชาติที่เกิดเป็นประจำในภาคต่างๆ ของประเทศไทย

เดือน/ ภาค	เหนือ	ตะวันออกเฉียง เหนือ	กลาง	ตะวันออก	ใต้	
					ฝั่งตะวันออก	ฝั่งตะวันตก
มกราคม						อุทกภัย
กุมภาพันธ์	ไฟป่า	ไฟป่า ฝนแล้ง	ฝนแล้ง			ฝนแล้ง
มีนาคม	พายุฤดูร้อน ไฟป่า ฝนแล้ง	พายุฤดูร้อน ไฟป่า ฝนแล้ง	พายุฤดูร้อน ฝนแล้ง	ฝนแล้ง	ฝนแล้ง	ฝนแล้ง
เมษายน	พายุฤดูร้อน ไฟป่า ฝนแล้ง	พายุฤดูร้อน ไฟป่า ฝนแล้ง	พายุฤดูร้อน ฝนแล้ง	ฝนแล้ง		ฝนแล้ง
พฤษภาคม	อุทกภัย พายุฤดูร้อน	อุทกภัย พายุฤดูร้อน	อุทกภัย พายุฤดูร้อน	อุทกภัย	พายุหมุนเขตร้อน อุทกภัย	อุทกภัย ฝนแล้ง
มิถุนายน	อุทกภัย ฝนทิ้งช่วง	อุทกภัย ฝนทิ้งช่วง	อุทกภัย ฝนทิ้งช่วง	อุทกภัย ฝนทิ้งช่วง	อุทกภัย	อุทกภัย
กรกฎาคม	พายุหมุนเขตร้อน อุทกภัย พายุฟ้าคะนอง ฝนทิ้งช่วง	พายุหมุนเขตร้อน อุทกภัย พายุฟ้าคะนอง ฝนทิ้งช่วง	พายุหมุนเขตร้อน อุทกภัย พายุฟ้าคะนอง	พายุหมุนเขตร้อน อุทกภัย พายุฟ้าคะนอง	อุทกภัย	อุทกภัย
สิงหาคม	พายุหมุนเขตร้อน อุทกภัย พายุฝนฟ้าคะนอง	พายุหมุนเขตร้อน อุทกภัย พายุฝนฟ้าคะนอง	พายุหมุนเขตร้อน อุทกภัย พายุฝนฟ้าคะนอง	พายุหมุนเขตร้อน อุทกภัย พายุฝนฟ้าคะนอง	อุทกภัย	อุทกภัย
กันยายน	พายุหมุนเขตร้อน อุทกภัย พายุฝนฟ้าคะนอง	พายุหมุนเขตร้อน อุทกภัย พายุฝนฟ้าคะนอง	พายุหมุนเขตร้อน อุทกภัย พายุฝนฟ้าคะนอง	พายุหมุนเขตร้อน อุทกภัย พายุฝนฟ้าคะนอง		
ตุลาคม			พายุหมุนเขตร้อน อุทกภัย พายุฝนฟ้าคะนอง	พายุหมุนเขตร้อน พายุฝนฟ้าคะนอง	อุทกภัย	พายุหมุนเขตร้อน อุทกภัย พายุฝนฟ้าคะนอง แผ่นดินถล่ม
พฤศจิกายน					อุทกภัย	พายุหมุนเขตร้อน อุทกภัย คลื่นพายุซัดฝั่ง แผ่นดินถล่ม
ธันวาคม					อุทกภัย	อุทกภัย

หมายเหตุ : ภัยจากแผ่นดินไหว และคลื่นสึนามิ เป็นภัยที่เกิดเฉพาะพื้นที่ อาจเกิดขึ้นในเดือนใดเดือนหนึ่งไม่เป็นประจำและคาดหมายได้ยากจึงไม่แสดงในตาราง

๒. สภาวะโลกร้อนและผลกระทบ - สภาพปัญหาและข้อเท็จจริง

สภาวะโลกร้อน หมายถึง สภาวะที่โลกไม่สามารถส่งผ่านหรือระบายความร้อนที่เกิดขึ้นบนโลก กลับออกไปในชั้นบรรยากาศได้ เป็นผลทำให้ความร้อนเหล่านั้นคงอยู่บนผิวโลก

ภูมิอากาศของโลกเกิดจากการไหลวนของพลังงานของดวงอาทิตย์ พลังงานส่วนใหญ่ เข้ามาสู่โลกในรูปของแสงแดดประมาณ ๓๐% ของพลังงานที่เดินทางมาสู่โลก สะท้อนกลับห้วงอากาศ แต่ ประมาณ ๗๐% ดูดซับผ่านชั้นบรรยากาศลงมายังโลก

๒.๑ “ก๊าซเรือนกระจก” ในบรรยากาศ เป็นสิ่งขวางกั้นแสงอินฟราเรดที่โลกสะท้อนกลับจากผิวโลกสู่บรรยากาศ แสงอินฟราเรดไม่สามารถทะลุผ่านอากาศได้เหมือนกับแสงสว่าง ดังนั้นพลังงานที่ส่งออกจากผิวของโลกจึงเป็นการส่งออกโดยกระแสนลมและเมฆที่อยู่บนชั้นบรรยากาศที่หนาแน่นไปด้วยก๊าซเรือนกระจก ก่อให้เกิดภาวะโลกร้อนขึ้น

๒.๒ สาเหตุการเกิดก๊าซเรือนกระจก กิจกรรมของมนุษย์มีส่วนในการเพิ่มก๊าซเรือนกระจกเหล่านี้ การเผาไหม้เชื้อเพลิงจากถ่านหิน น้ำมันและก๊าซธรรมชาติรวมถึงการตัดไม้ทำลายป่าทำให้เกิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ การทำการเกษตรโดยเฉพาะการปลูกข้าวในนาที่มีน้ำขัง การปศุสัตว์ปล่อยก๊าซมีเทน และไนตรัสออกไซด์ ควินจากท่อไอเสียรถยนต์ปล่อยก๊าซโอโซน นอกจากนี้แล้วการปล่อยสารฮาโลคาร์บอน (CFCs, HFCs, PFCs) ก๊าซเหล่านี้เปลี่ยนแปลงลักษณะการดูดซับพลังงานของบรรยากาศ ผลก็คือปรากฏการณ์ของ “ก๊าซเรือนกระจกขยายตัว”

๒.๓ ประเทศไทยกับพิธีสารเกียวโต ประเทศไทยได้ลงนามและให้สัตยาบันในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และได้ถูกจัดอยู่ในกลุ่ม Non - Annex I คือ ไม่มีพันธกรณีในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เนื่องจากเมื่อเทียบกับประเทศอุตสาหกรรม และประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ แล้วประเทศไทยปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกในสัดส่วนที่น้อยมาก คิดเป็นร้อยละ ๐.๖ - ๐.๙ ของการปลดปล่อยชนิดนี้จากทั่วทุกประเทศ อีกทั้งการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกรายหัวของไทย (per capita emission) มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโลก

๒.๔ ภาวะโลกร้อนมีผลกระทบในประเทศไทยอย่างไร

๒.๔.๑ ระดับน้ำทะเลสูงขึ้น นักวิทยาศาสตร์คาดการณ์ว่าระดับน้ำทะเลอาจสูงขึ้นอีกถึง ๙๐ เซนติเมตรในอีกหนึ่งร้อยปีข้างหน้า ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยรับผลกระทบทั้งทางด้านกายภาพและชีวภาพต่างๆ หลายประการ

สถาบันสิ่งแวดล้อมไทยประเมินไว้ว่า มีสิ่งชี้ชัดในเรื่องความเป็นไปได้ของภาวะการณืขาดแคลนน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำที่ใหญ่ที่สุดของประเทศ และอุทกภัยที่ถี่ขึ้นและรุนแรงยิ่งขึ้นในพื้นที่ราบลุ่ม โดยเฉพาะในบริเวณชายฝั่งของกรุงเทพฯ ที่มีความหนาแน่นของประชากรสูง และอยู่เหนือระดับน้ำทะเลเพียง ๑ เมตร โดย ระดับการรุกของน้ำเค็มจะเข้ามาในพื้นที่แม่น้ำเจ้าพระยาถึง ๔๐ กิโลเมตร ส่งผลกระทบรุนแรงต่อพื้นที่เกษตรกรรมที่มีความอ่อนไหวต่อความสมดุลของน้ำจืดและน้ำเค็มในพื้นที่ นอกจากนี้ กรุงเทพฯ ยังมีความเสี่ยงต่อความเสียหายจากเหตุการณ์น้ำล้นตลิ่งและอุทกภัย ที่จะก่อความเสียหายกับระบบสาธารณสุขปโภคที่อยู่อาศัยของคนจำนวนมาก รวมถึงผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจที่จะตามมา

ส่วนพื้นที่ชายฝั่งจะได้รับผลกระทบด้วยเช่นกัน โดยผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีต่อพื้นที่ชายฝั่งแตกต่างกันไปเป็นกรณี เนื่องจากประเทศไทยมีพื้นที่ชายฝั่งหลายแบบ เช่น พื้นที่ชายฝั่งที่เป็นหน้าผา อาจจะมีการยุบตัวเกิดขึ้นกับหินที่ไม่แข็งตัวพอ แต่กระบวนการนี้จะเกิดขึ้นอย่างช้าๆ ส่วนชายหาดจากเพชรบุรีถึงสงขลาซึ่งมีลักษณะชายฝั่งที่แคบจะหายไป และชายหาดจะถูกร่นเข้ามาถึงพื้นที่ราบริมทะเล

ส่วนพื้นที่ป่าชายเลนจะมีความหนาของพรรณไม้ลดลง เนื่องจากระดับน้ำทะเลที่สูงขึ้นจะทำให้พืชตาย แอ่งน้ำเค็มลดลงและถูกแทนที่ด้วยหาดเลน ในขณะที่ปากแม่น้ำจะจมลงใต้น้ำทำให้เกิดการชะล้าง พังทลายของพื้นที่ลุ่มน้ำ โดย ทะเลสาบสงขลาซึ่งเป็นแหล่งน้ำชายฝั่งจะมีพื้นที่เพิ่มขึ้นและอาจมีน้ำเค็มรุกเข้ามามากขึ้น

ตัวอย่างอื่นๆ ของพื้นที่ที่จะได้รับความเสียหาย คือ จังหวัดสุราษฎร์ธานี หากระดับน้ำทะเลสูงขึ้นอีก ๑ เมตร พื้นที่ร้อยละ ๓๔ ของจังหวัดจะถูกกัดกร่อนและพังทลาย ก่อให้เกิดความเสียหายกับพื้นที่การเกษตรและนาุ้งในบริเวณดังกล่าวด้วย

๒.๔.๒ ผลกระทบต่อระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ อุณหภูมิเฉลี่ยของโลกที่เพิ่มสูงขึ้น จะทำให้การระเหยของน้ำทะเล มหาสมุทร แม่น้ำ ลำธาร และทะเลสาบเพิ่มมากขึ้น ยิ่งจะทำให้ฝนตกมากขึ้น และกระจุกตัวอยู่ในบางบริเวณ ทำให้เกิดอุทกภัย ส่วนบริเวณอื่นๆ ก็จะมีปัญหาแห้งแล้งเนื่องจากฝนตกน้อยลง กล่าวคือ พื้นที่ภาคใต้จะมีฝนตกชุก และเกิดอุทกภัยบ่อยครั้งขึ้น ในขณะที่ภาคเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือ ต้องเผชิญกับภัยแล้งมากขึ้น

รูปแบบของฝนและอุณหภูมิที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้วัฏจักรของน้ำเปลี่ยนแปลง ลักษณะการไหลของระบบน้ำผิวดิน และระดับน้ำใต้ดินก็จะได้รับผลกระทบด้วย ทั้งพืชและสัตว์จึงต้องปรับปรุงตัวเองเข้าสู่ระบบนิเวศที่เปลี่ยนไป ลักษณะความหลากหลายทางชีวภาพก็จะเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

ระบบนิเวศทางทะเล ก็เป็นอีกระบบนิเวศหนึ่งที่จะได้รับผลกระทบจากภาวะโลกร้อน เนื่องจากระดับน้ำทะเลที่สูงขึ้น และอุณหภูมิผิวน้ำที่เพิ่มขึ้นส่งผลให้พืชและสัตว์ทะเลบางชนิดสูญพันธุ์ รวมถึงการเกิดปรากฏการณ์ปะการังฟอกสีทั้งในอ่าวไทยและฝั่งทะเลอันดามัน

๒.๔.๓ ผลกระทบต่อการเกษตรและแหล่งน้ำ การศึกษาของสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ระบุว่าในประเทศไทยมีแนวโน้มว่าการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจะทำให้ปริมาณน้ำลดลง (ประมาณ ๕ - ๑๐ เปอร์เซ็นต์) ซึ่งจะมีผลต่อผลผลิตด้านการเกษตรโดยเฉพาะข้าว ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ และต้องอาศัยปริมาณน้ำฝนและแสงแดดที่แน่นอน รวมถึงความชื้นของดินและอุณหภูมิเฉลี่ยที่พอเหมาะด้วย

สำหรับประเทศไทย ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีต่อภาคการเกษตรในเขตพื้นที่ชลประทานจะไม่รุนแรงมาก เพราะพื้นที่ชลประทานจะได้รับการป้องกัน แต่ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมอาจจะรุนแรงในบริเวณที่ขาดน้ำอยู่แล้ว

นอกจากนี้ ผลกระทบยังอาจเกิดขึ้นกับการทำประมง เนื่องจาก แหล่งน้ำที่เคยอุดมสมบูรณ์ตลอดทั้งปี อาจแห้งขอดลงในบางฤดูกาล ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อ การขยายพันธุ์และการเจริญเติบโตของสัตว์น้ำ ซึ่งจะทำให้จำนวนและความหลากหลายของชนิดของสัตว์น้ำลดลงอย่างมาก ตัวอย่างเช่น ความหลากหลายทางชีวภาพ และความอุดมสมบูรณ์ในแหล่งน้ำแถบลุ่มแม่น้ำโขงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จะลดลงอย่างต่อเนื่อง หากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศยังคงดำเนินต่อไป

๒.๔.๔ เหตุการณ์สภาพอากาศรุนแรง จากสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลง อากาศที่ร้อนขึ้น และความชื้นที่เพิ่มมากขึ้นจะทำให้ภัยธรรมชาติต่างๆ เกิดบ่อยครั้งและรุนแรง จะทำให้เกิดพายุฝนฟ้าคะนอง บ่อยครั้งขึ้นและไม่เป็นไปตามฤดูกาล อัตราเสี่ยงที่เพิ่มขึ้นของแนวโน้มอุทกภัยแบบฉับพลันด้วยเช่นเดียวกัน ส่งผลให้ประชาชนจำนวนมากไร้ที่อยู่อาศัย และก่อให้เกิดความเสียหายกับระบบนิเวศ

ภัยธรรมชาติอีกอย่างหนึ่งที่คาดการณ์ว่า จะรุนแรงขึ้น ได้แก่ ภาวะภัยแล้ง เช่น ในช่วงกลางปี พ.ศ. ๒๕๓๓ ประเทศไทยต้องประสบกับความแห้งแล้งรุนแรงจากปรากฏการณ์ เอลนีโญ ที่เชื่อกันว่าอาจจะเกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างรุนแรงต่อผลผลิตทางเกษตร นอกจากนี้ไฟป่าอาจจะเกิดบ่อยครั้งขึ้นสืบเนื่องมาจากภาวะภัยแล้ง

ฤดูร้อน ปี ๒๕๕๐ ประเทศไทยมีอากาศร้อน ในบางจังหวัดมีอุณหภูมิสูงสุดทำลายสถิติเดิมที่เคยบันทึกเอาไว้ แต่ที่เห็นชัดเจน คือ ความผิดปกติของลม คือ มักมีพายุลมแรงมีความแปรปรวนของลม ลดพัดไม่แน่ทิศ มักเป็นลมกระโชก เกิดขึ้นในทุกฤดูกาล และเมื่อเกิดขึ้นแล้วสร้างความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สิน และในระยะหลังเราประสบกับปัญหาภัยแล้งขนาดใหญ่ล้นทับผู้คนได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตบ่อยครั้ง เนื่องจากพายุลมแรงที่ผิดปกติ

พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นปีที่เผชิญกับสภาพอากาศที่แปรปรวนมาก กล่าวคือ ในช่วงฤดูร้อนอากาศไม่ร้อนมากนัก อุณหภูมิเฉลี่ยในช่วงเดือนมีนาคมถึงพฤษภาคมต่ำกว่าปกติฝนที่ตกชุกหนาแน่นในช่วงฤดูร้อน โดยเฉพาะในเดือนมีนาคม อีกทั้งฤดูฝนปีนี้เริ่มต้นกว่าปกติและมีฝนตกต่อเนื่องโดยไม่มีภาวะฝนทิ้งช่วงทำให้เกิดอุทกภัยรุนแรงหลายพื้นที่โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณภาคใต้ในช่วงเดือนมีนาคม รวมทั้งบริเวณภาคเหนือตอนล่างและภาคกลางในช่วงเดือนกรกฎาคมต่อเนื่องถึงต้นเดือนธันวาคม ซึ่งนับเป็นเหตุการณ์อุทกภัยครั้งรุนแรงของประเทศไทยและต่อเนื่องยาวนาน สร้างความเสียหายทั้งต่อชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน การท่องเที่ยว การเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และสภาพเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศเป็นอย่างมาก โดยปริมาณฝนเฉลี่ยทั้งปีของประเทศไทยในปีนี้สูงกว่าค่าปกติประมาณ ๒๔ % และมีค่ามากที่สุดใคบา ๖๑ ปี (พ.ศ. ๒๔๙๔ - ๒๕๕๔)

๒.๔.๕ ผลกระทบด้านสุขภาพ อุณหภูมิเฉลี่ยของโลกที่เพิ่มสูงขึ้น และเหตุการณ์ตามธรรมชาติที่รุนแรงและเกิดบ่อยครั้ง ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและอนามัยของคนไทย โรคระบาดที่สัมพันธ์กับการบริโภคอาหารและเครื่องดื่ม มีแนวโน้มว่าจะเพิ่มสูงขึ้น โดยภัยธรรมชาติ เช่น ภาวะน้ำท่วมทำให้เกิดการปนเปื้อนของเชื้อโรคในแหล่งน้ำ ไม่ว่าจะเป็น โรคบิด ท้องร่วง และอหิวาตกโลก เป็นต้น

โรคติดต่อในเขตร้อนก็มีแนวโน้มว่าจะเพิ่มขึ้น และจะคร่าชีวิตผู้คนเป็นจำนวนมากเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะ ไข้มาลาเรีย ซึ่งมีอยู่กลายเป็นพาหะ เนื่องจากการขยายพันธุ์ของยุงจะมากขึ้นในสภาวะแวดล้อมที่ร้อนขึ้นและฤดูกาลที่ไม่แน่นอน

แนวโน้มของผลผลิตทางการเกษตรที่ลดลงจากภัยธรรมชาติ อาจนำไปสู่ภาวะขาดแคลนอาหารและความอดอยาก ทำให้เกิดภาวะขาดสารอาหาร และภูมิคุ้มกันร่างกายต่ำ โดยเฉพาะในเด็กและคนชรา

๒.๔.๖ ผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจ ภาวะโลกร้อนที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศนั้นไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยในทางกายภาพเท่านั้น หากแต่ยังส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศชาติเช่นเดียวกัน กล่าวคือ การยุบตัวของพื้นที่ชายฝั่ง ภูมิอากาศแปรปรวน โรคระบาดรุนแรง และผลกระทบอื่นๆ ส่งผลให้มีประชากรบาดเจ็บล้มตาย ทั้งที่ทำกินและไร่ที่อยู่อาศัยเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ประชาชนยังจะได้รับความเดือดร้อนจากการขาดแคลนอาหารและน้ำดื่มที่ถูกสุขลักษณะระหว่างภาวะน้ำท่วม และความเสียหายที่เกิดกับระบบสาธารณสุขโรคต่างๆ ซึ่งโดยมาก ผู้ที่จะได้รับผลกระทบรุนแรงที่สุดจะเป็นประชาชนที่มีความยากจน และไม่มีทุนทรัพย์พอที่จะป้องกันผลกระทบของภาวะโลกร้อนได้ ยกตัวอย่างเช่น การป้องกันการรुक้ำของน้ำเค็มในพื้นที่ทำกิน อาจทำได้โดยการสร้างเขื่อน และประตูน้ำป้องกันน้ำเค็ม แต่วิธีการนั้นต้องลงทุนสูง ดังนั้นเมื่อราคาของการป้องกันสูงเกินกว่าที่ชาวนาจะสามารถรับได้ การทิ้งพื้นที่ทำกินในบริเวณที่ให้ผลผลิตต่ำจึงเป็นทางออกที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

๒.๔.๗ สรุปผลกระทบจากสภาวะโลกร้อนในประเทศไทย จากสถิติในรอบ ๕๐ ปี ที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่า อุณหภูมิของประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ผลกระทบที่เกิดขึ้นแล้วกับประเทศไทย ที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดก็คือ “ปรากฏการณ์ปะการังฟอกขาว” อันเนื่องมาจากอุณหภูมิของน้ำทะเลที่สูงขึ้น ปรากฏการณ์นี้ได้เกิดขึ้นแล้วเป็นบริเวณกว้างทั่วอ่าวไทย

ถึงแม้ว่าการเกิดพายุหมุนในเขตร้อนจะเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ แต่ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่เร่งให้เกิดพายุดังกล่าว ในความถี่ที่สูงขึ้นและรุนแรงมากขึ้น อันจะนำมาสู่ความเสียหายดังเช่นที่เกิดจากพายุไต้ฝุ่นเกย์ ในจังหวัดชุมพร ปี พ.ศ. ๒๕๓๒ และกรณีของ ต.น้ำก้อ อ.หล่มสัก จ.เพชรบูรณ์ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๔

๒.๔.๘ แนวทางแก้ไขหรือป้องกันสภาวะโลกร้อน

การจัดการกับปัญหาโลกร้อนไม่ใช่สิ่งที่เกินความสามารถของมนุษย์ เพราะเทคโนโลยีที่เรามีอยู่ในปัจจุบันมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและช่วยแก้ปัญหาโลกร้อนได้

ทางแก้ปัญหาเริ่มต้นอย่างง่ายๆ จากการประหยัดพลังงานในชีวิตประจำวัน เช่น ใช้พลังงานให้มีประสิทธิภาพและเลือกใช้เครื่องใช้ไฟฟ้ารุ่นที่ประหยัดพลังงานเราใช้พลังงานน้อยลงเท่าไร ก็ช่วยลดการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ได้มากเท่านั้น

บทที่ ๒

ศึกษาภารกิจ อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการภัยพิบัติตามธรรมชาติภาวะโลกร้อน

จากสภาวะแวดล้อมและสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป ทำให้ภัยพิบัติตามธรรมชาติมีแนวโน้มที่จะทวีความถี่ ของการเกิดมากขึ้นและมีความรุนแรงเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันประเทศไทยได้มีการพัฒนา ความก้าวหน้าและความเจริญในทุกๆ ด้าน ซึ่งส่งผลให้ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นมีความหลากหลายและซับซ้อนมากขึ้นเช่นกัน ดังนั้น “การบริหารและการจัดการภัยพิบัติ” จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่ทุกภาคส่วน ต้องให้ความสำคัญและเข้ามามีส่วนร่วมในการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติรวมถึงจะต้องมีหน่วยงานหลัก และหน่วยงานสนับสนุนเข้ามาขับเคลื่อนการบริหารและการจัดการภัยพิบัติของประเทศไทย

๒.๑ หน่วยงานการจัดการภัยพิบัติตามธรรมชาติ มีรายละเอียดโดยสรุปแสดงในตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ ภารกิจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการภัยพิบัติตามธรรมชาติ

หน่วยงาน	ภารกิจของหน่วยงานโดยรวม	ภารกิจการจัดการภัยพิบัติตามธรรมชาติ
กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงเทคโนโลยี สารสนเทศและการ สื่อสาร	บริหารจัดการด้านอุตุนิยมวิทยา ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการตรวจเฝ้า ระวัง ติดตาม รายงานสภาวะอากาศ อากาศเพื่อการบินและปรากฏการณ์ ธรรมชาติ รวมทั้งให้ความรู้และ บริหารด้วยอุตุนิยมวิทยาที่ถูกต้อง รวดเร็ว แม่นยำ และทันเหตุการณ์ เพื่อประโยชน์สูงสุดในเชิงเศรษฐกิจ และสังคม เกษตรกรรมและ อุตสาหกรรม ตลอดจนเป็นการ ป้องกัน การเกิดภัยพิบัติ และความ สูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินของ ประชาชน เอกชน และหน่วยงาน ของรัฐจากภัยธรรมชาติ	<ul style="list-style-type: none"> พยากรณ์อากาศ และเตือนภัยที่เกิดจาก ธรรมชาติ เพื่อการป้องกันก่อนการเกิดภัย และลดความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สิน ของประชาชน ผลิตและบริการข้อมูลลมฟ้าอากาศ ประจำวัน และรายสัปดาห์ รายเดือน รายฤดู ผลิตและบริการข้อมูลการเกิดแผ่นดินไหว ภายในประเทศและประเทศข้างเคียง ผลิตและบริการข้อมูลเกี่ยวกับพายุหมุน เขตร้อนที่กระทบกับประเทศไทยและ ภูมิภาคใกล้เคียง ผลิตและบริการข้อมูลเกี่ยวกับพายุฝนฟ้า คะนองที่เกิดในจังหวัดต่างๆ ผลิตและบริการข้อมูลด้านการเกษตร ทะเลและอุทกวิทยา บริการข้อมูลอุตุนิยมวิทยาเพื่อการวิจัย

หน่วยงาน	ภารกิจของหน่วยงานโดยรวม	ภารกิจการจัดการภัยพิบัติตามธรรมชาติ
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ,กระทรวงมหาดไทย	มีภารกิจเกี่ยวกับการจัดทำแผนแม่บท วางมาตรการส่งเสริมสนับสนุน การป้องกัน การบรรเทา และฟื้นฟู สาธารณภัย โดยการกำหนดนโยบาย ด้านความปลอดภัย สร้างระบบป้องกัน เตือนภัย ฟื้นฟูหลังเกิดภัย และ การติดตามประเมินผล เพื่อให้ หลักประกันในด้านความมั่นคง ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของ ประชาชน	จัดทำแผนแม่บท วางมาตรการ ส่งเสริมสนับสนุน การป้องกัน บรรเทา และฟื้นฟูจากภัยพิบัติทางธรรมชาติเกือบ ทุกประเภท รวมทั้งกำหนดนโยบาย ด้านความปลอดภัย โดยสร้างระบบป้องกัน และการเตือนภัยและหลังเกิดภัยยังทำการ ติดตามประเมินผล เพื่อสร้างหลักประกัน ด้านความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สินของ ประชาชนด้วยการปฏิบัติการและดูแล การปฏิบัติตามหน้าที่ทั่วประเทศ
กรมชลประทาน , กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	มีภารกิจเกี่ยวกับการพัฒนา แหล่งน้ำตามศักยภาพของกลุ่มน้ำ การ จัดสรรน้ำจากแหล่งน้ำที่สร้างให้กับ ผู้ใช้น้ำทุกประเภท ตลอดจนป้องกัน ความเสียหายอันเกิดจากน้ำ	มีบทบาทบริหารเชื่อมกับกักน้ำอเนกประสงค์ ขนาดใหญ่ เพื่อการบรรเทาอุทกภัยพื้นที่ เขตเศรษฐกิจสำคัญๆ สร้างระบบการป้องกัน และบรรเทาอุทกภัยและน้ำท่วมเขตพื้นที่ชุมชน และเขตเศรษฐกิจตามที่ได้รับมอบหมาย <ul style="list-style-type: none"> ● ผลิตและบริการข้อมูลเกี่ยวกับระดับ และปริมาณน้ำไหลในแม่น้ำสายสำคัญๆ ทั่วประเทศ ● เผยแพร่องค์ความรู้และข้อมูลน้ำไหลใน แม่น้ำสายสำคัญต่างๆ เพื่อการเตือนภัยและ แจ้งสถานการณ์น้ำล่วงหน้า
สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศ และภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	บริหารจัดการ ดำเนินการจัดทำ บริหารสาธารณะ เกี่ยวกับข้อมูล ดาวเทียมและระบบสารสนเทศทาง ภูมิศาสตร์	บริการข้อมูลดาวเทียม และระบบสารสนเทศ ทางภูมิศาสตร์ เพื่อประโยชน์งานบรรเทาอุทกภัย การเตือนภัยอุทกภัย
กรมอุทกศาสตร์ กองทัพเรือ	อำนวยการ ประสานงาน แนะนำ กำกับ การดำเนินงาน ให้การสนับสนุน และให้บริการด้าน อุทกศาสตร์ สมุทรศาสตร์ อุตุนิยมวิทยา วิศวกรรมชายฝั่ง ฯลฯ	ให้การสนับสนุนข้อมูลระดับน้ำทะเล บริเวณปากแม่น้ำสำคัญซึ่งคำนวณล่วงหน้า และระดับน้ำทะเลคาดการณ์ ให้ประชาชนและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้นำไปใช้งาน

หน่วยงาน	ภารกิจของหน่วยงานโดยรวม	ภารกิจการจัดการภัยพิบัติตามธรรมชาติ
การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย	จัดหาพลังงานไฟฟ้าให้แก่ประชาชน โดยการผลิตและจำหน่ายไฟฟ้าให้แก่การไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และผู้ใช้พลังงานไฟฟ้ารายอื่นตามที่กฎหมายกำหนด	บริหารการเก็บกักน้ำ ระบายน้ำในเขื่อนในความดูแลของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต เพื่อประโยชน์การบรรเทาอุทกภัย ควบคู่กับการผลิตพลังงานไฟฟ้า
หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา	วางแผน อำนวยการ ประสานงาน และดำเนินการพัฒนาประเทศเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ สนับสนุนภารกิจของรัฐในการพัฒนาชาติ การป้องกัน และแก้ไขปัญหาภัยพิบัติและการช่วยเหลือประชาชนตลอดจนปฏิบัติภารกิจอื่นใด ตามที่ได้รับมอบหมาย	พัฒนาแหล่งน้ำลักษณะต่างๆ เพื่อช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำมุงเน้นในพื้นที่ทุรกันดาร และในพื้นที่ที่ได้รับมอบหมาย
สำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร	ควบคุม ดูแล และบำรุงรักษาคลองระบายน้ำและสิ่งก่อสร้างที่เกี่ยวข้องกับการระบายน้ำ ปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขเหตุน้ำท่วม กรุงเทพมหานคร ฯลฯ	ปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขเหตุการณ์น้ำท่วม กรุงเทพมหานคร
กรมโยธาธิการและผังเมืองกระทรวงมหาดไทย	ดำเนินการเกี่ยวกับการออกแบบและก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานของรัฐ ให้คำปรึกษา เกี่ยวกับงานออกแบบ งานก่อสร้าง ดำเนินการเกี่ยวกับงานผังเมืองรวม พื้นฟูอาคารและสิ่งก่อสร้างของรัฐ หลังเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ	ทำงานป้องกันน้ำท่วมชุมชน จังหวัดต่างๆ
สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร (องค์การมหาชน) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	จัดการวิจัยและพัฒนา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลในการจัดการสารสนเทศทรัพยากรน้ำ และการเกษตร	สนับสนุนข้อมูลอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อแก้ปัญหาภัยแล้งและอุทกภัย

หน่วยงาน	ภารกิจของหน่วยงานโดยรวม	ภารกิจการจัดการภัยพิบัติตามธรรมชาติ
กรมทรัพยากรธรณี กระทรวงทรัพยากร ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	จัดการด้านธรณีวิทยา ทรัพยากร ธรณี ธรณีวิทยาสิ่งแวดล้อม และ ธรณีภัยพิบัติ โดยเน้นการมีส่วนร่วม ของทุกภาคส่วน	บริการข้อมูล แสดงบริเวณที่มีโอกาสเกิด แผ่นดินไหวในจังหวัดต่างๆ (แสดงแผนที่รอย เลื่อนมีพลัง) บริการข้อมูล บริเวณที่เป็นจุด เสี่ยงภัยอาจเกิดแผ่นดินถล่มในจังหวัดต่างๆ (แสดงโดยแผนที่)
มูลนิธิสภาเตือนภัย พิบัติแห่งชาติ (องค์กร ภาคเอกชน)	ทำหน้าที่เป็นศูนย์ข้อมูลและแจ้ง ข่าวสารการเกิดภัยจากธรรมชาติ ทุกรูปแบบ อันเป็นการให้บริการ แก่ประชาชนทั่วประเทศ ผ่านเครือข่ายสถานีวิทยุทุกแห่ง เน็ตเวิร์ค และสถานีวิทยุบีค เอฟ เอ็ม ตลอดจนสื่อมวลชนและการสื่อสาร ต่างๆ อย่างทั่วถึง และรวดเร็ว รวมทั้ง จัดตั้งและรวบรวมอาสาสมัครจาก องค์กรการกุศล มูลนิธิและหน่วยกู้ภัย ต่างๆ ตลอดจนสื่อมวลชนทุกแขนงเข้า ร่วมเป็นเครือข่ายปฏิบัติการด้วย	ก่อนเกิดภัย มูลนิธิฯ จะติดตามวิเคราะห์ ข้อมูลภัยธรรมชาติรูปแบบต่างๆ แล้วแจ้งเตือน ล่วงหน้าด้วยเครือข่ายวิทยุของมูลนิธิฯ ไปยัง ท้องถิ่นต่างๆ ทั่วประเทศ ขณะเกิดภัย มีบทบาทเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยง เครือข่าย เพื่อการช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างเป็น ระบบ หลังเกิดภัย จะทำการประเมินและวิเคราะห์ เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ การรับมือภัยพิบัติใน อนาคต มูลนิธิฯ มีบุคลากรทำกิจกรรมดังกล่าวข้างต้น ทุกวันไม่เว้นวันหยุดราชการใดๆ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๒ จนถึงปัจจุบันและได้รับการยอมรับจาก ผู้ฟัง อย่างกว้างขวางในทุกจังหวัดทั่วประเทศ

๒.๒ หน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกับสภาวะโลกร้อน

หน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญเกี่ยวข้องกับสภาวะโลกร้อน ได้แก่ “สำนักงานนโยบายและแผน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานที่มี
บทบาทสำคัญในการบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก คือ “องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การ
มหาชน) สังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดโดยสรุปในตารางที่ ๒

ตารางที่ ๒ หน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกับสภาวะโลกร้อน

หน่วยงาน	ภารกิจของหน่วยงานโดยรวม	ภารกิจการจัดการภาวะโลกร้อน
สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	<ul style="list-style-type: none"> ● จัดทำนโยบายและแผนส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ● ประสานการจัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ● ดำเนินการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ● ดำเนินการและประสานงานด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 	<ul style="list-style-type: none"> ● จัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์แห่งชาติ ว่าด้วย การจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ● ประสานการดำเนินการเพื่อลดผลกระทบจากสภาวะโลกร้อน
องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	<ul style="list-style-type: none"> ● วิเคราะห์ กลั่นกรอง และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการให้คำรับรองโครงการลดก๊าซเรือนกระจก ตลอดจนติดตามประเมินผลโครงการที่ได้รับการรับรอง ● ส่งเสริมการพัฒนาโครงการและการตลาด ซื้อขายปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ได้รับการรับรอง ● เป็นศูนย์กลางข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์การดำเนินงานด้านก๊าซเรือนกระจก ● จัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับโครงการที่ได้รับการรับรอง และการขายปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ได้รับการรับรอง ● ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพตลอดจนให้คำแนะนำแก่หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก ● ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 	เหมือนกับภารกิจของหน่วยงานโดยรวม ซึ่งมีบทบาทโดยตรงในการจัดการสภาวะโลกร้อน
กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน	พัฒนา ส่งเสริม สนับสนุนการผลิตและการใช้พลังงานสะอาดที่สอดคล้องกับสภาพการณ์ของแต่ละพื้นที่อย่างคุ้มค่าและยั่งยืน พัฒนาเทคโนโลยีพลังงานสะอาดเชิงพาณิชย์ทั้งด้านการบริโภคภายในและการส่งออก รวมทั้งการสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่นำพาประเทศไปสู่สังคมฐานความรู้ด้านพลังงาน เพื่อเศรษฐกิจมั่นคง สังคมเป็นสุขอย่างยั่งยืน	มีส่วนร่วมช่วยในการลดก๊าซเรือนกระจก ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์

บทที่ ๓

ศึกษาและวิเคราะห์กฎหมายที่ใช้ในการจัดการภัยพิบัติตามธรรมชาติภาวะโลกร้อน และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

กฎหมายและระเบียบเพื่อการจัดการภัยพิบัติ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้
การจัดการภัยพิบัติดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดเอกภาพในการจัดการภัย อีกทั้งส่งเสริมให้เกิด
การจัดการสาธารณภัยและภัยพิบัติตามธรรมชาติอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีกฎหมายหลักที่ใช้ในการจัดการ
สาธารณภัย ประกอบด้วย กฎหมายหลัก และกฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศ/คำสั่ง เฉพาะด้าน สนับสนุน
การจัดการสาธารณภัย มีรายละเอียด ดังนี้

๓.๑ กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสาธารณภัย

๓.๑.๑ กฎหมายหลัก

(๑) พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ และอนุบัญญัติ
ที่เกี่ยวข้องรวม ๖ ฉบับ ได้แก่

(๒) กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการชดเชยความเสียหายแก่ผู้เสียหาย
จากการบำบัดภัยอันตรายจากสาธารณภัย พ.ศ.๒๕๕๔

(๓) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การแต่งตั้งและการปฏิบัติ
หน้าที่ของเจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๓

(๔) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยกิจการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน
พ.ศ.๒๕๕๓

(๕) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยเครื่องแบบ เครื่องหมาย และบัตร
ประจำตัวเจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๔

(๖) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการออกหนังสือ
รับรองกรณีผู้ประสบภัย หรือเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สิน ร้องขอหลักฐานเพื่อรับการสงเคราะห์ หรือ
บริการ อื่นใด พ.ศ. ๒๕๕๒

(๗) ประกาศกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เรื่อง แบบหนังสือรับรองผู้ประสบภัย

๓.๑.๒ กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศ/คำสั่ง เฉพาะด้าน สนับสนุนการจัดการสาธารณภัย

(๑) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และระเบียบ
สำนักนายกรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

(๑.๑) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
พ.ศ. ๒๕๕๐

(๑.๒) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการป้องกันและขจัดมลพิษทางน้ำ
เนื่องจากน้ำมัน พ.ศ. ๒๕๔๗

(๑.๓) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารระบบเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ
พ.ศ. ๒๕๕๒

(๑.๔) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริจาคและการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๔๒

(๑.๕) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยกองทุนร่วมบรรเทาความเสียหายทางการเกษตร พ.ศ. ๒๕๓๙

(๑.๖) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยกองทุนร่วมบรรเทาความเสียหายทางการเกษตร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๘

(๑.๗) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการประสานงานด้านสาธารณสุขโรค พ.ศ. ๒๕๒๙

(๑.๘) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการป้องกันอุบัติเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๘

(๑.๙) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยนโยบายและการฟื้นฟูทะเลไทย พ.ศ. ๒๕๓๙

(๑.๑๐) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการเรียไรของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔

(๑.๑๑) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการบริหารสินเชื่อเกษตรแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๑

(๒) พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๒ และระเบียบกระทรวงการคลังที่เกี่ยวข้องได้แก่

(๒.๑) ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๖

- หลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๖

(๒.๒) ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือคนไทยในต่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๔๑

(๒.๓) ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อใช้จ่ายกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นในการรักษาความมั่นคงของประเทศ พ.ศ. ๒๕๓๒

(๒.๔) ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจ่ายเงินทดรองราชการเพื่อการป้องกันและขจัดภาวะมลพิษทางทะเลเนื่องจากน้ำมัน พ.ศ. ๒๕๒๗

(๒.๕) ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจ่ายเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือราษฎรที่ประสบภาวะฝนแล้ง พ.ศ. ๒๕๒๑

(๓) พระราชกำหนดการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากอุทกภัย พ.ศ. ๒๕๕๕

(๔) พระราชกำหนดกองทุนส่งเสริมการประกันภัยพิบัติ พ.ศ. ๒๕๕๕

(๕) คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๘๕/๒๕๕๗ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

(๖) พระราชบัญญัติ/ระเบียบ/ประกาศ/คำสั่งอื่น ๆ

(๖.๑) พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. ๒๔๗๕

(๖.๒) พระราชบัญญัติควบคุมกิจการธนาคารในภาวะฉุกเฉิน พุทธศักราช ๒๔๘๔

(๖.๓) พระราชบัญญัติควบคุมและจัดการกิจการหรือทรัพย์สินของคนต่างด้าวบางจำพวกในภาวะคับขัน พุทธศักราช ๒๔๘๔

(๖.๔) พระราชบัญญัติคั้นและคูน้า พ.ศ. ๒๕๐๕

(๖.๕) พระราชบัญญัติทางหลวงสัมปทาน พ.ศ. ๒๕๔๒

(๖.๖) พระราชบัญญัติสงเคราะห์ผู้ประสบภัยเนื่องจากการช่วยเหลือราชการ การปฏิบัติงานของชาติ หรือการปฏิบัติตามหน้าที่มนุษยธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓

(๖.๗) พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. ๒๕๓๕

(๖.๘) พระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. ๒๕๕๔

- ประกาศกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เรื่อง กำหนดแบบแจ้งการเกิดอุบัติเหตุร้ายแรง หรือการประสบอันตรายจากการทำงาน พ.ศ. ๒๕๕๔

(๖.๙) พระราชบัญญัติสงเคราะห์ข้าราชการผู้ได้รับอันตรายหรือการป่วยเจ็บเพราะเหตุปฏิบัติราชการ พ.ศ. ๒๕๔๖

(๖.๑๐) พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑

(๖.๑๑) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

(๖.๑๒) พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. ๒๕๒๓

- กฎกระทรวงกำหนดแบบและวิธีการให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะที่เข้ามาในราชอาณาจักรแจ้งและยื่นเอกสารต่อเจ้าพนักงานสาธารณสุขประจำด่านควบคุมโรคติดต่อระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๒

(๖.๑๓) พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๔๙๙

(๖.๑๔) พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. ๒๕๓๕

(๖.๑๕) พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕

(๖.๑๖) พระราชบัญญัติพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ พ.ศ. ๒๕๐๔

- กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการกากกัมมันตรังสี พ.ศ. ๒๕๔๖

(๖.๑๗) พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐

(๖.๑๘) ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติงานของผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ในกรณีเกิดภัยพิบัติหรือเหตุฉุกเฉิน

(๖.๑๙) กฎกระทรวงยกเว้นค่าธรรมเนียมรายปีและค่าธรรมเนียมการต่ออายุใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานให้แก่ผู้ประกอบกิจการโรงงานซึ่งได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗

(๖.๒๐) ประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่องการจัดสรรเงินอุดหนุนเฉพาะกิจโครงการช่วยเหลือฟื้นฟูความเสียหายจากภัยพิบัติธรรมชาติและสาธารณภัยปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๑

๓.๒ กฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสาธารณสุข

๓.๒.๑ พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๕๐

การบริหารจัดการสาธารณสุขในระยะแรกยึดการดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. ๒๕๒๒ และพระราชบัญญัติป้องกันและระงับอัคคีภัย พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งทำให้การอำนวยความสะดวกและการสั่งการไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น เพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพในการอำนวยความสะดวกและบริหารจัดการสาธารณสุข จึงได้มีการรวมพระราชบัญญัติทั้ง ๒ ฉบับไว้ด้วยกัน และตราพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๕๐ สำหรับใช้เป็นกฎหมายหลักในการบริหารจัดการสาธารณสุขของประเทศ ซึ่งหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องต้องยึดเป็นแนวทางสำคัญในการดำเนินงานโดยพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๕๐ มีสาระสำคัญ ดังนี้

ก) ขอบเขต

ขอบเขตพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๕๐ ครอบคลุมสาธารณสุขทุกประเภท ทั้งภัยที่เกิด จากธรรมชาติและภัยจากการกระทำของมนุษย์ รวมถึงภัยทางอากาศและการก่อวินาศกรรม ซึ่งส่งผลกระทบต่อสาธารณสุข ก่อให้เกิดอันตรายและความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ

ข) ความหมาย

“สาธารณสุข” หมายความว่า อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่นๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณสุข ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชน หรือของรัฐ และให้หมายความรวมถึงภัยทางอากาศ และการก่อวินาศกรรมด้วย โดยให้ความหมาย คำว่า “ภัยทางอากาศ” หมายความว่า ภัยอันเกิดจากการโจมตีทางอากาศ และ “การก่อวินาศกรรม” หมายความว่า การกระทำใดๆ อันเป็นการมุ่งทำลายทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐหรือสิ่งอันเป็นสาธารณูปโภค หรือการรบกวนขัดขวางหน่วยงานหรือระบบการปฏิบัติงานใดๆ ตลอดจนการประทุษร้ายต่อบุคคลอื่นเป็นการก่อให้เกิดความปั่นป่วนทางการเมือง การเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยมุ่งหมายที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของรัฐ

ค) สาระสำคัญของพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข พ.ศ.๒๕๕๐

๑) ขอบเขตการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขครอบคลุมสาธารณสุขทุกประเภท โดยได้มีการกำหนดค่านิยมของสาธารณสุข ภัยด้านความมั่นคง ไว้อย่างชัดเจน(มาตรา ๔)

๒) การกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขแห่งชาติ ดำเนินการโดยคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขแห่งชาติ (กปท.ช.) ซึ่งมีกรรมการทั้งหมด ๒๓ คน โดยมีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ (มาตรา ๖ และมาตรา ๗)

๓) กำหนดให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขเป็นหน่วยงานกลางของรัฐในการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขของประเทศ (มาตรา ๑๑)

๔) แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กำหนดให้มีการจัดทำแผน ๓ ระดับ คือ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร (มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๔)

๕) กำหนดบุคคลผู้มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและผู้เกี่ยวข้องไว้อย่างเป็นทางการ ชัดเจนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับประเทศ ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น การบริหารจัดการสาธารณภัยของประเทศไทยในปัจจุบัน

ง) **แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด** ตามมาตรา ๑๕ (๑) อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญตามมาตรา ๑๒ และสาระสำคัญอื่นดังต่อไปนี้

๑) การจัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น โครงสร้างและผู้มีอำนาจสั่งการด้านต่างๆ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๒) แผนและขั้นตอนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และยานพาหนะ เพื่อใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๓) แผนและขั้นตอนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดให้มีเครื่องหมายสัญญาณหรือสิ่งอื่นใด ในการแจ้งให้ประชาชนได้ทราบถึงการเกิดหรือจะเกิดสาธารณภัย

๔) แผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๕) แผนการประสานงานกับองค์การสาธารณกุศล

จ) **อำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัด**

โดยในระดับจังหวัดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้บัญชาการจังหวัด รับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตจังหวัด โดยมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑) จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ซึ่งต้องสอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

๒) กำกับดูแลการฝึกอบรมอาสาสมัครขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๓) กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้จัดให้มีวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ยานพาหนะ และสิ่งอื่น เพื่อใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามที่กำหนดในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด

๔) ดำเนินการให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสงเคราะห์เบื้องต้นแก่ผู้ประสบภัย หรือผู้ได้รับภัยอันตรายหรือเสียหายจากสาธารณภัยรวมตลอดทั้งการรักษาความสงบเรียบร้อยและการปฏิบัติการใด ๆ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๕) สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๖) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้บัญชาการและผู้บัญชาการกลางมอบหมายเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (๓) (๔) และ (๕) ให้ผู้บัญชาการจังหวัดมีอำนาจสั่งการหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งอยู่ในจังหวัด ให้ดำเนินการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด และมีอำนาจสั่งการ ควบคุมและกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานและอาสาสมัครให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

และได้กำหนดกรอบการบริหารจัดการสาธารณสุขไว้อย่างชัดเจน ทั้งด้านประเภท ภัย แผนนโยบาย และการปฏิบัติการ รวมทั้งได้กำหนดกรอบการประสานการปฏิบัติ ซึ่งสามารถจัดทำเป็น แนวทางการบริหารจัดการสาธารณสุขของประเทศได้ตามผังการบริหารจัดการสาธารณสุขของประเทศไทย

๓.๒.๒ ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย พิบัติ กรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๖

การให้ความช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้ประสบภัยเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการ ภัยพิบัติ ถือเป็นภารกิจสำคัญในการบูรณาการบริหารจัดการสาธารณสุขที่กรมป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยต้องเร่งดำเนินการสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ประสบภัย โดยการจัดสรรทรัพยากร เพื่อการ สงเคราะห์ผู้ประสบภัย จัดหาเครื่องอุปโภค อำนวยความสะดวก ด้านสิ่งสาธารณูปโภค บริหารจัดการศูนย์ พักพิงชั่วคราว ตลอดจนฟื้นฟูสิ่งสาธารณูปโภค โครงสร้างพื้นฐาน บูรณะสภาพพื้นที่ที่ได้รับความเสียหาย และการจ่ายเงินช่วยเหลือเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วย เงินอุดหนุนราชการ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๖

การป้องกันหรือยับยั้งภัยพิบัติ และการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๖ สรุปได้ดังนี้

ก) สาระสำคัญของระเบียบ

๑) หลักการใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการ

เพื่อให้ส่วนราชการสามารถเบิกเงินจากคลังเป็นเงินอุดหนุนราชการเพื่ออุดหนุน ใช้จ่าย ในกรณีฉุกเฉิน และมีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องให้ความช่วยเหลือ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะ หน้าแก่ผู้ประสบภัยในระหว่างที่ยังไม่ได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณ ซึ่งการเบิกจ่ายเงินให้ถือปฏิบัติ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราความช่วยเหลือที่กระทรวงการคลังกำหนด และเมื่อส่วนราชการได้จ่ายเงิน อุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินไปแล้ว ต้องดำเนินการขอรับการจัดสรรเงิน งบประมาณรายจ่ายเพื่อชดใช้เงินอุดหนุนราชการตามที่ระเบียบกำหนด

โดยกำหนดความหมายของภัยพิบัติ หมายความว่า สาธารณภัย อันได้แก่ อัคคีภัย วัตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง ภาวะฝนแล้ง ฝนทิ้งช่วง ภัยจากลูกเห็บ ภัยอันเกิดจากไฟฟ้า ภัยที่เกิดจาก โรคหรือการระบาดของแมลงหรือศัตรูพืชทุกชนิด อากาศหนาวจัดผิดปกติ ภัยสงคราม และภัย อันเนื่องมาจากการกระทำของผู้ก่อการร้าย กองกำลังจากนอกประเทศ ตลอดจนภัยอื่นๆ ไม่ว่าจะเกิดจาก ธรรมชาติ หรือมีบุคคลหรือสัตว์ทำให้เกิดขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชน หรือ ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนที่เกิดขึ้นโดยปัจจุบันทันด่วน หรือเป็นที่คาดว่าจะ เกิดขึ้นในเวลาอันใกล้ และจำเป็นต้องรีบแก้ไขโดยฉับพลัน “ฉุกเฉิน” หมายความว่า เกิดขึ้นโดยปัจจุบันทัน ด่วนหรือเป็นที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในเวลาอันใกล้และจำเป็นต้องรีบแก้ไขโดยฉับพลัน และผู้ประสบภัย พิบัติ หมายความว่า ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินแต่ไม่รวมถึงส่วนราชการ หรือหน่วยงานรัฐ

๒) ขอบเขตการใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการ ระเบียบได้กำหนดให้ส่วนราชการ มีวงเงินอุดหนุนราชการใน ๒ กรณี ดังนี้

๒.๑) กรณีคาดว่าจะเกิดภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินขึ้นในเวลาอันใกล้ ให้ใช้เพื่อการป้องกันหรือยับยั้งภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ซึ่งจำเป็นต้องรีบดำเนินการโดยฉับพลัน ภายในวงเงินไม่เกิน ๑๐ ล้านบาท โดยไม่ต้องประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือ

๒.๒) กรณีเกิดภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินขึ้น และได้ประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินแล้ว ให้ใช้เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินหรือสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ โดยเร่งด่วนตามความจำเป็นและเหมาะสม โดยมุ่งหมายที่จะบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าของผู้ประสบภัยพิบัติ แต่ไม่ได้มุ่งหมายที่จะชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้ใด โดยใช้สำหรับทุกสถานการณ์ภัย

๓) ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการเพื่อป้องกันหรือยับยั้งภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน (วงเงิน ๑๐ ล้านบาท)

๓.๑) ความหมาย ในเชิงป้องกันหรือยับยั้ง การดำเนินการที่จำเป็นต้องกระทำต่อสถานการณ์ภัยพิบัติที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในเวลาอันใกล้ และจำเป็นต้องรีบป้องกันหรือยับยั้งภัยพิบัติดังกล่าวโดยฉับพลัน เพื่อลดผลกระทบจากภัยพิบัติที่จะเกิดขึ้น ซึ่งหากไม่ดำเนินการอาจส่งผลให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายประชาชน หรือเกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ

๓.๒) อำนาจหน้าที่การใช้จ่ายเงินและผู้มีอำนาจอนุมัติการใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการในเชิงป้องกันหรือยับยั้งภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน

กรณีจังหวัด เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อนุมัติจ่ายเงิน

๓.๓) ไม่ต้องประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน เมื่อดำเนินการป้องกันหรือยับยั้งภัยกรณีฉุกเฉินแล้ว แต่ไม่สามารถป้องกันหรือยับยั้งภัยพิบัติได้ ก็ให้ประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินต่อไป

๓.๔) การใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการในเชิงป้องกันหรือยับยั้งภัยพิบัติ ไม่รวมถึงการป้องกันหรือยับยั้งภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินด้านการเกษตรที่เกิดจากโรคหรือการระบาดของสัตว์หรือพืชทุกชนิด ซึ่งหากเกิดกรณีดังกล่าวให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ใช้จ่ายเงินงบประมาณของหน่วยงานก่อน เมื่อไม่สามารถป้องกันได้และเกิดโรคหรือการแพร่ระบาดแล้ว และงบประมาณไม่เพียงพอ ให้สามารถใช้จ่ายจากเงินอุดหนุนราชการของสำนักปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้

๓.๕) วิธีการใช้จ่ายเงินฯ

(๑) ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการป้องกันหรือยับยั้งภัยพิบัติในแต่ละครั้ง อย่างน้อย ๕ คน เป็นคณะกรรมการ ทำหน้าที่ประเมินสถานการณ์ ระดับความรุนแรงของภัย วิเคราะห์สถานการณ์ความเป็นไปได้ พหุติการณ์/ปัจจัยบ่งชี้ต่างๆ ว่ามีความจำเป็นต้องป้องกันหรือยับยั้ง เสนอมาตรการและแนวทางในการป้องกันหรือยับยั้งภัยพิบัติดังกล่าวต่อผู้ว่าราชการจังหวัด

(๒) การใช้จ่ายเงินเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการในเชิงป้องกันหรือยับยั้งภัยพิบัติ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๖ เป็นต้นไป รายการค่าใช้จ่ายได้ ได้แก่ ค่าแรงงาน ค่าจ้างเหมา ค่าวัสดุ อุปกรณ์ ค่าซ่อมแซมเครื่องมือ เครื่องจักรกล ยานพาหนะ ค่าจัดการพลังงานเชื้อเพลิงและน้ำมันหล่อลื่น ค่าจัดหาพลังงานไฟฟ้า ค่าตอบแทน ค่าใช้จ่ายในการเดินทางของเจ้าหน้าที่ ค่าอาหารจัดเลี้ยงเจ้าหน้าที่และผู้มาให้ความช่วยเหลือ

หากกรณีมีเหตุจำเป็นที่จะต้องจ่ายนอกเหนือจากรายการเหล่านี้ให้ คณะกรรมการทำหน้าที่เสนอมาตรการและแนวทางในการป้องกันหรือยับยั้งภัยพิบัติ เป็นผู้พิจารณากำหนด และเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่ออนุมัติจ่ายต่อไป

(๓) เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดอนุมัติให้ใช้จ่ายแล้วให้รายงาน กรม ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ทราบ ภายใน ๒๔ ชั่วโมง นับแต่อนุมัติ

(๔) การจัดการพัสดุให้ถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่า ด้วยการพัสดุ

(๕) การส่งเอกสารเพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณขุดใช้เงินอุดหนุน ราชการให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรับรองและยืนยันด้วยว่าได้ดำเนินการและใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการถูกต้องเป็น จริง และอยู่ภายในวงเงินตามระเบียบและหลักเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้ จะต้องส่งใบสำคัญและเอกสารที่ เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินไปยัง กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ภายใน ๓๐ วันทำการ นับตั้งแต่วันที่ ได้รับเงินจากคลัง

๓.๓ สรุปกฎหมายในการจัดการสาธารณสุขที่สำคัญ

สาธารณสุข	กฎหมายหลัก ในการจัดการสาธารณสุข	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศ/คำสั่ง เฉพาะด้าน สนับสนุนการจัดการสาธารณสุข	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศ/ คำสั่ง/อื่นๆ ที่นำมาปรับใช้กับทุก สาธารณสุข
(๑) แผ่นดินไหว, อาคารถล่ม	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(๑.๑) พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ (๑.๒) กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การอนุญาต ดัดแปลงอาคารเพื่อเสริมความมั่นคงแข็งแรงของ อาคารให้สามารถต้านแรงสั่นสะเทือนจากแผ่นดินไหว พ.ศ. ๒๕๕๕ (๑.๓) กฎกระทรวงกำหนด การรับน้ำหนัก ความต้านทาน ความคงทนของอาคารและพื้นดิน ที่รองรับอาคารในการต้านทานแรงสั่นสะเทือน ของแผ่นดินไหว พ.ศ. ๒๕๕๐	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศอื่นๆ ระบุไว้ใน ข้อ ๓.๒ (๑๓) – (๑.๘), (๑.๑๐), (๑.๑๑) ข้อ ๓.๒ (๒.๑) – (๒.๓) ข้อ ๓.๒ (๓) – (๔) ข้อ ๓.๒ (๖) (๖.๑) – (๖.๑๑), (๖.๑๘) ให้นำมาปรับใช้ กับการจัดการสา ธารณภัยตามสมควรแก่กรณี
(๒) อุทกภัย	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(๒.๑) พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. ๒๔๘๕ (๒.๒) พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. ๒๔๕๖ (๒.๓) คำสั่งคณะรักษา ความสงบแห่งชาติที่ ๘๕/ ๒๕๕๗ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดนโยบาย และการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (๒.๔) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย การ บริหารระบบเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ (๒.๕) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย การบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐	

สาธารณภัย	กฎหมายหลัก ในการจัดการสาธารณภัย	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศ/คำสั่ง เฉพาะด้าน สนับสนุนการจัดการสาธารณภัย	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศ/ คำสั่ง/อื่นๆ ที่นำมาปรับใช้กับทุก สาธารณภัย
(๓) อัคคีภัย	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	<p>(๓.๑) พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒</p> <p>(๓.๒) พระราชบัญญัติ ความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. ๒๕๕๔</p> <p>(๓.๓) กฎกระทรวงกำหนดประเภทและระบบ ความปลอดภัยของอาคารที่ใช้เพื่อประกอบกิจการ เป็นสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๕๕</p> <p>(๓.๔) กฎกระทรวงว่าด้วยการอนุญาตให้ใช้อาคาร เพื่อประกอบกิจการโรงแรมที่พัก ประเภทและระบบ ความปลอดภัยของโรงแรมที่พัก และอัตรา ค่าธรรมเนียมสำหรับ การอนุญาตให้ใช้อาคาร เพื่อ ประกอบกิจการโรงแรมที่พัก พ.ศ. ๒๕๕๐</p> <p>(๓.๕) กฎกระทรวงกำหนดชนิดหรือประเภทของ อาคารที่เจ้าของอาคารหรือผู้ครอบครองอาคารหรือ ผู้ดำเนินการต้องทำการประกันภัยความรับผิดตาม กฎหมายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของ บุคคลภายนอก พ.ศ. ๒๕๔๘</p> <p>(๓.๖) ประกาศกรมธุรกิจพลังงานเรื่อง หลักเกณฑ์ และวิธีการในการจัดให้มีการประกันภัยความเสียหาย แก่ผู้ได้รับความเสียหายจากภัยอันเกิดจากการ ประกอบกิจการควบคุมประเภทที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๙</p>	

สาธารณภัย	กฎหมายหลัก ในการจัดการสาธารณภัย	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศ/คำสั่ง เฉพาะด้าน สนับสนุนการจัดการสาธารณภัย	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศ/ คำสั่ง/อื่นๆ ที่นำมาปรับใช้กับทุก สาธารณภัย
(๔) สารเคมี/วัตถุ อันตราย	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(๔.๑) พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕ (๔.๒) พระราชบัญญัติพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ พ.ศ. ๒๕๐๔ - กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ จัดการกากกัมมันตรังสี พ.ศ. ๒๕๔๖ (๔.๓) พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐	
(๕) สาธารณภัย ทางน้ำและ ทางทะเล เช่น มลพิษทางน้ำ เนื่องจากน้ำมัน, การกักขังทางทะเล	<ul style="list-style-type: none"> - พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. ๒๔๕๖ - พระราชบัญญัติให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำความผิดบางอย่างทางทะเล พ.ศ. ๒๔๙๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม - พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับสถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเล พ.ศ. ๒๕๓๐ - พระราชบัญญัติอำนาจตำรวจในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดทางน้ำ พ.ศ. ๒๔๙๖ - พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ - พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม 	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ และอนุบัญญัติ ที่เกี่ยวข้อง	

สาธารณภัย	กฎหมายหลัก ในการจัดการสาธารณภัย	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศ/คำสั่ง เฉพาะด้าน สนับสนุนการจัดการสาธารณภัย	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศ/ คำสั่ง/อื่นๆ ที่นำมาปรับใช้กับทุก สาธารณภัย
	<ul style="list-style-type: none"> - ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการป้องกันและขจัดมลพิษทางน้ำ เนื่องจากน้ำมัน พ.ศ. ๒๕๔๗ - ประกาศกรมเจ้าท่าที่ ๔๑๑/๒๕๔๓ เรื่อง มาตรการความปลอดภัยในการขนส่งทางน้ำ และเคมีภัณฑ์ - ประกาศกรมเจ้าท่าที่ ๔๑๒/๒๕๔๓ เรื่อง แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการขจัดมลพิษประจำท่าเรือสำหรับขนส่งสินค้าอันตราย - ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยนโยบายและการฟื้นฟูทะเลไทย พ.ศ. ๒๕๓๙ - ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจ่ายเงินอุดหนุนราชการ เพื่อการป้องกันและขจัดภาวะมลพิษทางทะเล เนื่องจากน้ำมัน พ.ศ. ๒๕๒๗ - พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง (เฉพาะจังหวัดที่มีเขตพื้นที่ในทะเล) 		
(๖) ภัยจากโรคระบาดในมนุษย์	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(๖.๑) พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. ๒๕๒๓ (๖.๒) พระราชบัญญัติ การสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕	

สาธารณสุข	กฎหมายหลัก ในการจัดการสาธารณสุข	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศ/คำสั่ง เฉพาะด้าน สนับสนุนการจัดการสาธารณสุข	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศ/ คำสั่ง/อื่นๆ ที่นำมาปรับใช้กับทุก สาธารณสุข
(๗) ภัยจากโรค ระบาดสัตว์	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๕๐ และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(๗.๑) พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๔๙ (๗.๒) พระราชบัญญัติเชื้อโรคและพิษจากสัตว์ พ.ศ. ๒๕๒๕ (๗.๓) พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. ๒๕๓๕	

หมายเหตุ ในกรณีที่กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ ข้อปฏิบัติใด มิได้ระบุไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขแห่งชาตินี้ ให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ บังคับบัญชาสั่งการ ควบคุม กำกับดูแล หรือมีอำนาจหน้าที่อื่นในการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๕๐ พิจารณานำกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ ข้อปฏิบัติ นั้น มาปรับใช้เพื่อสนับสนุนกฎหมายหลักในการจัดการสาธารณสุขใด ๆ เท่าที่จะเปิดช่องให้กระทำได้ โดยไม่ขัดหรือแย้งกัน โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพในการจัดการสาธารณสุข ที่กำหนดไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข แห่งชาตินี้

บทที่ ๔

ศึกษายุทธศาสตร์และกลไกในการจัดการภัยพิบัติตามธรรมชาติภาวะโลกร้อน ที่ใช้ขับเคลื่อนในปัจจุบัน

ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญในระดับโลก อันมีสาเหตุมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจของนานาประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้วเป็นตัวเร่งสำคัญ ที่ก่อให้เกิดปรากฏการณ์ก๊าซเรือนกระจก และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อ ทั้งประเทศที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนาในรูปแบบที่แตกต่างกัน ประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญ และความรุนแรงของปัญหา โดยได้ให้สัตยาบันเข้าเป็นรัฐภาคีภายใต้กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change : UNFCCC) ถึงแม้ประเทศไทยจะยังไม่มีพันธกรณีต้องลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกภายในพิธีสารเกียวโต แต่ก็มีแนวโน้มที่จะได้รับความรุนแรงจากการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศ และมีความจำเป็นเร่งด่วน ที่ต้องดำเนินการเพื่อเตรียมความพร้อมของประเทศในการปรับตัวและรับมือต่อการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลก ภาวะโลกร้อน และปรากฏการณ์ก๊าซเรือนกระจก เป็นสาเหตุและตัวเร่งให้สภาพภูมิอากาศแปรปรวนและก่อให้เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติบ่อยครั้งและ ทวีความรุนแรงขึ้น

๔.๑ การวิเคราะห์เกี่ยวกับการบริหารจัดการภัยพิบัติที่ผ่านมา

๔.๑.๑ จุดแข็ง

(๑) มีกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย คือ พระราชบัญญัติป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นกรอบการดำเนินงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทำ ให้ขอบเขตกว้างขวางและครอบคลุมภารกิจของการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(๒) มีคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภ.ช.) เป็นคณะทำงาน หลักมีหน้าที่กำหนดนโยบาย พิจารณาให้ความเห็นชอบ บูรณาการพัฒนาให้คำปรึกษา แนะนำ และ สนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ ทำให้เกิดความชัดเจนและเกิดการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

(๓) มีหลายหน่วยงานทั้งหน่วยงานรัฐและเอกชนจัดทำแผนที่เสี่ยงภัยพิบัติ ตามวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน หากแต่จะต้องพัฒนาและปรับปรุงวิธีการให้ทันสมัยเป็นมาตรฐานสากล และครอบคลุมพื้นที่ที่มีความเสี่ยงภัยพิบัติมากยิ่งขึ้น

(๔) ภาครัฐและภาคเอกชนที่มีหน้าที่และบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการสาธารณภัย ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการสาธารณภัย ดังจะเห็นได้จากการจัดสัมมนา การจัดประชุมวิชาการ ของหน่วยงานต่างๆ ได้มีการจัดให้ความรู้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ส่งผลให้มีการเผยแพร่ความรู้ ไปอย่างกว้างขวาง

(๕) มีหน่วยงานจากหลายกระทรวง กรมต่างๆ รวมถึงภาคเอกชน มูลนิธิ ประชาชน ที่มีผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และเครื่องมือเครื่องใช้ในการดำเนินการ ได้แก่ กรมชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล กรมอุตุนิยมวิทยา ศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ ศูนย์บรรเทาสาธารณภัย กระทรวงกลาโหม เป็นต้น มีบทบาทในการบูรณาการและพัฒนาโครงการทำให้เกิดเครือข่ายในการร่วมมือเพื่อป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติ

(๖) มีการกระจายงานและความรับผิดชอบไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นมีเอกภาพในการจัดการภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของตนเอง

(๗) มีการสร้างอาสาสมัครในท้องถิ่นและชุมชน ได้แก่

- อปพร. เป็นอาสาสมัครภาคประชาชนให้เป็นหน่วยสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- มิสเตอร์เตือนภัย เป็นผู้เฝ้าระวัง เป็นผู้แจ้งเตือน และเป็นผู้ประสานงาน
- ทีมกู้ชีพ กู้ภัยประจำตำบล (OTOS) เพื่อให้มีทีมกู้ชีพกู้ภัยที่พร้อมทำหน้าที่เป็นหน่วยเผชิญเหตุเบื้องต้น

(๘) มีการเสริมสร้างศักยภาพชุมชน เพื่อเป็นแนวทางการเตรียมความพร้อมที่มีประสิทธิภาพในการจัดการและลดผลกระทบจากความสูญเสียของภัยพิบัติ โดยนำหลักการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน (CBDRM) มาเป็นแนวทางสำคัญในการเตรียมความพร้อมและลดผลกระทบจากภัยพิบัติในระดับชุมชน

(๙) มีการเสริมสร้างและประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและเฝ้าระวังโดยการจัดสัมมนา อบรม การฝึกซ้อม ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภัยพิบัติ เช่น การตัดไม้ทำลายป่า การบุกรุกพื้นที่ป่า การเกิดสภาวะโลกร้อน และอื่นๆ ซึ่งจะนำไปสู่การลดผลกระทบที่เกิดขึ้นได้อีกทางหนึ่ง

๔.๑.๒ จุดอ่อน

❖ ด้านการเตรียมการป้องกันและลดผลกระทบ

(๑) ขาดการดำเนินการร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรมในการจัดทำฐานข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัยพิบัติ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การป้องกันและลดผลกระทบจากภัยพิบัติมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

(๒) การดำเนินการแผนงาน/โครงการต่างๆ เช่น ระบบคาดการณ์เฝ้าระวังเตือนภัยมีหลายหน่วยงานดำเนินการ แต่วัตถุประสงค์ต่างกัน และขาดการนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่

(๓) การฝึกอบรม และเตรียมความพร้อมในการเผชิญภัยพิบัติของทุกภาคส่วนขาดการให้ความสำคัญอย่างจริงจัง จะเห็นได้จากจำนวนครั้งที่ฝึกซ้อม รูปแบบ/วิธีการฝึกและวินัยของผู้เข้าร่วม เป็นต้น

(๔) ระบบเตือนภัยและเครือข่ายป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติ ไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ ถึงแม้จะมีหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการเตือนภัย

(๕) ระบบการพัฒนาเครือข่ายเทคโนโลยีและสารสนเทศไม่สมบูรณ์ การติดต่อระหว่างส่วนกลางและท้องถิ่นมีปัญหาในด้านความเชื่อมโยงและการส่งข้อมูล

(๖) เครื่องจักร เครื่องมือ และอุปกรณ์ในการจัดการภัยพิบัติ มีไม่เพียงพอและไม่เหมาะสมกับประเภทของภัยและสภาพภูมิประเทศ ส่วนใหญ่โอนจากหน่วยงานเดิม เป็นเครื่องมือก่อสร้างและขาดการตรวจสอบศักยภาพในการใช้งาน รวมถึงขาดการบูรณาการการใช้เครื่องมือเพื่อการจัดการภัยพิบัติ

❖ การเตรียมพร้อมรับภัย

(๑) การฝึกซ้อมแผน และการให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับเรื่องภัยพิบัติ มีไม่เพียงพอและทั่วถึง เนื่องจากข้อจำกัดของงบประมาณ

(๒) การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเตรียมพร้อมรับภัยพิบัติในบางสถานการณ์ และบางพื้นที่ไม่มีการดำเนินการ

❖ การจัดการภัยในภาวะฉุกเฉิน

(๑) การจัดการในภาวะฉุกเฉินของภาครัฐ เป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าเท่าที่จะทำได้ ขาดการตัดสินใจและการสั่งการที่มีเอกภาพ

(๒) การประชาสัมพันธ์และการประสานงานระหว่างภาครัฐและเอกชน ไม่มีแผนดำเนินการร่วมกันในเรื่องการแบ่งภารกิจรับผิดชอบ การสนับสนุนช่วยเหลือ การฝึกซ้อม การช่วยเหลือ จึงไม่สามารถให้ความช่วยเหลือได้ตรงกับเป้าหมายผู้ประสบภัย บางพื้นที่ถูกละเลย ขณะที่บางพื้นที่มีผู้ระดมความช่วยเหลือมากเกินไป

(๓) การให้ข่าวสารและการเปิดเผยข้อมูลระหว่างผู้ปฏิบัติงานไม่มีเอกภาพ จึงเกิดความสับสนในข้อมูลข่าวสารที่มาจากหลายหน่วยงานและความถูกต้องของข้อมูล

❖ การจัดการหลังเกิดภัย

(๑) การรวบรวมข้อมูลความเสียหายทั้งผู้ประสบภัยและพื้นที่ที่ชัดเจน มีความล่าช้า

(๒) การช่วยเหลือของภาครัฐขาดการ ติดขัดระเบียบ จึงมีความล่าช้า ทำให้เกิดการเปรียบเทียบในความไม่เท่าเทียมกันของการให้ความช่วยเหลือ

(๓) การร้องขอความช่วยเหลือของผู้ประสบภัยจากภาครัฐ สร้างความสับสน ผู้ประสบภัยไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงาน และขั้นตอนที่จะร้องขอความช่วยเหลือและการชดเชยทรัพย์สินและชีวิต

(๔) การให้ความช่วยเหลือในด้านชีวิตและจิตใจของผู้ประสบภัย ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน ผู้ประสบภัยมักถูกทอดทิ้งให้ช่วยเหลือตนเองเมื่อภัยแล้งที่เกิดผ่านไประยะหนึ่ง

๔.๑.๓ โอกาส

(๑) ปัจจุบันทั่วโลกยอมรับว่า สาธารณภัยเป็นเรื่องที่จัดการได้โดยไม่จำเป็นต้องรอให้ภัยเกิดขึ้นก่อน จึงปรับเปลี่ยนแนวคิดในการจัดการภัยพิบัติจากอดีตที่เคยมุ่งเน้นใน “การจัดการสาธารณภัย (Disaster Management : DM)

(๒) ประเทศไทยประสบปัญหาภัยพิบัติเกือบตลอดทั้งปีและตามฤดูกาล เช่น ภัยแล้ง ไฟป่า ภัยหนาว น้ำท่วม วาตภัย เป็นต้น จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมที่จะรับมือจากภัยพิบัติได้ในอนาคต ซึ่งมีแนวโน้มจะทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น

(๓) ปัจจุบันเทคโนโลยี เครื่องมือ อุปกรณ์ รวมถึงการเชื่อมโยงการติดต่อสื่อสาร และแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันอย่างรวดเร็ว ทำให้ข้อจำกัดการส่งผ่านข้อมูลแต่ละหน่วยงานน้อยลง สามารถคาดการณ์การเสี่ยงต่อการเกิดภัยแล้งล่วงหน้าได้ พร้อมทั้งสามารถแจ้งเตือนภัยไปยังกลุ่มเป้าหมายได้รวดเร็วขึ้น

(๔) มีการเชื่อมโยงกลไกการจัดการสาธารณภัยขององค์กรภายใต้พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ กับองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทำให้เกิดการประสานงานและร่วมมือในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับน้ำมากยิ่งขึ้น

(๕) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ประชาชน และชุมชน โดยเฉพาะพื้นที่เสี่ยงภัยพิบัติมีความกระตือรือร้น และให้ความร่วมมือในการมีส่วนร่วมเพื่อการป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติเพิ่มมากขึ้น

๔.๑.๔ อุปสรรค

(๑) ความไม่แน่นอนของสภาพภูมิอากาศในปัจจุบัน เป็นสิ่งที่นำมาใช้คาดการณ์ความเสี่ยงต่อการเกิดภัยพิบัติและความถูกต้องทำได้ยากขึ้น

(๒) ขาดแคลนบุคลากร และงบประมาณในการสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติอย่างเพียงพอ

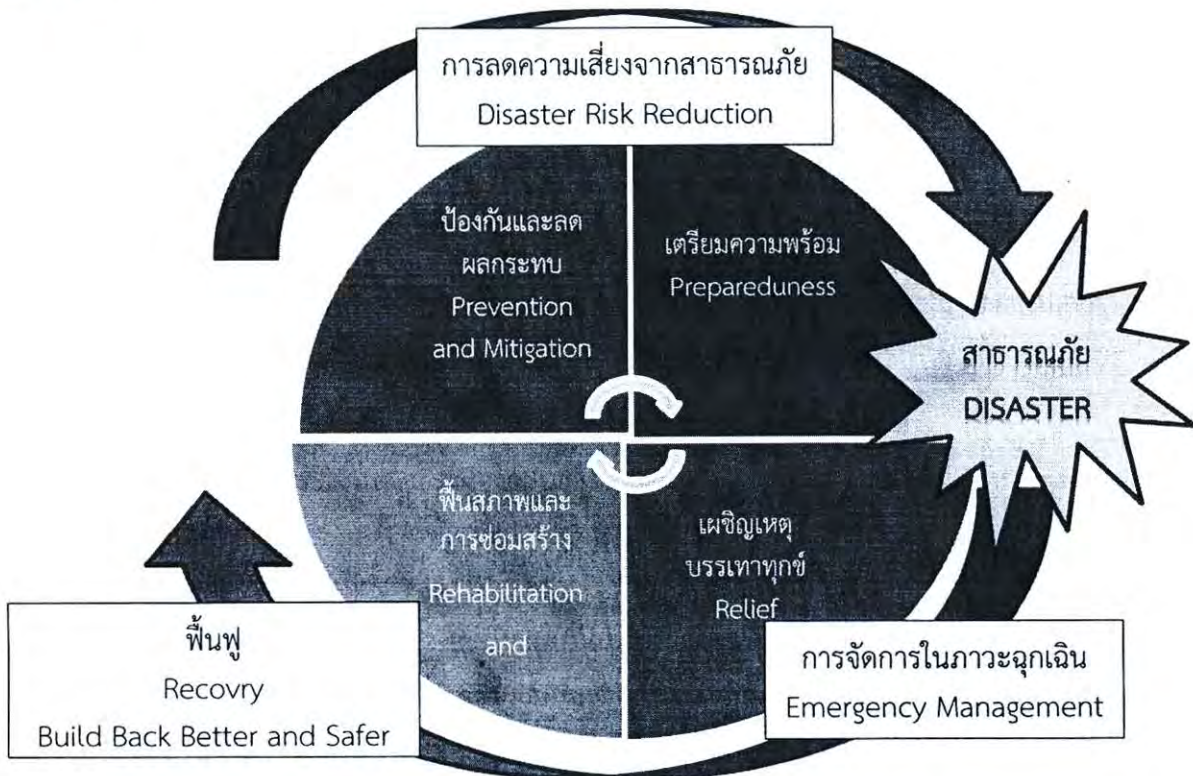
(๓) ขาดความชัดเจนในการปฏิบัติ และความเป็นเอกภาพในการบริหารและจัดการระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น คือ ผู้รับผิดชอบหลัก มีอำนาจสั่งการได้ไม่ครอบคลุมทุกหน่วยงาน ทำให้การประสานงานและฉีกกำลังจากหน่วยงานต่างๆ ในภาคราชการ รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

จากการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคในการจัดการภัยพิบัติที่ผ่านมาทำให้รับรู้สถานการณ์ในการจัดการภัยพิบัติของประเทศไทยในปัจจุบัน รวมถึงรับรู้สถานการณ์โลกในปัจจุบันที่ยอมรับว่าสาธารณภัยเป็นเรื่องที่จัดการได้โดยไม่จำเป็นต้องรอให้ภัยเกิดขึ้นก่อน จึงปรับเปลี่ยนแนวคิดในการจัดการภัยพิบัติจากอดีตที่เคยมุ่งเน้นใน “การจัดการสาธารณภัย (Disaster Management : DM)” เมื่อภัยเกิดขึ้นแล้วจึงจัดการในภาวะฉุกเฉิน หรือให้ความช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ผู้ประสบภัย หรือการฟื้นฟูสภาพหลังจากภัยผ่านพ้น เปลี่ยนมาเป็น “การให้ความสำคัญการดำเนินการอย่างยั่งยืนโดยให้ความสำคัญกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Management : DRM) ประกอบด้วย การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Reduction : DRR) ได้แก่ การป้องกัน (Prevention) การลดผลกระทบ (Mitigation) และการเตรียมความพร้อม (Preparedness) ควบคู่กับการจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Emergency Management) ได้แก่ การเผชิญเหตุ (Response) และการบรรเทาทุกข์ (Relief) และการฟื้นฟู (Recovery) ได้แก่ การฟื้นฟูสภาพและการซ่อมสร้าง (Rehabilitation and Reconstruction) การสร้างให้ดีขึ้นและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer)

การขับเคลื่อนการทำงานของคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ได้มีการเสนอให้มีการปรับปรุงแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ ภายใต้พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับช่วงเวลาสถานการณ์

สังคมไทย และสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงไป โดยให้ความสำคัญกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และดำเนินการเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาโดยแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ ฉบับนี้ ได้รับการอนุมัติเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้ว เมื่อวันที่ ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

ในรายละเอียดและเนื้อหาของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อน ๓ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การบูรณาการจัดการในภาวะฉุกเฉิน และยุทธศาสตร์ที่ ๓ การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ดังแผนภาพ

แผนภาพ : วงจรการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

๔.๒ ยุทธศาสตร์จัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

การจัดการภัยพิบัติให้เป็นรูปธรรมและชัดเจนจำเป็นต้องมีกลยุทธ์ หรือยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมกับภัยพิบัติ สอดคล้องเหมาะสมกับช่วงเวลา สถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและสอดคล้องศักยภาพในการจัดการภัยด้วย ทั้งนี้เพื่อให้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีเป้าหมายการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยและกำหนดยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณสุขภัย

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การบูรณาการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขภัย

๔.๒.๑ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณสุขภัย

เป็นการลดโอกาสที่จะได้รับผลกระทบจากสาธารณสุขภัยอย่างเป็นระบบ โดยการวิเคราะห์และจัดการกับปัจจัยที่เป็นสาเหตุและผลกระทบของสาธารณสุขภัย เพื่อลดความล่าช้า ลดปัจจัยที่ทำให้เกิดความเปราะบาง และเพิ่มศักยภาพของบุคคล ชุมชน และสังคมให้เข้มแข็งในการจัดการปัญหาในปัจจุบัน และป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

(๑) เป้าประสงค์

(๑.๑) เพื่อหลีกเลี่ยงภัยอันตรายและลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น โดยการลดความเปราะบางและความล่าช้า พร้อมทั้งการเพิ่มขีดความสามารถในการเตรียมพร้อมกับสาธารณสุขภัยที่เกิดขึ้น

(๑.๒) เพื่อให้มีมาตรการ/แนวทางปฏิบัติในการป้องกัน การลดผลกระทบและการเตรียมความพร้อมที่มีประสิทธิภาพ

(๒) กลยุทธ์การลดความเสี่ยงจากสาธารณสุขภัย

(๒.๑) สร้างระบบการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณสุขภัยให้มีมาตรฐาน

(๒.๒) พัฒนามาตรการลดความเสี่ยงจากสาธารณสุขภัย

(๒.๓) ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนและทุกระดับสร้างแนวปฏิบัติในการลดความเสี่ยง

๔.๒.๒ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การบูรณาการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

เป็นการเผชิญเหตุและจัดการสาธารณสุขภัยในภาวะฉุกเฉินให้เป็นไปอย่างมีมาตรฐาน โดยการจัดระบบการ จัดการทรัพยากร และการกิจจความรับผิดชอบ เพื่อเผชิญเหตุการณฉุกเฉินที่เกิดขึ้นทุกรูปแบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ และลดความสูญเสีย ที่จะมิต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ทรัพยากร สภาพแวดล้อม สังคม และประเทศให้ม่น้อยที่สุด

(๑) เป้าประสงค์

(๑.๑) เพื่อให้การจัดการสาธารณสุขภัยในภาวะฉุกเฉินเป็นไปอย่างมีระบบ มีมาตรฐาน เป็นเอกภาพ และบูรณาการความร่วมมือกับทุกภาคส่วนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

(๑.๒) เพื่อให้ผู้ประสบภัยได้รับความช่วยเหลือบรรเทาทุกข์อย่างรวดเร็ว ท้วถึง และทันต่อเหตุการณ์

(๑.๓) เพื่อลดความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณสุขภัยให้น้อยที่สุด

(๒) กลยุทธ์การบูรณาการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

(๒.๑) สร้างมาตรฐานการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

(๒.๒) พัฒนาระบบ/เครื่องมือสนับสนุนการเผชิญเหตุ

(๒.๓) เสริมสร้างระบบและแนวปฏิบัติในการบรรเทาทุกข์

๔.๒.๓ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

เป็นการปรับสภาพระบบสาธารณูปโภค การดำรงชีวิต และสภาวะวิถีความเป็นอยู่ของชุมชนที่ประสบภัยให้กลับสู่สภาวะปกติ หรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม (Build Back Better) ตามความเหมาะสม โดยการนำปัจจัยในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยมาดำเนินการในการฟื้นฟู ซึ่งหมายรวมถึง การซ่อมสร้าง (reconstruction) และการฟื้นฟูสภาพ (rehabilitation)

(๑) เป้าประสงค์

(๑.๑) เพื่อฟื้นฟูให้ผู้ประสบภัยได้รับการสงเคราะห์ช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว ทัวถึง ต่อเนื่อง เป็นธรรม และสามารถกลับไปดำรงชีวิตได้ตามปกติ

(๑.๒) เพื่อให้พื้นที่ประสบภัยได้รับการฟื้นฟูและบูรณะให้กลับคืนสู่สภาวะปกติหรือดีกว่าเดิม

(๒) กลยุทธ์ในการฟื้นฟู

(๒.๑) พัฒนาระบบการประเมินความต้องการภายหลังเหตุการณ์สาธารณภัย (Post-Disaster Need Assessment : PDNA)

(๒.๒) พัฒนาระบบปฏิบัติการและบริหารจัดการด้านการฟื้นฟู

(๒.๓) เสริมสร้างแนวทางการฟื้นฟูที่ดีกว่าเดิม (Build Back Better)

๔.๒.๔ ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

เป็นการพัฒนาศักยภาพการจัดการสาธารณภัยของประเทศให้ได้มาตรฐานตามหลักสากล โดยการจัดระบบและกลไกในการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งการจัดการสาธารณภัยของประเทศ จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยคำนึงถึงระเบียบ กฎหมาย แนวทางปฏิบัติ การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม และประเพณีปฏิบัติ ให้สอดคล้องกับกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศเป็นสำคัญ

(๑) เป้าประสงค์

(๑.๑) เพื่อพัฒนาระบบและกลไกงานด้านสาธารณภัยร่วมกับหน่วยงาน และองค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศ

(๑.๒) เพื่อพัฒนาและเชื่อมโยงกับมาตรฐานงานด้านสาธารณภัยระดับภูมิภาค อนุภูมิภาค และระหว่างภูมิภาค

(๒) กลยุทธ์การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(๒.๑) พัฒนาระบบการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมที่มีเอกภาพ

(๒.๒) ยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรม

(๒.๓) เสริมสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านสาธารณภัยของประเทศ

(๒.๔) ส่งเสริมบทบาทความเป็นประเทศแกนนำด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

เป้าประสงค์

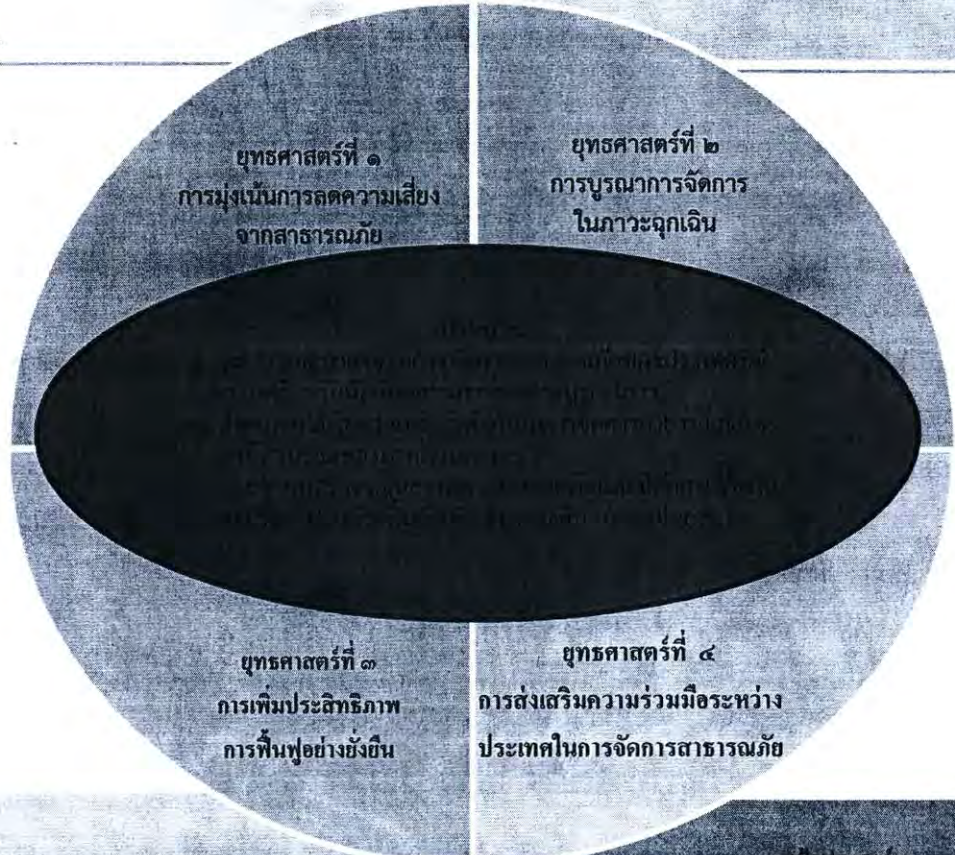
- ๑. เพื่อหลีกเลี่ยงภัยอันตรายและลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นโดยการลดความเปราะบาง และความล่าช้าพร้อมทั้งเพิ่มขีดความสามารถในการเตรียมพร้อมภัยที่เพิ่มขึ้น
- ๒. เพื่อให้มีมาตรการ/แนวทางปฏิบัติในการป้องกัน การลดผลกระทบ และเตรียมความพร้อมที่มีประสิทธิภาพ

- กลยุทธ์การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย**
- กลยุทธ์ที่ ๑ สร้างระบบการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้มีมาตรฐาน
  - กลยุทธ์ที่ ๒ พัฒนามาตรการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย
  - กลยุทธ์ที่ ๓ ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วน และทุกระดับสร้างแนวปฏิบัติในการลดความเสี่ยง

เป้าประสงค์

- ๑. เพื่อให้การจัดการสาธารณภัยในภาวะฉุกเฉินเป็นไปอย่างมีระบบ มีมาตรฐาน เป็นเอกภาพ และบูรณาการความร่วมมือกับทุกภาคส่วนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- ๒. เพื่อให้ผู้ประสบภัยได้รับความช่วยเหลือบรรเทาทุกข์อย่างรวดเร็ว ทันท่วงทีและทันเหตุการณ์
- ๓. เพื่อลดความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยให้น้อยที่สุด

- กลยุทธ์การบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน**
- กลยุทธ์ที่ 1 สร้างมาตรฐานการจัดการในภาวะฉุกเฉิน
  - กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาระบบ/เครื่องมือสนับสนุนการเผชิญเหตุ
  - กลยุทธ์ที่ 3 เสริมสร้างระบบและแนวปฏิบัติในการบรรเทาทุกข์

เป้าประสงค์

- ๑. เพื่อฟื้นฟูให้ผู้ประสบภัยได้รับการสงเคราะห์อย่างรวดเร็ว ทันท่วงที ต่อเนื่อง เป็นธรรม และสามารถกลับไปดำรงชีวิตได้ตามปกติ
- ๒. เพื่อให้พื้นที่ประสบภัยได้รับการฟื้นฟูให้กลับคืนสู่สภาวะปกติ หรือ ดีกว่าเดิม

- กลยุทธ์ในการฟื้นฟู**
- กลยุทธ์ที่ ๑ พัฒนาระบบการประเมินความต้องการภายหลังเหตุการณ์สาธารณภัย (Post-Disaster Need Assessment : PDNA)
  - กลยุทธ์ที่ ๒ พัฒนาระบบปฏิบัติการและบริหารจัดการด้านการฟื้นฟู
  - กลยุทธ์ที่ ๓ เสริมสร้างแนวทางการฟื้นฟูที่ดีกว่าเดิม (Build Back Better)

เป้าประสงค์

- ๑. เพื่อพัฒนาระบบและกลไกงานด้านสาธารณภัยร่วมกับหน่วยงานและองค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศ
  - ๒. เพื่อพัฒนาและเชื่อมโยงมาตรฐานงานด้านสาธารณภัยระดับภูมิภาค อนุภูมิภาค และระหว่างภูมิภาค
- กลยุทธ์การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย**
- กลยุทธ์ที่ ๑ พัฒนาระบบการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมที่มีเอกภาพ
  - กลยุทธ์ที่ ๒ ยกระดับการปฏิบัติการปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรม
  - กลยุทธ์ที่ ๓ เสริมสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านสาธารณภัยของประเทศไทย
  - กลยุทธ์ที่ ๔ ส่งเสริมบทบาทความเป็นประเทศแกนนำด้านการจัดการความเสี่ยงสาธารณภัย

แผนภาพ: ยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

บทที่ ๕

ศึกษาเพื่อกำหนดประเด็นและขอบเขตการปฏิรูป/พัฒนาต่อยอด

จากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างรวดเร็วในปัจจุบันทำให้เห็นชัดเจนว่า แนวโน้มสถานการณ์สาธารณสุขภัยจะมีความรุนแรงมากขึ้น และถือเป็นภัยร้ายแรงที่จะคุกคามต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและของประเทศ โดยภัยพิบัติที่เกิดขึ้นหลายครั้งในประเทศไทย เช่น มหาอุทกภัยปี ๒๕๕๔ ทำให้ทุกภาคส่วนหันมาให้ความสนใจในเรื่องการบริหารจัดการสาธารณสุข และภัยพิบัติตามธรรมชาติ และการเตรียมความพร้อมรับมือกับภัยพิบัติต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในพื้นที่ของตนเอง โดยการนำบทเรียนที่ได้จากการเผชิญกับภัยพิบัติและการบริหารจัดการภัย แล้วนำมาเป็นแนวทางในการปฏิรูปและพัฒนาต่อยอดการจัดการสาธารณสุขและภัยพิบัติตามธรรมชาติให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๕.๑ บทเรียนจากการจัดการภัยพิบัติตามธรรมชาติของประเทศไทยที่ผ่านมา

๕.๑.๑ ด้านโครงสร้าง องค์กร และกลไกการจัดการสาธารณสุขและภัยพิบัติตามธรรมชาติ

โครงสร้าง องค์กรและกลไก ที่รับผิดชอบเมื่อเกิดสาธารณสุขภัยและภัยพิบัติตามธรรมชาติของประเทศไทยมีหลายระดับหลายส่วนราชการและหน่วยงาน ตั้งแต่การเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์ การแจ้งเตือนภัยการเผชิญเหตุ การจัดการในภาวะฉุกเฉิน การให้ความช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ขณะเกิดเหตุการณ์ จนถึงการฟื้นฟูผู้ประสบภัยและพื้นที่ภายหลังการเกิดภัยซึ่งแต่ละส่วนราชการและหน่วยงานได้ร่วมกันปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังและมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะในการกำหนดแนวทางจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์ เพื่อรับมือกับภัยพิบัติที่เกิดขึ้นแล้วก็ตาม แต่ปัญหาพื้นฐาน คือ การขาดความเป็นเอกภาพในการจัดการสาธารณสุขภัยทั้งในระดับชาติ จังหวัดอำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กอปรกับผู้มีหน้าที่รับผิดชอบหลักตามกฎหมายไม่สามารถสั่งการได้ครอบคลุมทุกหน่วยงาน โดยเฉพาะหน่วยงานภาคเอกชน ที่เข้าร่วมในการเผชิญเหตุด้วยตนเอง ทำให้การประสานงานและการสนธิกำลังจากส่วนราชการและหน่วยงานยังขาดประสิทธิภาพส่วนใหญ่เป็นไปเพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าและไม่มีการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ รวมถึงขาดเป้าหมายและแนวทางปฏิบัติร่วมกัน

๕.๑.๒ ด้านกระบวนการวางแผน และการสนับสนุน

การระดมทรัพยากรเข้าสู่พื้นที่ประสบภัย ยังขาดแนวทางปฏิบัติที่เป็นมาตรฐาน เมื่อเกิดเหตุทุกหน่วยงานจะเข้าพื้นที่ประสบภัยด้วยตัวเอง ไม่มีการประสานงานกับหน่วยงานที่มีอำนาจตามกฎหมายในพื้นที่ ทำให้ขาดความพร้อมในการสนับสนุนการปฏิบัติงาน เนื่องจากทุกหน่วยงานมุ่งให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยเป็นลำดับแรก แต่การปฏิบัติงานกลับไม่มีการวางแผนในภาพรวม ต่างหน่วยต่างปฏิบัติงานตามแนวทางของตนเอง โดยไม่มีความรู้ความเข้าใจ ความมุ่งหมายในการปฏิบัติในภาพรวมทำให้หน่วยเผชิญเหตุในพื้นที่ไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา และเป็นระบบเนื่องจากไม่มีการวางแผนการสนับสนุนด้านทรัพยากรเช่น เชื้อเพลิง อุปกรณ์พิเศษ และส่วนใหญ่ไม่มีการจัดเตรียมงบประมาณในการเผชิญเหตุจึงเกิดความสับสนและล่าช้าในการปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบภัย

๕.๑.๓ ด้านองค์ความรู้ ข้อมูลเกี่ยวกับสาธารณสุขและภัยพิบัติตามธรรมชาติ

การวิจัยและพัฒนาการจัดการสาธารณสุขของประเทศ ยังไม่มีความชัดเจนถึง ยุทธศาสตร์ ทิศทางรูปแบบ และระบบการจัดการในภาวะฉุกเฉินที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศในแต่ละ ประเภทภัย ขาดข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัยของแต่ละประเภทภัยที่แท้จริงเช่นพื้นที่แล้งซ้ำซาก พื้นที่ดินโคลนถล่ม ฯลฯ ที่ จะมีผลกระทบต่อประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลสถานการณ์ในพื้นที่เกิดเหตุอย่างต่อเนื่อง รวมถึงระดับ นโยบายขาดการให้ความสำคัญและการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

ดังนั้นเมื่อทบทวนผลการปฏิบัติด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขระยะที่ผ่านมา ได้สะท้อนปัญหาและความท้าทายต่อการแก้ไขปัญหาดังนี้

- ๑) เชิงโครงสร้าง
- ๒) กระบวนการเรียนรู้และองค์ความรู้
- ๓) การพัฒนาระบบการป้องกัน การเตรียมความพร้อม และ

๔) การสร้างภูมิคุ้มกันในการจัดการสาธารณสุขของประเทศให้เข้มแข็งภายใต้หลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” อันประกอบด้วย ความมีเหตุผล และความพอประมาณในการจัดการภัยพิบัติต่างๆ รวมทั้งการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีต่อการรับรู้ปรับตัวกับผลกระทบและความเปลี่ยนแปลงโดยอาศัยความรู้ และคุณธรรมในการจัดการภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างยั่งยืน

๕.๑.๔ ด้านการบริหารจัดการสถานการณ์

การเกิดภัยพิบัติในแต่ละพื้นที่ที่จะมีความถี่และระดับรุนแรงแตกต่างกันไปตาม สภาพแวดล้อมในพื้นที่ โดยรูปแบบการบริหารจัดการสถานการณ์ ได้กำหนดบุคคลผู้มีอำนาจในการป้องกันและ บรรเทาสาธารณสุขตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๕๐ แต่เมื่อเกิดเหตุการณ์ แล้วมักมีความซับซ้อนของปัญหาอื่นๆ ที่แทรกซ้อนเข้ามาส่งผลให้ผู้อำนวยการจังหวัดจัดการเหตุการณ์ด้วยความยากลำบาก ซึ่งอาจส่งผลให้การคลี่คลายเหตุการณ์ให้พื้นที่คืนกลับสู่สภาพเดิมเป็นไปอย่างล่าช้า

ดังนั้น การบริหารจัดการภัยพิบัติจึงต้องอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานภายใน จังหวัด และนอกจังหวัดเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการภัยพิบัติ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานให้เป็นไป อย่างเป็นระเบียบและขั้นตอน ซึ่งจะเอื้ออำนวยให้เกิดระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งการติดตามสถานการณ์ การตรวจสอบเงื่อนไขความเดือดร้อน การจัดทำแผน การจัดเตรียมทรัพยากร และการประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบ รวมถึงการจัดตั้งศูนย์อำนวยการฯ และการแต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อแบ่ง บทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบตามที่ได้รับมอบหมาย

๕.๑.๕ ด้านการบริหารทรัพยากรและเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการภัยพิบัติ

ในหลายหน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวข้องในการจัดการภัยพิบัติยังขาดความพร้อม ด้านทรัพยากรและเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการภัยพิบัติ เช่น เครื่องจักรกล ยานพาหนะเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขอันเป็นทรัพยากรหนุนเสริมให้บุคลากรทำงานในพื้นที่มี ความพร้อมในการเผชิญเหตุการณ์ และขาดการบูรณาการการใช้ทรัพยากรและเครื่องในการจัดการภัยพิบัติ อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ควรมีการสำรวจความพร้อมด้านศักยภาพของเครื่องมือในการจัดการภัยพิบัติ ของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำไชนิ่งจุดที่ตั้ง และศักยภาพของเครื่องมือจะส่งเสริมการบริหาร

จัดการภัยพิบัติในพื้นที่ เมื่อพื้นที่ใดเกิดภัยพิบัติก็สามารถส่งขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานใกล้เคียงที่มีเครื่องมือที่มีความพร้อมในการใช้งานมาช่วยเหลือได้อย่างทันท่วงที

๕.๑.๖ ด้านการปลูกฝังจิตสำนึก

จะเห็นว่านโยบายระดับประเทศได้ให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายระดับโลกภายใต้บริบท “การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย” (Disaster Risk Management) ซึ่งเป็นการนำแนวคิดเรื่องความเสี่ยงมาเป็นปัจจัยหลักในการจัดการสาธารณภัยจากเชิงรุกไปสู่การจัดการอย่างยั่งยืน (Resilience) ซึ่งประกอบด้วย

- (๑) การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Reduction)
- (๒) การจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Emergency Management) และ
- (๓) การฟื้นฟูให้มีสภาพดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer)

เป้าหมายการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(๑) ระบบการจัดการสาธารณภัยของประเทศมีความพร้อมรับสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นโดยบูรณาการร่วมกับทุกภาคส่วนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผู้ประสบภัยได้รับการช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว พื้นที่ประสบภัยได้รับการฟื้นฟูบูรณะอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เพื่อสร้างมาตรฐานในการจัดการสาธารณภัยของประเทศ

(๒) สังคมไทยเป็นสังคมที่มีการเรียนรู้และมีภูมิคุ้มกันในการจัดการสาธารณภัย โดยให้ท้องถิ่นชุมชนและภาคส่วนต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการสาธารณภัยสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

(๓) ประชาชนมีความตระหนักถึงความปลอดภัยโดยให้ความสำคัญกับการสร้างองค์ความรู้ ความตระหนัก และสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัย รวมทั้ง การพัฒนาศักยภาพสังคมและท้องถิ่น เพื่อเข้าสู่ “การรู้รับ – ปรับตัว – ฟื้นเร็วทั่ว – อย่างยั่งยืน” (Resilience)

การจัดการสาธารณภัยในปัจจุบันไม่ได้เป็นเรื่องเฉพาะของประเทศไทยเพียงประเทศเดียวเท่านั้นแล้ว เพราะฉะนั้นการส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศจึงเป็นบทบาทสำคัญที่ต้องกล่าวถึงในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ แต่ในปัจจุบัน กลับพบว่าประชาชนคนไทยยังไม่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องภัยพิบัติและการจัดการภัยพิบัติเท่าที่ควร ดังนั้น นอกเหนือจากการที่หน่วยงานจะต้องสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับเรื่องภัยพิบัติ เผยแพร่สื่อความรู้ต่างๆ แล้ว อีกส่วนสำคัญ คือ จะต้องปลูกฝังแนวความคิด เรื่อง ความเสี่ยง การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย และการจัดการอย่างยั่งยืน เพื่อให้ประชาชนเกิดจิตสำนึกและร่วมประพฤติดันให้เกิดเป็นสังคมแห่งความปลอดภัย

๕.๒ การปรับปรุงองค์กร กฎหมายที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม เพื่อพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการภัยพิบัติ

๕.๒.๑ พัฒนากลไกด้านต่างๆ เพิ่มเติม เช่น ด้านกฎหมาย โดยควรบัญญัติให้ตรากฎหมายใหม่หรือทบทวนแก้ไขกฎหมายที่ใช้อยู่ปัจจุบัน

๕.๒.๒ ปรับปรุงโครงสร้างองค์กรหลักที่รับผิดชอบการจัดการสาธารณภัยและภัยพิบัติตามธรรมชาติเพิ่มเติม เพื่อให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายที่แท้จริง

๕.๒.๓ หากมีการพิจารณาสร้างความพร้อมขององค์กรและกฎหมายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นก็จะทำให้การบริหารจัดการภัยพิบัติประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

๕.๓ การกำหนดประเด็นปฏิรูปเชิงระบบ – กรอบหลักการปฏิรูป

จากการศึกษาสภาพปัญหา ข้อเท็จจริง ข้อมูลและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภัยพิบัติตามธรรมชาติและภาวะโลกร้อนที่มีผลกระทบต่อประเทศไทย ร่วมกับการศึกษาภารกิจและอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาลักษณะของภัยพิบัติตามธรรมชาติและภาวะโลกร้อน ตลอดจนกระบวนการปฏิบัติของหน่วยงานต่างๆ ด้วย และรวมถึงการศึกษากฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องที่มี ทำให้ทราบถึงบริบทต่างๆ ที่ควรกำหนดกรอบหลักการปฏิรูปได้ ดังนี้

๕.๓.๑ ปฏิรูปการสร้างยุทธศาสตร์ต่อยอดจากที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ที่มีผลสัมฤทธิ์

(๑) ยุทธศาสตร์เพื่อดูแลผลกระทบจากภัยพิบัติตามธรรมชาติ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ ๔ ยุทธศาสตร์ คือ

• **ยุทธศาสตร์ที่ ๑** การป้องกันและลดผลกระทบหรือยุทธศาสตร์เพื่อลดความเสี่ยง ขับเคลื่อนก่อนเกิดภัย ประกอบด้วย

- ระบบการจัดการข้อมูลสารสนเทศและการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร
ด้วยสื่อต่างๆ

- ระบบการบริหารจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน
- การสร้างความตระหนักและการให้การศึกษาเรื่องภัยพิบัติแก่ประชาชน
- การพัฒนาแผนหลักและแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับภัยธรรมชาติ

แต่ละรูปแบบ

- ระบบการประเมินความเสี่ยงภัยและการจัดทำพื้นที่เสี่ยงภัย

• **ยุทธศาสตร์ที่ ๒** การเตรียมความพร้อม ขับเคลื่อนก่อนเกิดภัย ประกอบด้วย

- การพัฒนาระบบการแจ้งเตือนภัยและการกระจายข่าวสาร

- การจัดทำแผนรับมือหรือจัดการภัยให้สอดคล้องกับภัยธรรมชาติแต่ละรูปแบบและการฝึกซ้อมแผน

- การเตรียมความพร้อมรับภัย การเตรียมความพร้อมด้านปัจจัยสี่ การสนับสนุนด้านเครื่องจักรกล เครื่องมือ และค่าใช้จ่าย

- การเตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น
- การประชาสัมพันธ์ ฯลฯ

• **ยุทธศาสตร์ที่ ๓** การบริหารจัดการฉุกเฉิน ขับเคลื่อนระหว่างเกิดภัย
ประกอบด้วย

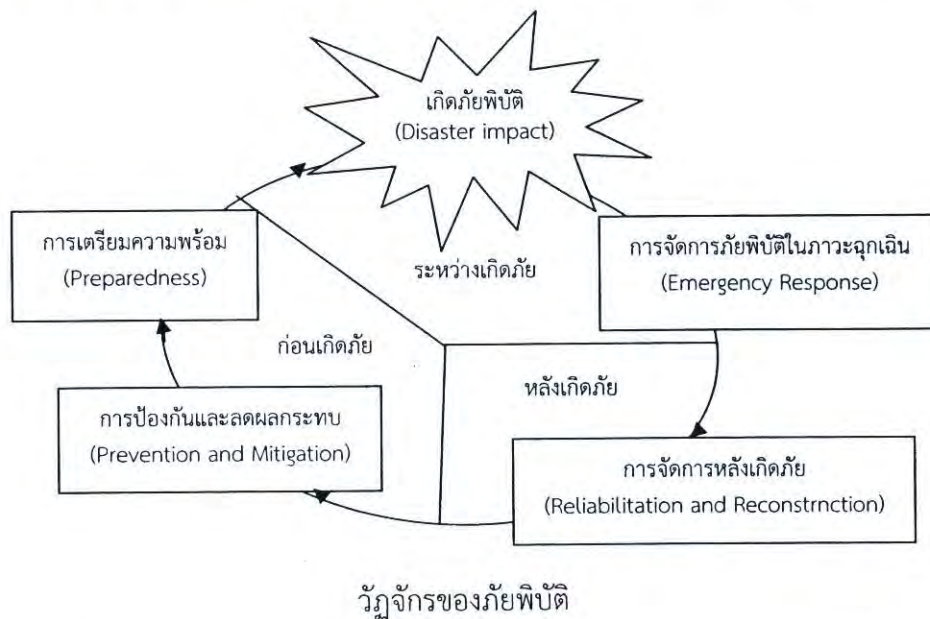
- กรณีเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติรุนแรงขนาดใหญ่ ต้องตั้ง “คณะทำงานยุทธศาสตร์” เพื่อบริหารเชิงยุทธศาสตร์หลายเรื่อง ด้วยความรู้ สติปัญญา และมีมือการจัดการ มีผู้รับผิดชอบสูงสุดเป็นผู้สั่งการ และกลั่นกรองเชิญคนที่มีความรู้และประสบการณ์เป็นที่ประจักษ์เข้ามาเป็นคณะทำงานและทีมงาน

- มีมาตรการติดตามและเฝ้าระวังสถานการณ์ที่มีประสิทธิภาพ ระบบการสั่งการ การวางแผน การพัฒนาระบบสื่อสาร ทิศทางการหนีภัย การอพยพผู้ประสบภัย การช่วยเหลือเบื้องต้น มาตรการตอบโต้และกู้ภัย การปฏิบัติฉุกเฉิน ฯลฯ เหล่านี้ หากขับเคลื่อนได้อย่างชัดเจนเป็นระบบจะลดผลกระทบภัยพิบัติที่มาเยือนได้อย่างมาก

● **ยุทธศาสตร์ที่ ๔** การจัดการหลังเกิดภัย ประกอบด้วย

- การประเมินความเสียหายของผู้ประสบภัย
- มาตรการบรรเทาทุกข์ช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนทางการเงินและสิ่งของ
- มาตรการดูแลสุขภาพแวดล้อมและสุขอนามัย
- การฟื้นฟูสภาพจิตใจ
- การจัดทำแผนฟื้นฟูบูรณะด้านต่างๆ ฯลฯ

การจัดการหลังเกิดภัยหน่วยงานฝ่ายพลเรือน (กระทรวง ทบวง กรม) และกองทัพ รวมตลอดถึงภาคประชาชน สามารถร่วมกันรับเป็นภาระดำเนินการขับเคลื่อนให้สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายได้

วัฏจักรของภัยพิบัติ

(๒) สร้างยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมเพื่อดูแลผลกระทบจากภาวะโลกร้อน มีเป้าหมายการปฏิรูปให้เมืองไทยในอนาคตเป็นสังคมคาร์บอนต่ำ ทั้งในเขตเมืองและชนบท ด้วยมาตรการและยุทธศาสตร์ คือ

- ยุทธศาสตร์สร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชน

- การสร้างความตระหนักรู้เรื่องก๊าซเรือนกระจกและผลกระทบอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อประเทศไทยในอนาคต ให้ประชาชนทั่วไปทราบ และโดยเฉพาะเยาวชนให้บรรจุเสริมในหลักสูตรการเรียนการสอน

- สนับสนุนให้ครัวเรือน และภาคเอกชน มีส่วนร่วมปลูกป่า ปลูกต้นไม้ให้ทั่ว (บริเวณที่อยู่อาศัย) เพื่อช่วยลดซับก๊าซเรือนกระจก

- สนับสนุนให้หน่วยงานในเขตเมืองและท้องถิ่นทั้งภาครัฐและเอกชน มีส่วนร่วมในการลดก๊าซเรือนกระจก โดยการกำหนดให้เป็น KPI ในการดำเนินงาน

- รัฐต้องสร้างความชัดเจนในนโยบายการลดก๊าซเรือนกระจก และกำหนดยุทธศาสตร์ให้เกิดแรงจูงใจ

- นโยบาย “การพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน” ต้องมีความชัดเจนและหวังผลได้อย่างยั่งยืน

- สร้างแรงจูงใจให้เกิดการลดก๊าซเรือนกระจกในการประกอบกิจการ เช่น การลดภาษี

- ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

๕.๓.๒ การพัฒนาและปรับปรุง “ศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ” ที่มีให้มีกลไกทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยด่วน แล้วพัฒนาเป็น “ศูนย์ป้องกันและจัดการภัยพิบัติแห่งชาติ” ในระยะต่อไป

(๑) เหตุผลและความจำเป็น เนื่องจาก

- ประเทศไทยมีกลไกการบริหารจัดการภัยพิบัติโดยมีหลายหน่วยงานดูแล

- ขาดการบูรณาการด้านข้อมูล บทข้อมูลซ้ำซ้อนและขัดแย้งกัน

ทุกหน่วยงานปฏิบัติตามแนวนโยบายของตนเอง ทำให้ประชาชนผู้อาจได้รับผลกระทบสับสน ส่งผลให้ขาดความเชื่อมั่นและไม่ให้ความสำคัญกับข้อมูลข่าวสารการเตือนภัยพิบัติทางธรรมชาติที่อาจเกิด

- กลไกการแจ้งเตือนภัยและให้องค์ความรู้เกี่ยวกับภัยพิบัติ

ตามธรรมชาติให้เข้าถึงประชาชนปัจจุบันมีความล่าช้าไม่ทันเหตุการณ์ตามธรรมชาติที่เกิด

- กลไกการให้องค์ความรู้ภัยพิบัติตามธรรมชาติและการเตือนภัยพิบัติต้อง

ไม่สร้างความตระหนกเกินเหตุการณ์ความเป็นจริง ปัญหากระแสโลกออนไลน์และผู้ไม่มีประสบการณ์หรือไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องให้ข้อมูล สร้างความตื่นตระหนกความแตกตื่นแก่ประชาชนอยู่เนืองๆ

(๒) ข้อเสนอปฏิรูปกลไก “ศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ”

- ศูนย์ฯ แห่งนี้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ หน่วยงานใดเป็นผู้ดูแล

ให้รัฐบาลโดยคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภ.ช) พิจารณากำหนดต่อไปตามความเหมาะสม อาคาร สถานที่ และอุปกรณ์ตามความจำเป็น ยึดหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก

- การบริหารจัดการเพื่อความคล่องตัวขอให้กำหนดเป็นแบบ “ออกนอกระบบราชการ” ทั้งนี้ ยกเว้นกระบวนการตรวจสอบ การวัดผลและงานธุรการทั่วไป
- บุคลากรใช้จำนวนไม่มาก ที่สำคัญต้องการผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน ผู้มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับภัยธรรมชาติทุกด้าน ประเภท “วุฒิสภาเตือนภัยพิบัติและเผยแพร่องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง” เชิญมาเป็นทีมงาน
- ด้วยระบบเครือข่ายและการสื่อสารที่ครอบคลุม มั่นคงปลอดภัย มีประสิทธิภาพและมีเสถียรภาพของชาติที่มีในปัจจุบัน เครือข่ายสถานีวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ ที่ทางราชการสามารถบริหารจัดการและขอความร่วมมือได้
- รายการดังกล่าวต้องร่วมมือกับองค์กรท้องถิ่นในการประกาศเตือนภัย การวางแผนตั้งรับและป้องกันภัยพิบัติร่วมโดยชุมชนและทุกภาคส่วน สร้างองค์ความรู้ด้านภัยพิบัติตามธรรมชาติทุกภัยพิบัติ รวมตลอดถึงผลกระทบจากภาวะโลกร้อนอย่างต่อเนื่องตลอดไป
- ภารกิจของศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ มีหน้าที่ ทำงานเกี่ยวกับ ยุทธศาสตร์ เพื่อดูแลผลกระทบจากภัยพิบัติตามธรรมชาติ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ตามข้อ ๕.๓.๑ ซึ่งขับเคลื่อนก่อนเกิดภัยเป็นหลัก รวมทั้งภารกิจในยุทธศาสตร์สร้างความตระหนักรู้เรื่องก๊าซเรือนกระจกและผลกระทบอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในประเทศไทยด้วย

(๓) ข้อเสนอปฏิรูปโครงสร้างองค์กร “ศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ”

สำหรับประเทศไทยแต่เดิมน่าจะมุ่งเน้นไปในเรื่องของการช่วยเหลือและบรรเทาทุกข์เมื่อเกิดภัยขึ้นแล้วโดยให้ความสำคัญน้อยมากในการเตือนภัยล่วงหน้า การเตรียมความพร้อมและการลดผลกระทบก่อนเกิดภัยจนถึงปัจจุบันยังเป็นเช่นนั้น ซึ่งจะเห็นได้จากสิ่งที่สะท้อนความคิดในแผนหรือในนโยบายเกี่ยวกับเรื่องการป้องกันและบรรเทาภัย แม้จะมีการปรับปรุงบ้างแต่ก็ยังไม่ชัดเจนโดยมีกรมอุตุนิยมวิทยาเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่แจ้งข่าวสารการพยากรณ์สภาวะอากาศกับเตือนภัยเรื่องพายุและแผ่นดินไหวและในบางครั้งมีกรมทรัพยากรธรณีแจ้งข่าวการเกิดแผ่นดินไหวเพิ่มเติมด้วยบ้าง

ช่วงที่มีการปฏิรูประบบราชการ รัฐบาลในยุคนั้นได้เล็งเห็นความสำคัญของการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติมากยิ่งขึ้น จึงให้มีการจัดตั้งศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติขึ้นในสังกัดสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี และได้โอนงานศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติมาเป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยให้มีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พ.ศ. ๒๕๕๑ กับได้กำหนดให้มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๒ ขึ้น และแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า “กภช.” มีรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน หัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวง/กรมที่เกี่ยวข้อง เป็นกรรมการ และให้มีผู้อำนวยการศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการให้ กภช.มีอำนาจหน้าที่โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

(๑) เสนอแนวทาง (Concept) นโยบาย (Policy) มาตรการ (Task) แผนการบริหาร (Administrative Plan) ระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติต่อคณะรัฐมนตรี

(๒) ให้ความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีในการพิจารณาอนุมัติเกี่ยวกับแผนงานหรือโครงการและให้ความเห็นเกี่ยวกับวงเงินลงทุนของหน่วยราชการ เพื่อดำเนินงานตามนโยบายและแผนการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ

(๓) จัดทำมาตรการ แนวทาง แผนงาน และโครงการในการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินงานของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง

(๔) เป็นศูนย์กลางประสานงานกับคณะกรรมการอื่นที่แต่งตั้งขึ้นตามกฎหมายหรือตามมติคณะรัฐมนตรี และมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ

แต่เนื่องจากการ “ศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ” (ศภช.) มีฐานะเป็นเพียงหน่วยงานระดับสำนักในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจึงยังไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล ประกอบกับภารกิจและอำนาจหน้าที่ของ กภช. และ ศภช. ก็ยังเป็นเพียงภารกิจที่ได้กำหนดไว้ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีเท่านั้น จึงยังขาดน้ำหนักที่ กภช. และ ศภช. จะสั่งการและกำหนดให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐที่จัดตั้งขึ้นโดยกฎหมายปฏิบัติตามได้อย่างเต็มที่ ซึ่งยังไม่สอดคล้องกับหลักการบริหารราชการสำหรับภารกิจเชิงนโยบายของระบบบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทยที่โดยทั่วไปหน่วยงานของรัฐซึ่งมีหน้าที่กำหนดนโยบายและกำกับติดตามการทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายจากหลายกระทรวง ทบวง กรม แล้วสามารถทำงานในหน้าที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพมักเป็นหน่วยงานที่อยู่ในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีและขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรีเท่านั้น

เนื่องจากขณะนี้สภาพปฏิรูปแห่งชาติกำลังใกล้จะสิ้นสภาพไปโดยผลของการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับชั่วคราว พ.ศ.๒๕๕๗ และอาจให้มีสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศขึ้นมาทำหน้าที่ต่อไป จึงเห็นสมควรให้ทำการศึกษาประเด็นนี้กันอย่างจริงจังในสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศและสภานิติบัญญัติแห่งชาติในโอกาสต่อไปโดยมีประเด็นที่ต้องนำไปศึกษา ดังต่อไปนี้

๑. ปฏิรูปโครงสร้างองค์กรของ ศภช. ให้มีความเข้มแข็งสามารถปฏิบัติภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอด ๒๔ ชั่วโมง ทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤตกับทุกหน่วยงานในประเทศและต่างประเทศ

๒. ปฏิรูประบบบริหารงานบุคคลให้สามารถคัดสรรผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์มาร่วมเป็นคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงานกับคัดสรรเจ้าหน้าที่ที่มีคุณวุฒิ ความรู้และประสบการณ์ตรงและเหมาะสมกับภารกิจ การเตือนภัยพิบัติตามธรรมชาติรวมทั้งภัยพิบัติต่อสาธารณะได้อย่างจริงจังโดยมีค่าตอบแทนสูงที่ทำให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถดำรงชีพอยู่ได้โดยไม่ขัดสนกับมีการพัฒนาความรู้ และเสริมสร้างประสบการณ์ใหม่ๆทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง จริงจัง และทั่วถึงทั้งองค์กร

๓. ปฏิรูประบบการจัดซื้อจัดจ้างและการบำรุงรักษาอุปกรณ์เครื่องมือในการเตือนภัยพิบัติทุกประเภทและชนิดของภัยที่มีประสิทธิภาพสูงให้สามารถทำงานได้ตลอดเวลา ๒๔ ชั่วโมง และมีการสำรองวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นไว้อย่างพอเพียงและทดแทนได้ตลอดเวลาทันที่

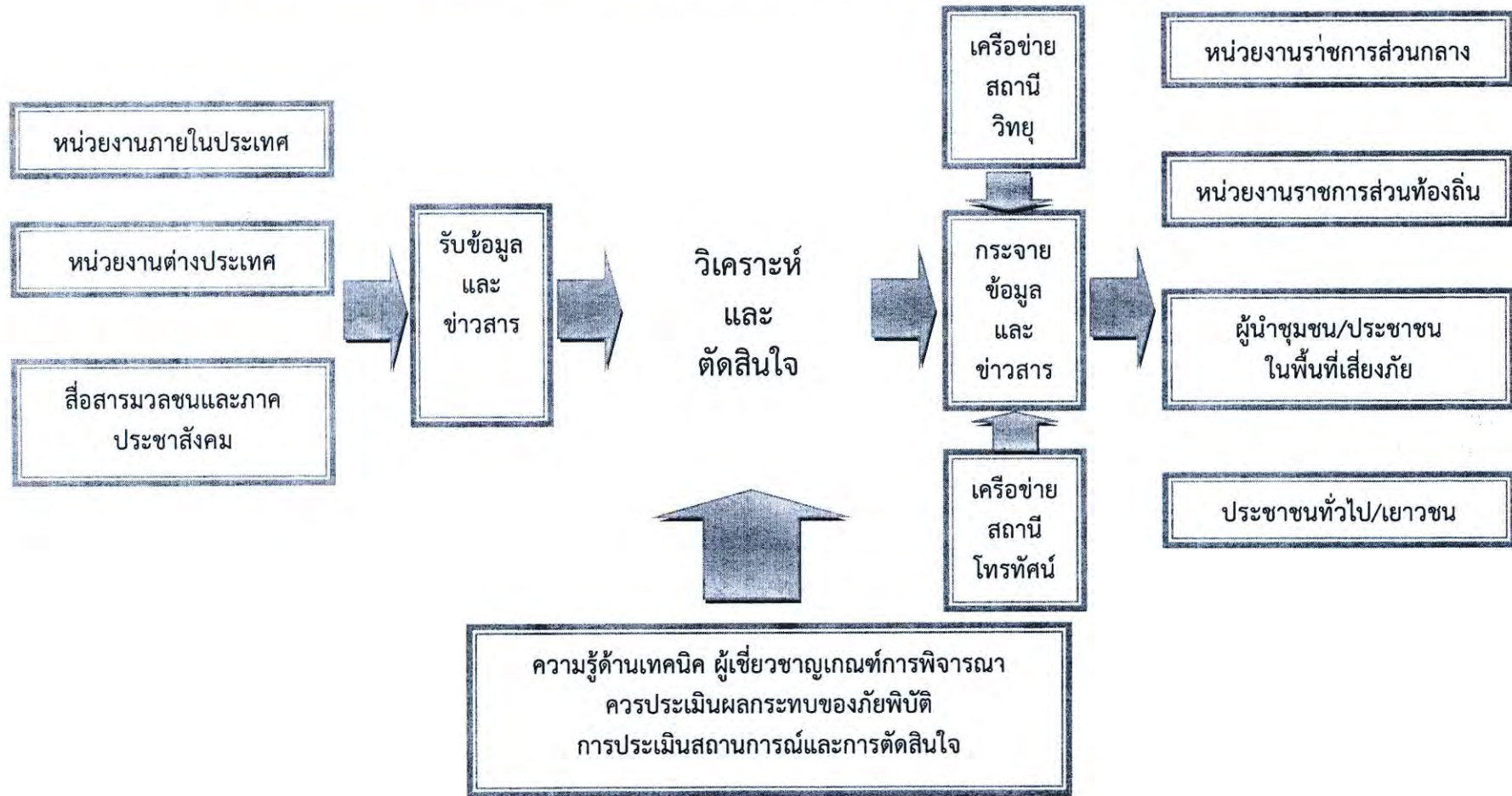
๔. ปฏิรูปให้ภาคประชาชนและภาควิชาการสามารถเข้าร่วมเป็นเครือข่ายสนับสนุนภารกิจได้อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง

๕.ปฏิรูปการจ้างเดือนภัยพิบัติฉุกเฉินให้สามารถจ้างเดือนประชาชนได้อย่างเฉียบพลัน
ทันทีในทุกสี่ของรัฐและเอกชน

๖.ปฏิรูปให้มีกองทุนเพื่อการพัฒนาบุคลากรทุกคนให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ
อย่างต่อเนื่องและจริงจังตลอดจนเป็นกองทุนสนับสนุนการซ่อมสร้างวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นและประหยัด

ทั้งนี้ จึงต้องจัดให้มีการยกร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการบริหารจัดการระบบเดือนภัย
พิบัติแห่งชาติ พ.ศ.....ขึ้นใหม่ให้มีสาระสำคัญในประเด็นดังกล่าวให้ครบถ้วนต่อไป

แผนการดำเนินงานของศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ

บทที่ ๖

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาสภาพปัญหา ข้อเท็จจริง ข้อมูล และปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับภัยพิบัติตามธรรมชาติ สภาวะโลกร้อนที่มีผลกระทบต่อประเทศไทย ร่วมกับการศึกษาภารกิจและอำนาจหน้าที่ของหน่วยงาน ภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากภัยพิบัติตามธรรมชาติและภาวะโลกร้อน และรวมถึงการศึกษากฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องที่มีทำให้ทราบถึงบริบทต่างๆ ที่ควรปฏิบัติ หรือพัฒนาต่อไป สามารถมีบทสรุปและมีข้อเสนอแนะที่สมควรพิจารณาดำเนินการ ดังนี้

๖.๑ บทสรุป

เมื่อทบทวนถึงผลการปฏิบัติด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติตามธรรมชาติในระยะเวลาที่ผ่านมา ได้สะท้อนปัญหาและความท้าทายต่อการแก้ไขปัญหาภัยพิบัติหลายประการ ได้แก่ ปัญหาเชิงโครงสร้าง การขาดทักษะด้านกระบวนการจัดการและการจัดการองค์ความรู้ การพัฒนาระบบการป้องกันและการเตรียมความพร้อมในการจัดการภัยพิบัติอย่างไร้ทิศทาง ตลอดจนความไม่เอาใจจริงเอาใจในการสร้าง ภูมิคุ้มกันของสังคมในการจัดการภัยพิบัติของประเทศ ประเด็นต่างๆ ดังกล่าวนับเป็นความท้าทายสำคัญ ที่หน่วยงานจะต้องเผชิญในอนาคต

อย่างไรก็ตาม นอกจากบทเรียนที่ได้จากการเผชิญกับภัยพิบัติที่มีความรุนแรงมากขึ้น และการบริหารจัดการภัยพิบัติแล้ว ปัญหาและสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยและสังคมโลกล้วน เป็นความท้าทายที่ควรคำนึงถึง และนำมาวิเคราะห์ความเสี่ยงเพื่อกำหนดแนวทางในการปฏิรูปและ พัฒนาการจัดการสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยการส่งเสริมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีทักษะ และกระบวนการในการจัดการภัยพิบัติ การสร้างกระบวนการเรียนรู้และการจัดการองค์ความรู้เกี่ยวกับ การพัฒนาระบบการป้องกันและการเตรียมความพร้อม รวมถึงการสร้างภูมิคุ้มกันในการจัดการภัยพิบัติ ของประเทศให้เข้มแข็งภายใต้หลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ในการจัดการภัยพิบัติแต่ละรูปแบบ อันประกอบด้วย ความมีเหตุผล และความพอประมาณ รวมทั้งการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีต่อการรับรู้ปรับตัว กับผลกระทบและความเปลี่ยนแปลงโดยอาศัยความรู้และคุณธรรมในการจัดการสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้น ในอนาคตได้อย่างยั่งยืนเป็นเรื่องที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรตระหนักถึง

๖.๒ ข้อเสนอแนะ

ในการบริบทของประเทศและบริบทของโลกซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น จึงควรมีการพิจารณาความพร้อมขององค์กรและกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการปรับเปลี่ยนไปตามเงื่อนไข สอดคล้องกับสถานการณ์ก็จะทำให้การบริหารจัดการภัยพิบัติประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(๑) ผลักดันกรอบการดำเนินงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยเน้น หลักการสากลและแนวคิดด้านการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ภายใต้พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้มีขอบเขตกว้างขวางและครอบคลุมภารกิจในการป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติ ทุกรูปแบบซึ่งมีความแตกต่างกันในทุกระดับและทั่วประเทศ

(๒) ปรับปรุงโครงสร้างและกลไกในการบริหารจัดการภัยพิบัติให้มีเอกภาพเพื่อการขับเคลื่อนการดำเนินงานทุกอย่างบรรลุตามเป้าหมาย มีขีดความสามารถในการป้องกันและแก้ไขปัญหาในทุกมิติอย่างเป็นระบบ ทั้งระยะสั้นและระยะยาว และสนับสนุนให้มีกองทุนเพื่อสนับสนุนการจัดการบริหารจัดการภัยพิบัติแบบบูรณาการตามความเหมาะสม

(๓) พัฒนาคุณภาพการจัดทำแผนที่เสี่ยงภัยให้มีการบูรณาการและการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานทั้งหน่วยงานรัฐและเอกชน โดยพัฒนา ปรับปรุงวิธีการให้ทันสมัยเป็นมาตรฐานสากลครอบคลุมพื้นที่ที่มีความเสี่ยงมากยิ่งขึ้น

(๔) พัฒนาระบบการแจ้งเตือนภัย และเครือข่ายป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติให้มีประสิทธิภาพ และครอบคลุมทุกพื้นที่ เพื่อเป็นการลดความเสียหายให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด

(๕) พัฒนาระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการจัดการภัยพิบัติให้เกิดการเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศระหว่างหน่วยงานต่างๆ และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติการป้องกันและให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย

(๖) เสริมสร้างศักยภาพชุมชนให้ชุมชนเข้มแข็ง เพื่อเป็นแนวทางการเตรียมความพร้อมที่มีประสิทธิภาพในการจัดการและลดผลกระทบจากความสูญเสียของภัยพิบัติ

(๗) พัฒนาคุณภาพในการฝึกอบรม การฝึกซ้อมแผน และการให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับเรื่องภัยพิบัติอย่างเป็นรูปธรรม เพียงพอและทั่วถึงต่อประชาชน โดยมุ่งเน้นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นภายหลัง คือ ความตระหนักในสำคัญของภัยพิบัติและการมีวินัยด้านความปลอดภัยจากภัยพิบัติ

(๘) ส่งเสริมให้มีการปลูกจิตสำนึก จิตอาสา เพื่อสร้างอาสาสมัครในส่วนท้องถิ่นและชุมชน ทั้ง อปพร. มีสเตอร์เตือนภัย ทีมกู้ชีพกู้ภัยประจำตำบล (OTOS) และอาสาสมัครอื่นๆ ที่ให้ความร่วมมือในการจัดการภัยพิบัติ

(๙) พัฒนานองค์ความรู้เกี่ยวกับเรื่องภัยพิบัติ ปรับปรุงรูปแบบการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่สื่อความรู้ต่างๆ ข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับภัยพิบัติที่ผ่านสื่อมวลชน สื่อบุคคล และเตรียมพร้อมรับภัยพิบัติด้านการเผชิญเหตุการณ์ และด้านการฟื้นฟู

(๑๐) การสร้างกลไกและความร่วมมือในการจัดการภัยพิบัติ ของหน่วยงานภายในจังหวัดและนอกจังหวัด เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างเป็นระเบียบและขั้นตอนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

(๑๑) การปลูกฝังแนวความคิด และการสร้างภูมิคุ้มกันในการจัดการสาธารณภัยและภัยพิบัติตามธรรมชาติของประเทศให้เข้มแข็งภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การลดความเสี่ยงจากภัยและการจัดการอย่างยั่งยืน เพื่อให้ประชาชนเกิดจิตสำนึกร่วมประพฤตินให้เป็นปกตินิสัย เพื่อร่วมสร้างวัฒนธรรมแห่งความปลอดภัย ทั้งในระดับบุคคล ระดับองค์กร และระดับสังคม ตลอดจนเป็นบุคคลที่มีเหตุผลมีความรู้ มีภูมิคุ้มกันที่ดีต่อการรับรู้ปรับตัวกับผลกระทบและความเปลี่ยนแปลงโดยอาศัยความรู้และคุณธรรมในการจัดการภัยพิบัติอาจเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ
พ.ศ. ๒๕๕๘, กรุงเทพฯ

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐

พระราชบัญญัติ

ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

พ.ศ. ๒๕๕๐

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๐

เป็นปีที่ ๖๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. ๒๕๒๒

(๒) พระราชบัญญัติป้องกันและระงับอัคคีภัย พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“สาธารณภัย” หมายความว่า อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีผลกระทบต่อ สาธารณชน ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตราย แก่ชีวิต ร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชน หรือของรัฐ และให้ หมายความรวมถึงภัยทางอากาศ และการก่อวินาศกรรมด้วย

“ภัยทางอากาศ” หมายความว่า ภัยอันเกิดจากการโจมตีทางอากาศ

“การก่อวินาศกรรม” หมายความว่า การกระทำใด ๆ อันเป็นการมุ่งทำลายทรัพย์สินของ ประชาชนหรือของรัฐ หรือสิ่งอันเป็นสาธารณูปโภค หรือการรบกวน ขัดขวางหน่วยงานหรือระบบ การปฏิบัติงานใด ๆ ตลอดจนการประทุษร้ายต่อบุคคลอันเป็นการก่อให้เกิดความปั่นป่วนทางการเมือง การเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยมุ่งหมายที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของรัฐ

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชนและหน่วยงาน อื่นของรัฐ แต่ไม่หมายความรวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์กรบริหารส่วนตำบล เทศบาล องค์กร บริหารส่วนจังหวัด เมืองพัทยา กรุงเทพมหานคร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมาย จัดตั้ง

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่” หมายความว่า องค์กรบริหารส่วนตำบล เทศบาล เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง แต่ไม่หมายความรวมถึงองค์กร บริหารส่วนจังหวัด และกรุงเทพมหานคร

“จังหวัด” ไม่หมายความรวมถึงกรุงเทพมหานคร

“อำเภอ” หมายความรวมถึงกิ่งอำเภอ แต่ไม่หมายความรวมถึงเขตในกรุงเทพมหานคร

“นายอำเภอ” หมายความรวมถึงปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ

“ผู้บริหารท้องถิ่น” หมายความว่า นายกองการบริหารส่วนตำบล นายกเทศมนตรี นายก เมืองพัทยา และหัวหน้าผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่อื่น

“ผู้บัญชาการ” หมายความว่า ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการกลาง ผู้อำนวยการจังหวัด ผู้อำนวยการอำเภอ ผู้อำนวยการท้องถิ่น และผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร

“เจ้าพนักงาน” หมายความว่า ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้

“อาสาสมัคร” หมายความว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนตามพระราชบัญญัตินี้

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับและประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

บททั่วไป

มาตรา ๖ ให้มีคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า “กปภ.ช.” ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานกรรมการคนที่หนึ่ง ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงคมนาคม ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นไม่เกินห้าคนซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการผังเมือง และการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นกรรมการ

ให้อธิบดีเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้แต่งตั้งข้าราชการในกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๗ ให้ กปภ.ช. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบายในการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

(๒) พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ตามมาตรา ๑๑ (๑) ก่อนเสนอคณะรัฐมนตรี

(๓) บูรณาการพัฒนาระบบการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ระหว่างหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพ

(๔) ให้คำแนะนำ ปรีกษาและสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย

(๕) วางระเบียบเกี่ยวกับค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

(๖) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น หรือตามที่ คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ในการปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ในวรรคหนึ่ง กปภ.ช. จะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อ ปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดแทนหรือตามที่มอบหมายก็ได้ ทั้งนี้ ให้นำบทบัญญัติในมาตรา ๑๐ มาใช้บังคับกับการประชุมของคณะอนุกรรมการโดยอนุโลม

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง กปภ.ช. อาจเรียกให้ หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานของภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องมาร่วมประชุม หรือชี้แจงหรือให้ข้อมูลก็ได้

มาตรา ๘ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ หรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรี แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ใน ตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทน หรือเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่ง เท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

เมื่อครบกำหนดตามวาระดังกล่าวในวรรคหนึ่ง หากยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้น อยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไป จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใหม่

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้ ทั้งนี้ ไม่เกิน สองวาระติดต่อกัน

มาตรา ๘ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๘ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก โดยยื่นหนังสือลาออกต่อประธานกรรมการ
- (๓) คณะรัฐมนตรีให้ออก
- (๔) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (๕) เป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

มาตรา ๑๐ การประชุมของ กปท.ช. ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคราวใด ถ้าประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการคนที่หนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม ถ้ารองประธานคนที่หนึ่งไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานคนที่สองเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการและรองประธานกรรมการทั้งสองไม่อยู่ในที่ประชุม หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการซึ่งมาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุมสำหรับการประชุมคราวนั้น

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๑ ให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นหน่วยงานกลางของรัฐ ในการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ โดยมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเสนอ กปท.ช. เพื่อขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรี
- (๒) จัดให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อหามาตรการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพ
- (๓) ปฏิบัติการ ประสานการปฏิบัติ ให้การสนับสนุน และช่วยเหลือหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชน ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และให้การสงเคราะห์เบื้องต้นแก่ผู้ประสบภัย ผู้ได้รับอันตราย หรือผู้ได้รับความเสียหายจากสาธารณภัย

(๔) แนะนำ ให้คำปรึกษา และอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
แก่หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชน

(๕) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการตามแผนการป้องกันและบรรเทา
สาธารณภัยในแต่ละระดับ

(๖) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นหรือตามที่
ผู้บัญชาการ นายกรัฐมนตรี กปท. หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

เมื่อคณะรัฐมนตรีอนุมัติแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติตาม (๑) แล้ว
ให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามแผนดังกล่าว

ในการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติตาม (๑) ให้กรมป้องกันและ
บรรเทาสาธารณภัยร่วมกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องและตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละ
ประเภทมาปรึกษาหารือและจัดทำ ทั้งนี้ จะจัดให้หน่วยงานภาคเอกชนเสนอข้อมูลหรือความเห็นเพื่อ
ประกอบการพิจารณาในการจัดทำแผนด้วยก็ได้

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (๓) (๔) (๕) และ (๖) กรมป้องกันและบรรเทา
สาธารณภัยจะจัดให้มีศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขึ้นในบางจังหวัดเพื่อปฏิบัติงานในจังหวัดนั้น
และจังหวัดอื่นที่อยู่ใกล้เคียงกันได้ตามความจำเป็น และจะให้มีสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
จังหวัดขึ้น เพื่อกำกับดูแลและสนับสนุนการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในจังหวัด
หรือตามที่ผู้อำนวยการจังหวัดมอบหมายด้วยก็ได้

มาตรา ๑๒ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติตามมาตรา ๑๑ (๑) อย่างน้อย
ต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(๑) แนวทาง มาตรการ และงบประมาณที่จำเป็นต้องใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

(๒) แนวทางและวิธีการในการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นเฉพาะ
หน้าและระยะยาวเมื่อเกิดสาธารณภัย รวมถึงการอพยพประชาชน หน่วยงานของรัฐ และองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น การสงเคราะห์ผู้ประสบภัย การดูแลเกี่ยวกับการสาธารณสุข และการแก้ไข
ปัญหาเกี่ยวกับการสื่อสารและการสาธารณสุขโลก

(๓) หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบในการดำเนินการตาม (๑)
และ (๒) และวิธีการให้ได้มาซึ่งงบประมาณเพื่อการดำเนินการดังกล่าว

(๔) แนวทางในการเตรียมพร้อมด้านบุคลากร อุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้และจัดระบบการปฏิบัติการในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมถึงการฝึกบุคลากรและประชาชน

(๕) แนวทางในการซ่อมแซม บูรณะ ฟื้นฟู และให้ความช่วยเหลือประชาชนภายหลังที่สาธารณภัยสิ้นสุด

การกำหนดเรื่องตามวรรคหนึ่ง จะต้องกำหนดให้สอดคล้องและครอบคลุมถึงสาธารณภัยต่าง ๆ โดยอาจกำหนดตามความจำเป็นแห่งความรุนแรงและความเสี่ยงในสาธารณภัยด้านนั้น และในกรณีที่มีความจำเป็นต้องมีการแก้ไขหรือปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือมติของคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง ให้ระบุไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติด้วย

มาตรา ๑๓ ให้รัฐมนตรีเป็นผู้บัญชาการมีอำนาจควบคุมและกำกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทั่วราชอาณาจักรให้เป็นไปตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและพระราชบัญญัตินี้ ในการนี้ ให้มีอำนาจบังคับบัญชาและสั่งการผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ เจ้าพนักงาน และอาสาสมัครได้ทั่วราชอาณาจักร

ให้ปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นรองผู้บัญชาการมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้บัญชาการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และปฏิบัติหน้าที่ตามที่ผู้บัญชาการมอบหมายโดยให้มีอำนาจบังคับบัญชาและสั่งการตามวรรคหนึ่งรองจากผู้บัญชาการ

มาตรา ๑๔ ให้อธิบดีเป็นผู้อำนวยการกลางมีหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทั่วราชอาณาจักร และมีอำนาจควบคุมและกำกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ เจ้าพนักงาน และอาสาสมัคร ได้ทั่วราชอาณาจักร

มาตรา ๑๕ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อำนวยการจังหวัด รับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตจังหวัด โดยมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ซึ่งต้องสอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

(๒) กำกับดูแลการฝึกอบรมอาสาสมัครขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๓) กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้จัดให้มีวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ยานพาหนะ และสิ่งอื่น เพื่อใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามที่กำหนดในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด

(๔) ดำเนินการให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสงเคราะห์ เบื้องต้นแก่ผู้ประสบภัย หรือผู้ได้รับอันตรายหรือเสียหายจากสาธารณภัยรวมตลอดทั้งการรักษา ความสงบเรียบร้อยและการปฏิบัติกรใด ๆ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(๕) สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย

(๖) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้บัญชาการและผู้อำนวยการกลางมอบหมาย

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (๓) (๔) และ (๕) ให้ผู้อำนวยการจังหวัดมีอำนาจสั่ง การหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งอยู่ในจังหวัด ให้ดำเนินการในการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด และมีอำนาจสั่งการ ควบคุม และกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานและอาสาสมัครให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๖ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดตามมาตรา ๑๕ (๑) อย่างน้อย ต้องมีสาระสำคัญตามมาตรา ๑๒ และสาระสำคัญอื่นดังต่อไปนี้

(๑) การจัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น โครงสร้างและผู้มีอำนาจสั่งการ ด้านต่าง ๆ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(๒) แผนและขั้นตอนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และยานพาหนะ เพื่อใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(๓) แผนและขั้นตอนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดให้มีเครื่องหมายสัญญาณ หรือสิ่งอื่นใด ในการแจ้งให้ประชาชนได้ทราบถึงการเกิดหรือจะเกิดสาธารณภัย

(๔) แผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๕) แผนการประสานงานกับองค์การสาธารณสุข

มาตรา ๑๗ ในการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการ จังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วย

(๑) ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ

(๒) รองผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการ

(๓) ผู้บัญชาการมณฑลทหารบกหรือผู้บังคับการจังหวัดทหารบกหรือผู้แทนเป็นรองประธาน กรรมการ

(๔) นายกองศ์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นรองประธานกรรมการ

(๕) กรรมการอื่น ประกอบด้วย

(ก) ผู้แทนหน่วยงานของรัฐที่ประจำอยู่ในพื้นที่จังหวัดตามจำนวนที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรแต่งตั้ง

(ข) ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่จำนวนเจ็ดคน ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนเทศบาลจำนวนสองคนและผู้แทนองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนห้าคน

(ค) ผู้แทนองค์การสาธารณกุศลในจังหวัดตามจำนวนที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรแต่งตั้ง

(๖) หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด หรือผู้แทนกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นกรรมการและเลขานุการ

ในกรณีที่จังหวัดใดเป็นที่ตั้งของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ให้พิจารณาแต่งตั้งผู้บริหารของสถาบันการศึกษานั้น เป็นที่ปรึกษาหรือกรรมการตามจำนวนที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควร

ให้คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งมีหน้าที่จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด เสนอผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อประกาศใช้ต่อไป

การปฏิบัติหน้าที่และการประชุมของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดกำหนด

ในกรณีที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเห็นว่าแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดไม่สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ให้แจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบเพื่อดำเนินการแก้ไขให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

มาตรา ๑๘ ให้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นรองผู้ว่าราชการจังหวัด มีหน้าที่ช่วยเหลือผู้ว่าราชการจังหวัดในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย

มาตรา ๑๙ ให้นายอำเภอเป็นผู้ว่าราชการอำเภอ รับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตอำเภอของตน และมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้ว่าราชการจังหวัดตามที่ได้รับมอบหมาย

ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ว่าราชการอำเภอตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ว่าราชการอำเภอ มีอำนาจสั่งการหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องซึ่งอยู่ในเขตอำเภอให้ดำเนินการในการ

ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด และมีอำนาจสั่งการควบคุม และกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานและอาสาสมัครให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๐ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ที่มีหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตน โดยมีผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้นเป็นผู้รับผิดชอบในฐานะผู้อำนวยการท้องถิ่น และมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการจังหวัดและผู้อำนวยการอำเภอตามที่ได้รับมอบหมาย

ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อำนวยการท้องถิ่นตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นมีอำนาจสั่งการควบคุม และกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานและอาสาสมัครให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

ให้ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้นเป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการท้องถิ่น รับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตนและมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการท้องถิ่นตามที่ได้รับมอบหมาย

หมวด ๒

การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

มาตรา ๒๑ เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ใด ให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้นมีหน้าที่เข้าดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยเร็ว และแจ้งให้ผู้อำนวยการอำเภอที่รับผิดชอบในเขตพื้นที่นั้นและผู้อำนวยการจังหวัดทราบทันที

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) สั่งข้าราชการฝ่ายพลเรือน พนักงานส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ เจ้าพนักงาน อาสาสมัคร และบุคคลใด ๆ ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัย ให้ปฏิบัติกรอย่างหนึ่งอย่างใดตามความจำเป็นในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(๒) ใช้อาคาร สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และยานพาหนะของหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่อยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัยเท่าที่จำเป็นเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(๓) ใช้เครื่องมือสื่อสารของหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนทุกระบบที่อยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัยหรือท้องที่ที่เกี่ยวข้อง

(๔) ขอความช่วยเหลือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(๕) สั่งห้ามเข้าหรือให้ออกจากพื้นที่ อาคารหรือสถานที่ที่กำหนด

(๖) จัดให้มีการสงเคราะห์ผู้ประสบภัยโดยทั่วถึงและรวดเร็ว

มาตรา ๒๒ เมื่อมีกรณีตามมาตรา ๒๑ เกิดขึ้น ให้ผู้อำนวยการอำเภอ และผู้อำนวยการจังหวัดมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้อำนวยการท้องถิ่น โดยในกรณีผู้อำนวยการอำเภอ ให้สั่งการได้สำหรับในเขตอำเภอของตน และในกรณีผู้อำนวยการจังหวัด ให้สั่งการได้สำหรับในเขตจังหวัดแล้วแต่กรณี

ในกรณีที่ผู้อำนวยการท้องถิ่นมีความจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐที่อยู่นอกเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ของตน ให้แจ้งให้ผู้อำนวยการอำเภอหรือผู้อำนวยการจังหวัด แล้วแต่กรณี เพื่อสั่งการโดยเร็วต่อไป

ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยใด ผู้อำนวยการจังหวัดจะสั่งการให้หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลใดกระทำหรืองดเว้นการกระทำใดที่มีผลกระทบต่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยนั้นก็ได้ คำสั่งดังกล่าวให้มีผลบังคับเป็นระยะเวลาตามที่กำหนดในคำสั่ง แต่ต้องไม่เกินยี่สิบสี่ชั่วโมง ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องให้คำสั่งดังกล่าวมีผลบังคับเกินยี่สิบสี่ชั่วโมง ให้เป็นอำนาจของผู้บัญชาการที่จะสั่งการได้ตามความจำเป็น แต่ต้องไม่เกินเจ็ดวัน

ในกรณีที่พื้นที่ที่เกิดหรือจะเกิดสาธารณภัยตามวรรคหนึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของผู้อำนวยการท้องถิ่นหลายคน ผู้อำนวยการท้องถิ่นคนหนึ่งคนใด จะใช้อำนาจหรือปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๑ ไปพลางก่อนก็ได้ แล้วให้แจ้งผู้อำนวยการท้องถิ่นอื่นทราบโดยเร็ว

มาตรา ๒๓ เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้นในเขตพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ใด ให้เป็นหน้าที่ของผู้อำนวยการท้องถิ่นซึ่งมีพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้น ที่จะสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้น

มาตรา ๒๔ เมื่อเกิดสาธารณภัย ให้เป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานที่ประสบเหตุต้องเข้าดำเนินการเบื้องต้นเพื่อระงับสาธารณภัยนั้น แล้วรีบรายงานให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นที่รับผิดชอบในพื้นที่

นั้นเพื่อส่งต่อไป และในกรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจดำเนินการใด ๆ เพื่อคุ้มครองชีวิตหรือป้องกันอันตรายที่จะเกิดแก่บุคคลได้

มาตรา ๒๕ ในกรณีที่เกิดสาธารณภัยและอันตรายจากสาธารณภัยนั้นใกล้จะถึง ผู้อำนวยการมีอำนาจสั่งให้เจ้าพนักงานตัดแปลง ทำลาย หรือเคลื่อนย้ายสิ่งก่อสร้าง วัสดุ หรือทรัพย์สินของบุคคลใดที่เป็นอุปสรรคแก่การบำบัดปิดป้องอันตรายได้ ทั้งนี้ เฉพาะเท่าที่จำเป็นแก่การยับยั้งหรือแก้ไขความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากสาธารณภัยนั้น

ความในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับกรณีมีความจำเป็นต้องดำเนินการเพื่อป้องกันภัยต่อส่วนรวมด้วยโดยอนุโลม

ในกรณีที่การตัดแปลง ทำลาย หรือเคลื่อนย้ายสิ่งก่อสร้าง วัสดุ หรือทรัพย์สินจะมีผลทำให้เกิดสาธารณภัยขึ้นในเขตพื้นที่อื่นหรือก่อให้เกิดความเสียหายเพิ่มขึ้นแก่เขตพื้นที่อื่น ผู้อำนวยการท้องถิ่นจะใช้อำนาจตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองมิได้ เว้นแต่จะได้รับความเห็นชอบจากผู้อำนวยการจังหวัด

มาตรา ๒๖ เมื่อมีกรณีที่เจ้าพนักงานจำเป็นต้องเข้าไปในอาคารหรือสถานที่ที่อยู่ใกล้เคียงกับพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัยเพื่อทำการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้กระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่แล้ว เว้นแต่ไม่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองอยู่ในเวลานั้น หรือเมื่ออยู่ภายใต้การควบคุมของผู้อำนวยการ ก็ให้กระทำได้แม้เจ้าของหรือผู้ครอบครองจะไม่ได้อนุญาต

ในกรณีที่ทรัพย์สินที่อยู่ในอาคารหรือสถานที่ตามวรรคหนึ่ง เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดสาธารณภัยได้ง่าย ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองขนย้ายทรัพย์สินนั้นออกจากอาคารหรือสถานที่ดังกล่าวได้

ในกรณีที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานตามวรรคสอง ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจขนย้ายทรัพย์สินนั้นได้ตามความจำเป็นแก่การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยเจ้าพนักงานไม่ต้องรับผิดชอบบรรดาความเสียหายอันเกิดจากการกระทำดังกล่าว

มาตรา ๒๗ ในการบรรเทาสาธารณภัย ผู้อำนวยการและเจ้าพนักงานซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) จัดให้มีสถานที่ชั่วคราวเพื่อให้ผู้ประสบภัยอยู่อาศัยหรือรับการปฐมพยาบาล และการรักษาทรัพย์สินของผู้ประสบภัย

(๒) จัดระเบียบการจราจรชั่วคราวในพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัยและพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(๓) ปิดกั้นมิให้ผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าไปในพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัยและพื้นที่ใกล้เคียง

(๔) จัดให้มีการรักษาความสงบเรียบร้อยและป้องกันเหตุโจรสลัดร้าย

(๕) ช่วยเหลือผู้ประสบภัย และช่วยขนย้ายทรัพย์สินในพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัยและพื้นที่ใกล้เคียง เมื่อเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินร้องขอ

ผู้อำนวยการหรือเจ้าพนักงานซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการจะจัดให้มีเครื่องหมายหรืออาณัติสัญญาณเพื่อใช้ในการกำหนดสถานที่หรือการดำเนินการใดตามวรรคหนึ่งก็ได้

ในการดำเนินการตาม (๒) (๓) (๔) และ (๕) ผู้อำนวยการหรือเจ้าพนักงานจะดำเนินการเองหรือมอบหมายให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในพื้นที่เป็นผู้ดำเนินการ หรือช่วยดำเนินการก็ได้ และในกรณีตาม (๕) จะมอบหมายให้องค์การสาธารณกุศลเป็นผู้ดำเนินการหรือช่วยดำเนินการด้วยก็ได้

มาตรา ๒๘ เมื่อเกิดหรือใกล้จะเกิดสาธารณภัยขึ้นในพื้นที่ใด และการที่ผู้ใดอยู่อาศัยในพื้นที่นั้นจะก่อให้เกิดอันตรายหรือกีดขวางต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ให้ผู้บัญชาการรองผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการ และเจ้าพนักงานซึ่งได้รับมอบหมายมีอำนาจสั่งอพยพผู้ซึ่งอยู่ในพื้นที่นั้นออกไปจากพื้นที่ดังกล่าว ทั้งนี้ เฉพาะเท่าที่จำเป็นแก่การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

มาตรา ๒๙ เมื่อเกิดหรือใกล้จะเกิดสาธารณภัยขึ้นในพื้นที่ใดและการอยู่อาศัยหรือดำเนินกิจการใด ๆ ในพื้นที่นั้นจะเป็นอันตรายอย่างร้ายแรง ผู้บัญชาการ รองผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการจังหวัด ผู้อำนวยการอำเภอ และผู้อำนวยการท้องถิ่นโดยความเห็นชอบของผู้อำนวยการอำเภอ จะประกาศห้ามมิให้บุคคลใด ๆ เข้าไปอยู่อาศัยหรือดำเนินกิจการใดในพื้นที่ดังกล่าวก็ได้ ประกาศดังกล่าวให้กำหนดระยะเวลาการห้ามและเขตพื้นที่ที่ห้ามตามที่จำเป็นไว้ด้วย

มาตรา ๓๐ ให้ผู้อำนวยการในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบสำรวจความเสียหายจากสาธารณภัยที่เกิดขึ้นและทำบัญชีรายชื่อผู้ประสบภัยและทรัพย์สินที่เสียหายไว้เป็นหลักฐาน พร้อมทั้งออกหนังสือรับรองให้ผู้ประสบภัยไว้เป็นหลักฐานในการรับการสงเคราะห์และฟื้นฟู

หนังสือรับรองตามวรรคหนึ่งต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับการสงเคราะห์และการฟื้นฟูที่ผู้ประสบภัยมีสิทธิได้รับจากทางราชการ พร้อมทั้งระบุหน่วยงานที่เป็นผู้ให้การสงเคราะห์หรือฟื้นฟูและสถานที่ติดต่อของหน่วยงานนั้นไว้ด้วย ทั้งนี้ ตามแบบที่อธิบดีกำหนด

บรรดาเอกสารราชการของผู้ประสภภัยที่สูญหายหรือเสียหายเนื่องจากสาธารณภัยที่เกิดขึ้นเมื่อผู้ประสภภัยร้องขอต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัย หรือที่เป็นภูมิลำเนาของผู้ประสภภัย ให้เป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้นแจ้งให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องทราบ และให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องออกเอกสารทางราชการดังกล่าวให้ใหม่ตามหลักฐานที่อยู่ในความครอบครองของตนส่งมอบให้แก่ผู้ประสภภัยหรือส่งมอบผ่านทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ที่เป็นผู้แจ้ง ทั้งนี้โดยผู้ประสภภัยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมหรือค่าบริการ แม้ว่าตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการออกเอกสารราชการดังกล่าวจะกำหนดให้ต้องเสียค่าธรรมเนียมหรือค่าบริการก็ตาม

ในกรณีที่ผู้ประสภภัยหรือเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินร้องขอหลักฐานเพื่อรับการสงเคราะห์หรือบริการอื่นใด ให้ผู้อำนวยการในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ ออกหนังสือรับรองให้ตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

มาตรา ๓๑ ในกรณีที่เกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายมีอำนาจสั่งการผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการ หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยรวมตลอดทั้งให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนในพื้นที่ที่กำหนดก็ได้ โดยให้มีอำนาจเช่นเดียวกับผู้บัญชาการตามมาตรา ๑๓ และผู้อำนวยการตามมาตรา ๒๑ และมีอำนาจกำกับและควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บัญชาการ รองผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ และเจ้าพนักงานในการดำเนินการตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙ ด้วย

เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี ตามวรรคหนึ่งให้ถือว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบหรือเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง แล้วแต่กรณี

หมวด ๓

การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตกรุงเทพมหานคร

มาตรา ๓๒ ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้บัญชาการกรุงเทพมหานครรับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตกรุงเทพมหานคร และมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร ซึ่งต้องสอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

(๒) กำกับดูแลการฝึกอบรบอาสาสมัครของกรุงเทพมหานคร

(๓) จัดให้มีวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ยานพาหนะ และสิ่งอื่น เพื่อใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามที่กำหนดในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร

(๔) ดำเนินการให้การสงเคราะห์เบื้องต้นแก่ผู้ประสบภัย หรือผู้ได้รับภัยอันตราย หรือเสียหายจากสาธารณภัย รวมตลอดทั้งการรักษาความสงบเรียบร้อย และการปฏิบัติการใด ๆ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(๕) สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีพื้นที่ติดต่อกับใกล้เคียงในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(๖) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้บัญชาการและผู้อำนวยการกลางมอบหมาย

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (๓) (๔) และ (๕) ให้ผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร มีอำนาจสั่งการส่วนราชการและหน่วยงานของกรุงเทพมหานคร รวมทั้งประสานกับหน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อให้เป็นไปตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร และมีอำนาจสั่งการ ควบคุม และกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานและอาสาสมัครของกรุงเทพมหานครให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๓๓ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานครตามมาตรา ๓๒ (๑) อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญตามมาตรา ๑๒ และสาระสำคัญอื่นดังต่อไปนี้

(๑) การจัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น โครงสร้างและผู้มีอำนาจสั่งการด้านต่าง ๆ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(๒) แผนและขั้นตอนในการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และยานพาหนะเพื่อใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(๓) แผนและขั้นตอนในการจัดให้มีเครื่องหมายสัญญาณ หรือสิ่งอื่นใด ในการแจ้งให้ประชาชนได้ทราบถึงการเกิดหรือจะเกิดสาธารณภัย

(๔) แผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตกรุงเทพมหานคร

(๕) แผนการประสานงานกับองค์กรสาธารณสุขในเขตกรุงเทพมหานคร

มาตรา ๓๔ ในการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วย

- (๑) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นประธานกรรมการ
- (๒) ปลัดกรุงเทพมหานคร เป็นรองประธานกรรมการ
- (๓) กรรมการอื่น ประกอบด้วย
  - (ก) ผู้แทนส่วนราชการหรือหน่วยงานของกรุงเทพมหานครตามจำนวนที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเห็นสมควรแต่งตั้ง
  - (ข) ผู้แทนกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
  - (ค) ผู้แทนองค์การสาธารณกุศลในเขตกรุงเทพมหานครตามจำนวนที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเห็นสมควรแต่งตั้ง
  - (ง) ผู้แทนชุมชนในเขตกรุงเทพมหานครตามจำนวนที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเห็นสมควรแต่งตั้ง

ให้แต่งตั้งผู้แทนกระทรวงกลาโหมและผู้แทนสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นที่ปรึกษาหรือกรรมการตามจำนวนที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเห็นสมควรแต่งตั้ง

ให้คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งมีหน้าที่จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานครเสนอผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเพื่อประกาศใช้ต่อไป

การปฏิบัติหน้าที่และการประชุมของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกำหนด

มาตรา ๓๕ ให้ปลัดกรุงเทพมหานครเป็นรองผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครมอบหมาย และให้นำความในวรรคสองของมาตรา ๓๒ มาใช้บังคับกับการปฏิบัติหน้าที่ของรองผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครด้วยโดยอนุโลม

ความรับผิดชอบ และอำนาจหน้าที่ของปลัดกรุงเทพมหานครในฐานะรองผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครตามวรรคหนึ่ง ปลัดกรุงเทพมหานครจะมอบหมายให้รองปลัดกรุงเทพมหานครเป็นผู้ช่วยปฏิบัติด้วยก็ได้

มาตรา ๓๖ ให้ผู้อำนวยการเขตในแต่ละเขตของกรุงเทพมหานคร เป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครรับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตของตน และมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครตามที่ได้รับมอบหมาย

ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ช่วยผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ช่วยผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร มีอำนาจสั่งการส่วนราชการและหน่วยงานของกรุงเทพมหานครที่อยู่ในเขตพื้นที่ให้ช่วยเหลือหรือร่วมมือในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร และมีอำนาจสั่งการ ควบคุม และกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานและอาสาสมัครของกรุงเทพมหานครให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

ความรับผิดชอบ และอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการเขตในฐานะผู้ช่วยผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ผู้อำนวยการเขตจะมอบหมายให้ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตเป็นผู้ช่วยปฏิบัติด้วยก็ได้

มาตรา ๓๗ เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ผู้ช่วยผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครมีหน้าที่เข้าดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยเร็ว และแจ้งให้ผู้ผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครและรองผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครทราบทันที

ให้นำความในมาตรา ๒๑ วรรคสอง มาตรา ๒๒ วรรคสามและวรรคสี่ มาตรา ๒๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ มาใช้บังคับกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตกรุงเทพมหานครด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๓๘ ในกรณีที่มีความจำเป็นที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดหรือหน่วยงานของรัฐใดในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครแจ้งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นหรือหน่วยงานของรัฐนั้นทราบ และเมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นหรือหน่วยงานของรัฐนั้น ได้รับแจ้งแล้ว ให้เป็นหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการให้ความช่วยเหลือในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในเขตกรุงเทพมหานครตามที่ได้รับแจ้งโดยเร็ว

หมวด ๔
เจ้าพนักงานและอาสาสมัคร

มาตรา ๓๙ ให้ผู้อำนวยการมีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานเพื่อปฏิบัติหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) ผู้อำนวยการกลาง มีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานให้ปฏิบัติหน้าที่ได้ทั่วราชอาณาจักร
- (๒) ผู้อำนวยการจังหวัด มีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานให้ปฏิบัติหน้าที่ได้ในเขตจังหวัด
- (๓) ผู้อำนวยการอำเภอ มีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานให้ปฏิบัติหน้าที่ได้ในเขตอำเภอ
- (๔) ผู้อำนวยการท้องถิ่น มีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานให้ปฏิบัติหน้าที่ได้ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่
- (๕) ผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร มีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานให้ปฏิบัติหน้าที่ได้ในเขตกรุงเทพมหานคร

หลักเกณฑ์การแต่งตั้งและการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

มาตรา ๔๐ ในกรณีที่ผู้อำนวยการหรือเจ้าพนักงานพบว่าอาคารหรือสถานที่ใดมีสภาพที่อาจก่อให้เกิดสาธารณภัยได้โดยง่ายหรือมีวัสดุหรือสิ่งของใดในอาคารหรือสถานที่ใดที่อาจก่อให้เกิดสาธารณภัยได้ ให้แจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นทราบเพื่อตรวจสอบตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

มาตรา ๔๑ ให้ผู้อำนวยการจัดให้มีอาสาสมัครในพื้นที่ที่รับผิดชอบ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) ให้ความช่วยเหลือเจ้าพนักงานในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- (๒) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้อำนวยการมอบหมายและตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

การบริหารและกำกับดูแลอาสาสมัคร การคัดเลือก การฝึกอบรม สิทธิ หน้าที่และวินัยของอาสาสมัคร ให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

มาตรา ๔๒ ในกรณีที่องค์การสาธารณกุศลหรือบุคคลใดเข้ามาช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานในระหว่างเกิดสาธารณภัย ให้ผู้อำนวยการหรือเจ้าพนักงานที่ได้รับมอบหมายมีอำนาจ

มอบหมายภารกิจหรือจัดสถานที่ให้องค์การสาธารณกุศลและบุคคลดังกล่าวในการให้ความช่วยเหลือได้ตามที่เห็นสมควร

เพื่อให้การช่วยเหลือหรือบรรเทาสาธารณภัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ให้ผู้อำนวยการแจ้งให้องค์การสาธารณกุศลและบุคคล ที่มีวัตถุประสงค์ในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่อยู่ในพื้นที่ที่รับผิดชอบ ทราบถึงแนวทางการปฏิบัติตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดหรือแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร และวิธีการประสานงานในการปฏิบัติหน้าที่

หมวด ๕

เบ็ดเตล็ด

มาตรา ๔๓ ให้ผู้บัญชาการ รองผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ และเจ้าพนักงานซึ่งปฏิบัติกรตามหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และในการปฏิบัติกรตามหน้าที่ดังกล่าว หากได้ดำเนินการไปตามอำนาจหน้าที่ และได้กระทำไปพอสมควรแก่เหตุและมีได้ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ให้ผู้กระทำกรนั้นพ้นจากความผิดและความรับผิดชอบ

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง หากเกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของผู้ใดซึ่งมิใช่เป็นผู้ได้รับประโยชน์จากการบำบัดภัยอันตรายจากสาธารณภัยนั้น ให้ทางราชการชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นให้แก่ผู้นั้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๔๔ ในกรณีที่ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสาธารณภัยหรือการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ได้กำหนดไว้ในแผนต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้เปลี่ยนแปลงไปหรือแผนดังกล่าวได้ใช้มาครบห้าปีแล้ว ให้เป็นหน้าที่ของผู้ซึ่งรับผิดชอบในการจัดทำแผน ปรับปรุง หรือทบทวนแผน ที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนโดยเร็ว

มาตรา ๔๕ ให้มีเครื่องแบบ เครื่องหมาย และบัตรประจำตัว สำหรับเจ้าพนักงานและอาสาสมัครเพื่อแสดงตัวขณะปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

เครื่องแบบ เครื่องหมาย และบัตรประจำตัวตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามแบบที่
กระทรวงมหาดไทยกำหนด

ในกรณีที่ผู้บัญชาการ รองผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการ หรือผู้ช่วยผู้อำนวยการประสงค์จะแต่ง
เครื่องแบบ ก็ให้กระทำได้ตามแบบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

มาตรา ๔๖ การดำเนินการตามมาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๘ หรือ
มาตรา ๒๙ ภายในเขตทหารหรือที่เกี่ยวกับกิจการ เจ้าหน้าที่ หรือทรัพย์สินในราชการทหารให้เป็นไป
ตามความตกลงเป็นหนังสือร่วมกันระหว่างผู้อำนวยการจังหวัดหรือผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร
และผู้บังคับบัญชาของทหารในเขตพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เว้นแต่เป็นกรณีการสั่งการของนายกรัฐมนตรี
หรือรองนายกรัฐมนตรี ตามมาตรา ๓๑

มาตรา ๔๗ บรรดาค่าปรับตามพระราชบัญญัตินี้ให้เป็นรายได้ของท้องถิ่น เพื่อนำไปใช้
จ่ายเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของท้องถิ่นนั้น

มาตรา ๔๘ ห้ามมิให้บุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย นำเอา
ความลับ ซึ่งตนได้มาในฐานะนั้น ๆ ไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว หรือเปิดเผยความลับนั้นแก่ผู้อื่นโดย
ไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือแก่การ
ประกอบอาชีพของผู้นั้น

หมวด ๖ บทกำหนดโทษ

มาตรา ๔๙ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งหรือข้อขบวนการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อำนวยการตาม
มาตรา ๒๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๐ ผู้ใดขัดขางการดำเนินการของเจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๔ หรือการปฏิบัติ
ตามคำสั่งของผู้อำนวยการตามมาตรา ๒๕ หรือขัดขางการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๖
วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๑ ผู้ใดเข้าไปในพื้นที่ที่ปิดกั้นตามมาตรา ๒๗ (๓) โดยไม่มีอำนาจหน้าที่ตาม
กฎหมายหรือตามคำสั่งของผู้อำนวยการ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินหกพันบาท
หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่ที่อยู่ในพื้นที่ที่ปิดกั้นตามมาตรา ๒๗ (๓) ผู้อำนวยการหรือเจ้าพนักงานซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการจะเรียกบุคคลดังกล่าวมาตักเตือนแทนการดำเนินคดีก็ได้

มาตรา ๕๒ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งอพยพบุคคลออกจากพื้นที่ตามมาตรา ๒๘ ถ้าคำสั่งอพยพนั้นเพื่อเป็นการป้องกันการกีดขวางการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยหรือฝ่าฝืนคำสั่งตามมาตรา ๒๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๓ ในขณะที่เกิดสาธารณภัย ผู้ใดแต่งเครื่องแบบหรือประดับเครื่องหมายของอาสาสมัครหรือขององค์การสาธารณกุศล และเข้าไปในพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัย โดยมีได้เป็นอาสาสมัครหรือสมาชิกขององค์การสาธารณกุศลดังกล่าว เพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนเป็นบุคคลดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๔ ผู้ใดเรียกร้อหรือหาประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบโดยแสดงตนว่าเป็นอาสาสมัคร เจ้าพนักงานหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นใดในหน่วยงานที่เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย หรือใช้ชื่อของหน่วยงานที่เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในการดำเนินการดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๕ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๕๖ ให้หน่วยงานหรือบุคคลที่มีหน้าที่จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามพระราชบัญญัตินี้ ดำเนินการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามพระราชบัญญัตินี้ให้แล้วเสร็จภายในสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ การดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในระหว่างที่ยังจัดทำแผนดังกล่าวไม่แล้วเสร็จให้เป็นไปตามแผนที่เกี่ยวข้องที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๕๗ ให้บรรดาศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่จัดตั้งขึ้นตามมาตรา ๑๑ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕๘ บรรดากฎกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. ๒๕๒๒ และพระราชบัญญัติป้องกันและระงับอัคคีภัย พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ยังใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากการปฏิรูประบบราชการตามพระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้จัดตั้งกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขึ้นเป็นส่วนราชการสังกัดกระทรวงมหาดไทย มีภารกิจหลักในการดำเนินการป้องกัน บรรเทา ฟื้นฟูสาธารณภัยและอุบัติภัย ซึ่งมีผลทำให้งานด้านสาธารณภัยและงานด้านอุบัติภัย ที่เดิมดำเนินการโดยกองป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักนายกรัฐมนตรี มารวมอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานเดียวกัน นอกจากนี้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและระงับอัคคีภัย เป็นกฎหมายที่มีสาระสำคัญและรายละเอียดเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในด้านของอัคคีภัย รวมทั้ง หน่วยงานที่จะต้องปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายดังกล่าวก็เป็นหน่วยงานเดียวกัน เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและแนวทางเดียวกัน ตลอดจนเพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพในการอำนวยความสะดวกและบริหารจัดการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จึงเห็นสมควรนำกฎหมายว่าด้วยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน และกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและระงับอัคคีภัย มาบัญญัติไว้รวมกัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ภาคผนวก ข

พระราชกฤษฎีกาการจัดตั้งองค์การบริหารจัดการ
ก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) .พ.ศ. ๒๕๕๐

พระราชกฤษฎีกา

จัดตั้งองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน)

พ.ศ. ๒๕๕๐

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๐

เป็นปีที่ ๖๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรจัดตั้งองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจกขึ้นเป็นองค์การมหาชน ตามกฎหมายว่าด้วยองค์การมหาชน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ และมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๕๐”

มาตรา ๒ พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชกฤษฎีกานี้

“ก๊าซเรือนกระจก” หมายความว่า บรรดาก๊าซอันเป็นส่วนประกอบหนึ่งของบรรยากาศทั้งหมดที่มีอยู่ตามธรรมชาติหรือที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งดูดซึมและปล่อยรังสีอินฟราเรด

“การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ” หมายความว่า การเปลี่ยนแปลงของสภาวะอากาศอันเป็นผลจากกิจกรรมของมนุษย์ที่เปลี่ยนองค์ประกอบของบรรยากาศโลกโดยตรงหรือโดยอ้อม และที่เพิ่มเติมจากความแปรปรวนของสภาวะอากาศทางธรรมชาติที่สังเกตได้ในช่วงระยะเวลาเดียวกัน

“กลไกการพัฒนาที่สะอาด” หมายความว่า กลไกการพัฒนาที่สะอาดตามพิธีสารเกียวโต ภายใต้อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งทำขึ้น ณ เมืองเกียวโต เมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๐

“คณะกรรมการแห่งชาติ” หมายความว่า คณะกรรมการนโยบายการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

“โครงการ” หมายความว่า โครงการหรือกิจการที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้เป็นโครงการที่ลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกตามกลไกการพัฒนาที่สะอาด

“โครงการที่ได้รับรับรอง” หมายความว่า โครงการที่ได้รับรับรองว่าเป็นโครงการที่มีส่วนช่วยลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกและช่วยส่งเสริมการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

“องค์กร” หมายความว่า องค์กรบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์กรมหาชน)

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการองค์กร

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการองค์กร

“เจ้าหน้าที่” หมายความว่า เจ้าหน้าที่องค์กร

“ลูกจ้าง” หมายความว่า ลูกจ้างองค์กร

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

หมวด ๑

การจัดตั้ง วัตถุประสงค์ และอำนาจหน้าที่

มาตรา ๕ ให้จัดตั้งองค์กรมหาชนขึ้นเรียกว่า “องค์กรบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์กรมหาชน)” เรียกโดยย่อว่า “อบก.” และให้ใช้ชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า “Thailand Greenhouse Gas Management Organization (Public Organization)” เรียกโดยย่อว่า “TGO”

มาตรา ๖ ในห้องค์การมีที่ตั้งของสำนักงานแห่งใหญ่อยู่ในกรุงเทพมหานคร หรือจังหวัดใกล้เคียง และอาจตั้งสำนักงานสาขาได้ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร

มาตรา ๗ ในห้องค์การมีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

(๑) วิเคราะห์ กลั่นกรอง และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการให้คำรับรองโครงการ ตลอดจนติดตามประเมินผลโครงการที่ได้รับคำรับรอง

(๒) ส่งเสริมการพัฒนาโครงการ และการตลาดซื้อขายปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ได้รับการรับรอง

(๓) เป็นศูนย์กลางข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ดำเนินงานด้านก๊าซเรือนกระจก

(๔) จัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับโครงการที่ได้รับการรับรอง และการขายปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ได้รับการรับรอง ทั้งนี้ ตามนโยบายที่คณะกรรมการแห่งชาติและคณะกรรมการกำหนด

(๕) ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ ตลอดจนให้คำแนะนำแก่หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน เกี่ยวกับการบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก

(๖) เผยแพร่และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการก๊าซเรือนกระจก

(๗) ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

มาตรา ๘ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๗ ในห้องค์การมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ถือกรรมสิทธิ์ มีสิทธิครอบครอง หรือก่อตั้งทรัพย์สินต่าง ๆ

(๒) ก่อตั้งสิทธิ หรือทำนิติกรรมทุกประเภทผูกพันสินทรัพย์ ตลอดจนทำนิติกรรมอื่นใด เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการขององค์การ

(๓) จัดให้มีหรือให้ทุนเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านก๊าซเรือนกระจก

(๔) เรียกเก็บค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าตอบแทน หรือค่าบริการในการดำเนินการ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่คณะกรรมการกำหนด

(๕) มอบหมายให้บุคคลหรือหน่วยงานซึ่งเป็นผู้ชำนาญการหรือเชี่ยวชาญทำการศึกษา วิเคราะห์ข้อเสนอโครงการ และเสนอรายงานหรือความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณา

(๖) ดำเนินการอื่นใดที่จำเป็นหรือต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การตามที่ คณะกรรมการมอบหมาย

(๗) ปฏิบัติงานหรือดำเนินการอื่นใดตามที่คณะรัฐมนตรี คณะกรรมการแห่งชาติ หรือ คณะกรรมการมอบหมาย

หมวด ๒
ทุน รายได้ และทรัพย์สิน

มาตรา ๕ ทุนและทรัพย์สินในการดำเนินกิจการขององค์การ ประกอบด้วย

- (๑) เงินที่รัฐบาลจ่ายให้เป็นทุนประเดิม
  - (๒) เงินอุดหนุนทั่วไปที่รัฐบาลจัดสรรให้ตามความเหมาะสม
  - (๓) เงินอุดหนุนจากภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่น รวมทั้งจากต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ และเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้
  - (๔) ค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าตอบแทน ค่าบริการ สิทธิประโยชน์ หรือรายได้จากการดำเนินกิจการ
  - (๕) ดอกผลหรือผลประโยชน์ใดๆ ที่เกิดจากทรัพย์สินขององค์การ
- การรับเงินหรือทรัพย์สินตาม (๓) จะต้องไม่กระทำในลักษณะที่ทำให้องค์การขาดความเป็นอิสระหรือความเป็นกลาง

มาตรา ๑๐ ในกรณีที่องค์การจัดให้มีบริการใดอันอยู่ในวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ขององค์การ ให้องค์การมีอำนาจเรียกเก็บค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าตอบแทน หรือค่าบริการจากกิจการนั้นได้ตามอัตราที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๑ ในกรณีที่องค์การต้องดำเนินการพิจารณาคำขอเป็นโครงการที่ได้รับคำรับรองให้องค์การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการวิเคราะห์ การตรวจสอบ และการติดตามผลโครงการ รวมทั้งการให้บริการอื่นใด ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่คณะกรรมการกำหนด

ค่าธรรมเนียมที่ได้รับตามวรรคหนึ่ง ให้องค์การกั้นเงินค่าธรรมเนียมจำนวนหนึ่งแยกเป็นบัญชีต่างหากจากบัญชีการบริหารงานขององค์การ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการสนับสนุนการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๒ บรรดารายได้ขององค์การไม่เป็นรายได้ที่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง และกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นหรือสมควร องค์การโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการอาจนำรายได้ขององค์การตามจำนวนที่เห็นสมควรส่งกระทรวงการคลังเพื่อเป็นรายได้ของแผ่นดิน

มาตรา ๑๓ ให้ทรัพย์สินซึ่งองค์การได้มาจากการให้หรือซื้อด้วยเงินรายได้ขององค์การเป็นกรรมสิทธิ์ขององค์การ

ให้องค์การมีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ จำหน่าย และจัดหาประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การ

มาตรา ๑๔ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๑ การใช้จ่ายเงินขององค์การ ให้ใช้จ่ายไปเพื่อกิจการขององค์การโดยเฉพาะ

การเก็บรักษาและเบิกจ่ายเงินขององค์การ ให้เป็นไปตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด

หมวด ๓

การบริหารและดำเนินกิจการ

มาตรา ๑๕ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก” ประกอบด้วย

(๑) ประธานกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์สูงทางการบริหาร

(๒) กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวนสี่คน ได้แก่ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อธิบดีกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร

(๓) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่เกินห้าคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้แทนของส่วนราชการและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์สูงเป็นที่ประจักษ์ในด้านการบริหารธุรกิจ พลังงาน ป่าไม้ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม หรือการอุตสาหกรรม

ให้ผู้อำนวยการเป็นกรรมการและเลขานุการโดยตำแหน่ง และให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการได้ตามความจำเป็น

หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาบุคคลเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งการสรรหาประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อดำรงตำแหน่งแทนที่ผู้ที่พ้นจากตำแหน่งก่อนวาระตามมาตรา ๑๘ ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด โดยการเสนอแนะของคณะกรรมการ

มาตรา ๑๖ ประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีบริบูรณ์ และไม่เกินเจ็ดสิบปีบริบูรณ์
- (๓) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๔) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๕) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมืองหรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง

(๖) ไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียในกิจการที่กระทำกับองค์การ หรือในกิจการที่เป็นการแข่งขันกับกิจการขององค์การหรือขัดหรือแย้งกับวัตถุประสงค์ขององค์การ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

(๗) ไม่เป็นเจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างขององค์การ หรือที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญที่มีสัญญาจ้างกับองค์การ

ความใน (๑) มิให้ใช้บังคับแก่กรรมการชาวต่างประเทศซึ่งองค์การจำเป็นต้องแต่งตั้งตามข้อผูกพันหรือมีคุณสมบัติเด่นอันเหมาะสมกับองค์การ

มาตรา ๑๗ ประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี

ในกรณีที่ประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระหรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้ว ยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างหรือเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

เมื่อครบกำหนดตามวาระในวาระหนึ่ง หากยังไม่มีกรรมการแต่งตั้งประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้ประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไปจนกว่าประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

มาตรา ๑๘ ประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

ในกรณีที่ประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จนกว่าจะมีการแต่งตั้งประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๑๗ วรรคสอง แต่ถ้าวาระที่เหลืออยู่ไม่ถึงเก้าสิบวันจะไม่แต่งตั้งแทนก็ได้ และในกรณีที่ประธานกรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระให้กรรมการที่เหลือเลือกกรรมการคนหนึ่ง ทำหน้าที่ประธานกรรมการเป็นการชั่วคราว

มาตรา ๑๕ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) คณะรัฐมนตรีมีมติให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือ หย่อนความสามารถ

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๖

มาตรา ๒๐ คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการทั่วไปขององค์การให้เป็นไปตาม วัตถุประสงค์ และโดยเฉพาะให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดทิศทาง เป้าหมาย และนโยบายในการบริหารงานขององค์การ

(๒) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการพิจารณาและการให้คำรับรองโครงการ

(๓) ให้คำรับรองการเป็นโครงการตามกลไกการพัฒนาที่สะอาด เพื่อประโยชน์ในการขาย ปริมาณก๊าซเรือนกระจก

(๔) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าตอบแทน หรือค่าบริการในการดำเนินการ

(๕) ติดตามประเมินผลโครงการที่ได้รับคำรับรอง รวมทั้งการขายปริมาณก๊าซเรือนกระจก

(๖) อนุมัติแผนงาน แผนการลงทุน แผนการเงิน โครงการ และงบประมาณประจำปีขององค์การ

(๗) จัดตั้งและขุบเลิกสำนักงานสาขา ในกรณีที่มีความจำเป็นและเห็นสมควรเพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์ขององค์การ และกำหนดวิธีการบริหารงานของสำนักงานสาขาดังกล่าว

(๘) สรรหา แต่งตั้ง ประเมินผลการปฏิบัติงาน และถอดถอนผู้อำนวยการ

(๙) ออกระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด หรือประกาศเกี่ยวกับการบริหารงานทั่วไปของ องค์การ การประสานระหว่างองค์การกับสำนักงานสาขา การจัดแบ่งส่วนงานขององค์การและขอบเขต อำนาจหน้าที่ของส่วนงานดังกล่าว การบริหารงานบุคคล เงินเดือนและค่าจ้างผู้ปฏิบัติงานขององค์การ การเงิน การพัสดุและทรัพย์สิน การงบประมาณ การบัญชี การจำหน่ายทรัพย์สินจากบัญชีเป็นสูญ

การตรวจสอบภายใน การสรรหาหรือคัดเลือกผู้อำนวยการ การปฏิบัติงานของผู้อำนวยการ การมอบให้ผู้อื่นรักษาการแทนหรือปฏิบัติกรแทนผู้อำนวยการ และการจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์อื่นแก่คณะกรรมการที่ปรึกษาคณะกรรมการ ผู้อำนวยการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน ที่ปรึกษา คณะทำงาน เจ้าหน้าที่ และลูกจ้างขององค์การ

(๑๐) กระทบการอื่นใดที่จำเป็นเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ขององค์การ หรือที่คณะรัฐมนตรีและคณะกรรมการแห่งชาติมอบหมาย

ระเบียบเกี่ยวกับการจำหน่ายทรัพย์สินจากบัญชีเป็นสูญตาม (๕) ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๒๑ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคณะกรรมการ ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

ในการปฏิบัติหน้าที่ ประธานกรรมการหรือกรรมการผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงหรือโดยอ้อมในเรื่องที่คณะกรรมการพิจารณา จะสมควรอยู่ในที่ประชุมหรือจะมีมติในการประชุมเรื่องนั้น ได้หรือไม่ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีหนึ่งเสียงในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๒๒ คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความเชี่ยวชาญเป็นที่ปรึกษา คณะกรรมการ และมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงาน และที่ปรึกษาคณะทำงาน เพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติกรอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมายได้

ที่ปรึกษาคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน และที่ปรึกษาคณะทำงาน จะต้องไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียในกิจการที่กระทำกับองค์การหรือในกิจการที่เป็นการแข่งขันกับกิจการขององค์การ ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

การประชุมคณะอนุกรรมการและคณะทำงาน ให้นำมาตรา ๒๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๓ ให้ประธานกรรมการ กรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการ ประธานอนุกรรมการ และอนุกรรมการ ได้รับเบี้ยประชุมและประโยชน์ตอบแทนอื่นตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ให้คณะทำงานและที่ปรึกษาคณะทำงานได้รับเบี้ยประชุมและประโยชน์ตอบแทนอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๔ ให้องค์การมีผู้อำนวยการคนหนึ่ง

คณะกรรมการเป็นผู้มีอำนาจสรรหา แต่งตั้ง และถอดถอนผู้อำนวยการ

ในกรณีที่ไม่มีผู้อำนวยการหรือผู้อำนวยการไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองผู้อำนวยการที่มีอาวุโสตามลำดับปฏิบัติหน้าที่แทน ถ้าไม่มีรองผู้อำนวยการ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งกรรมการคนหนึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน

มาตรา ๒๕ ผู้อำนวยการต้องเป็นผู้สามารถทำงานให้แก่องค์การได้เต็มเวลา และต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) มีอายุไม่เกินหกสิบห้าปีบริบูรณ์ในวันที่ได้รับการแต่งตั้ง
- (๓) เป็นผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์เหมาะสมกับกิจการขององค์การตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๗ และมาตรา ๘
- (๔) ไม่มีลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา ๑๖ (๓) (๔) (๕) (๖) หรือ (๗)

มาตรา ๒๖ ผู้อำนวยการมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้แต่ไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

มาตรา ๒๗ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ผู้อำนวยการพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) ออกตามกรณีที่กำหนดไว้ในข้อตกลงระหว่างคณะกรรมการกับผู้อำนวยการ
- (๔) คณะกรรมการให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ

(๕) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา ๒๕

มติของคณะกรรมการให้ผู้อำนวยการออกจากตำแหน่งตาม (๔) ต้องประกอบด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการที่มีอยู่โดยไม่นับรวมผู้อำนวยการ

มาตรา ๒๘ ผู้อำนวยการมีหน้าที่บริหารกิจการขององค์การให้เป็นไปตามกฎหมายวัตถุประสงค์ขององค์การ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด นโยบาย ประกาศ และมติของคณะกรรมการแห่งชาติและคณะกรรมการ และเป็นผู้บังคับบัญชาเจ้าหน้าที่และลูกจ้างทุกตำแหน่ง เว้นแต่ผู้ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจสอบภายในตามมาตรา ๓๖ วรรคสอง รวมทั้งให้มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอเป้าหมาย แผนงาน และโครงการต่อคณะกรรมการ เพื่อให้การดำเนินงานขององค์การบรรลุวัตถุประสงค์

(๒) เสนอรายงานประจำปีเกี่ยวกับผลการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ขององค์การรวมทั้งรายงานการเงินและการบัญชี ตลอดจนเสนอแผนการเงินและงบประมาณของปีต่อไปต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา

(๓) เสนอความเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงกิจการและการดำเนินงานขององค์การให้มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ต่อคณะกรรมการ

มาตรา ๒๕ ผู้อำนวยการมีอำนาจ

(๑) แต่งตั้งรองผู้อำนวยการหรือผู้ช่วยผู้อำนวยการโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการเพื่อเป็นผู้ช่วยปฏิบัติงานของผู้อำนวยการตามที่ผู้อำนวยการมอบหมาย

(๒) บรรจุ แต่งตั้ง เลื่อน ลด ตัดเงินเดือนหรือค่าจ้าง ลงโทษทางวินัยเจ้าหน้าที่และลูกจ้าง ตลอดจนให้เจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างออกจากตำแหน่ง ทั้งนี้ ตามระเบียบหรือข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด

(๓) วางระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์การโดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมาย มติของคณะรัฐมนตรีหรือของคณะกรรมการแห่งชาติ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด ประกาศ นโยบาย และมติของคณะกรรมการ

มาตรา ๓๐ ในกิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้ผู้อำนวยการเป็นผู้แทนขององค์การ เพื่อการนี้ ผู้อำนวยการจะมอบอำนาจให้บุคคลใดปฏิบัติงานเฉพาะอย่างแทนก็ได้ แต่ต้องเป็นไปตามระเบียบหรือข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด

นิติกรรมใดที่ผู้อำนวยการหรือผู้รับมอบอำนาจจากผู้อำนวยการกระทำโดยฝ่าฝืนระเบียบหรือข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนดย่อมไม่ผูกพันองค์การ เว้นแต่คณะกรรมการให้สัตยาบัน

มาตรา ๓๑ ให้คณะกรรมการเป็นผู้กำหนดอัตราเงินเดือนและประโยชน์ตอบแทนอื่นของผู้บริหาร ตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

หมวด ๔

ผู้ปฏิบัติงานขององค์การ

มาตรา ๓๒ ผู้ปฏิบัติงานขององค์การมีสามประเภท คือ

(๑) เจ้าหน้าที่หรือลูกจ้าง ได้แก่ ผู้ซึ่งปฏิบัติงานโดยรับเงินเดือนหรือค่าจ้างจากงบประมาณขององค์การ

(๒) ที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ผู้ซึ่งองค์การจ้างให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญโดยมีสัญญาจ้าง

(๓) เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมาปฏิบัติงานขององค์การเป็นการชั่วคราวตามมาตรา ๓๕ มาตรา ๓๗ เจ้าหน้าที่ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ และไม่เกินหกสิบปีบริบูรณ์

(๓) สามารถทำงานให้แก่องค์การได้เต็มเวลา

(๔) มีคุณวุฒิหรือประสบการณ์เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ขององค์การ

(๕) ไม่เป็นข้าราชการ ลูกจ้าง หรือพนักงานของส่วนราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ หรือพนักงานหรือลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๖) ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๖ (๓) (๔) (๕) หรือ (๖)

ความใน (๑) มิให้ใช้บังคับแก่เจ้าหน้าที่ชาวต่างประเทศซึ่งองค์การจำเป็นต้องจ้างหรือแต่งตั้งตามข้อผูกพัน หรือตามลักษณะการดำเนินงานขององค์การ

มาตรา ๓๔ เจ้าหน้าที่พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา ๓๓

(๔) ถูกให้ออก เพราะไม่ผ่านการประเมินผลงานตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดไว้ในข้อบังคับ

(๕) ถูกให้ออกหรือปลดออก เพราะผิดวินัยตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดไว้ในข้อบังคับ

มาตรา ๓๕ เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานขององค์การ รัฐมนตรีอาจขอให้ข้าราชการ พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือผู้ปฏิบัติงานอื่นใดในกระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ มาปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างในองค์การเป็นการชั่วคราวได้ ทั้งนี้ เมื่อได้รับอนุมัติจากผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างของผู้นั้น และมีข้อตกลงที่ทำไว้ในการอนุมัติ

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับอนุมัติให้มาปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างขององค์การเป็นการชั่วคราวตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าเป็นการได้รับอนุญาตให้ออกจากราชการหรือออกจากงานไปปฏิบัติงานใด ๆ และให้นับระยะเวลาระหว่างที่มาปฏิบัติงานในองค์การสำหรับการคำนวณบำเหน็จ

บ้านาณหรือประโยชน์ตอบแทนอื่นทำนองเดียวกันเสมือนอยู่ปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานเต็มเวลาดังกล่าว แล้วแต่กรณี

เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาที่ได้รับอนุมัติให้มาปฏิบัติงานในองค์การ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตามวรรคหนึ่ง มีสิทธิได้รับการบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งและรับเงินเดือนในส่วนราชการหรือหน่วยงานเดิมไม่ต่ำกว่าตำแหน่งและเงินเดือนเดิมตามข้อตกลงที่ทำไว้ในการอนุมัติ

หมวด ๕

การบัญชี การตรวจสอบ และการประเมินผลงานขององค์การ

มาตรา ๓๖ การบัญชีขององค์การ ให้จัดทำตามหลักสากล ตามแบบและหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด และต้องจัดให้มีการตรวจสอบภายในเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี และการพัสดุขององค์การ ตลอดจนรายงานผลการตรวจสอบให้คณะกรรมการทราบอย่างน้อยปีละครั้ง

ในการตรวจสอบภายใน ให้มีผู้ปฏิบัติงานขององค์การทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบภายในโดยเฉพาะ และให้รับผิดชอบขึ้นตรงต่อคณะกรรมการตามระเบียบหรือข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๓๗ ให้องค์การจัดทำงบดุล งบการเงิน และบัญชีทำกรส่งผู้สอบบัญชีภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับตั้งแต่วันสิ้นปีบัญชีทุกปี

ในทุกรอบปี ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินหรือบุคคลภายนอกตามที่คณะกรรมการแต่งตั้งด้วยความเห็นชอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชี และประเมินผลการใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินขององค์การ โดยให้แสดงความคิดเห็นเป็นข้อวิเคราะห์ว่าการใช้จ่ายดังกล่าวเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ประหยัด และได้ผลตามเป้าหมายเพียงใด แล้วทำบันทึกรายงานผลการสอบบัญชีเสนอต่อคณะกรรมการ

เพื่อการนี้ ให้ผู้สอบบัญชีมีอำนาจตรวจสอบสรรพสมุดบัญชีและเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ขององค์การ สอบถามผู้อำนวยการ ผู้ตรวจสอบภายใน เจ้าหน้าที่และลูกจ้าง หรือบุคคลอื่น และเรียกให้ส่งสรรพสมุดบัญชีและเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ขององค์การเป็นการเพิ่มเติมได้ตามความจำเป็น

มาตรา ๓๘ ให้องค์การทำรายงานประจำปีเสนอรัฐมนตรีทุกสิ้นปีงบประมาณ รายงานนี้ให้กล่าวถึงผลงานขององค์การในปีที่ล่วงมาแล้ว บัญชีทำการ พร้อมทั้งรายงานของผู้สอบบัญชี รวมทั้งคำชี้แจงเกี่ยวกับนโยบายของคณะกรรมการ โครงการ และแผนงานที่จะจัดทำในภายหน้า

มาตรา ๓๕ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงระบบการปฏิบัติงานขององค์การให้มีประสิทธิภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์ สร้างความรับผิดชอบและความเชื่อถือแก่สาธารณชนในกิจการขององค์การ ตลอดจนการติดตามความก้าวหน้าและการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ โครงการ และแผนงานที่ได้จัดทำไว้ ให้องค์การจัดให้มีการประเมินผลการดำเนินงานตามระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด แต่ต้องไม่น้อยกว่าสามปี

การประเมินผลการดำเนินงานตามวรรคหนึ่ง ให้จัดทำโดยสถาบัน หน่วยงานองค์กรหรือคณะบุคคลที่เป็นกลางและมีความเชี่ยวชาญในด้านการประเมินผลการดำเนินการ โดยมีการคัดเลือกหรือแต่งตั้งตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

การประเมินผลการดำเนินงานขององค์การจะต้องแสดงข้อเท็จจริงให้ปรากฏในด้านประสิทธิผล ในด้านประสิทธิภาพ และในด้านการพัฒนาองค์กร และในรายละเอียดอื่นตามที่คณะกรรมการจะได้กำหนดเพิ่มเติมขึ้น

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเป็นการเฉพาะกาล คณะกรรมการจะจัดให้มีการประเมินผลการดำเนินงานเป็นครั้งคราวตามมาตรานี้ด้วยก็ได้

หมวด ๖

การกำกับดูแล

มาตรา ๔๐ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินกิจการขององค์การให้เป็นไปตามกฎหมาย และให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งองค์การ นโยบายของรัฐบาล มติคณะรัฐมนตรี และมติของคณะกรรมการแห่งชาติที่เกี่ยวกับองค์การ เพื่อการนี้ให้รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งให้องค์การชี้แจง แสดงความคิดเห็น ทำรายงาน หรือยับยั้งการกระทำขององค์การที่ขัดต่อวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งองค์การ นโยบายของรัฐบาล มติคณะรัฐมนตรีและมติของคณะกรรมการแห่งชาติ ตลอดจนสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินการขององค์การได้

หมวด ๗

การพิจารณาให้คำรับรองว่าเป็นโครงการตามกลไกการพัฒนาที่สะอาด

มาตรา ๔๑ โครงการที่คณะกรรมการจะพิจารณาให้คำรับรองต้องเป็นโครงการที่มีความเหมาะสม และมีประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนต้องเป็นโครงการที่ส่งผลให้เกิดการลด

การปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกในประเทศ และส่งเสริมการพัฒนาของประเทศอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๔๒ ผู้ใดประสงค์ขอคำรับรอง ให้ยื่นคำขอต่อองค์การ ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการ ที่คณะกรรมการกำหนด

ในการยื่นขอคำรับรอง ผู้ยื่นคำขอจะต้องเสนอรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้นมาพร้อมกับคำขอ และหากเป็นโครงการที่เข้าข่ายจะต้องมีการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ผู้ยื่นคำขอจะต้องเสนอรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาพร้อมกับคำขอด้วย

มาตรา ๔๓ ให้องค์การพิจารณาคำขอและเอกสารที่เกี่ยวข้อง หากเห็นว่าคำขอไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด ให้องค์การแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอทราบภายในกำหนดเวลาตามที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่องค์การเห็นว่าคำขอและเอกสารที่เกี่ยวข้องที่เสนอมานี้ถูกต้องครบถ้วนหรือได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้ถูกต้องครบถ้วนแล้ว ให้องค์การเสนอคำขอไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในกำหนดเวลาตามที่คณะกรรมการกำหนด เพื่อให้ความเห็น

มาตรา ๔๔ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาว่าข้อเสนอโครงการขัดหรือแย้งกับกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบหรือไม่ และเสนอความเห็นกลับมายังองค์การภายในกำหนดเวลาตามที่คณะกรรมการกำหนด

เมื่อพ้นกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้องค์การพิจารณาคำขอและเอกสารที่เกี่ยวข้องรวมถึงความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเท่าที่ได้รับคืนมาแล้ว เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการภายในกำหนดเวลาตามที่คณะกรรมการกำหนดว่าควรจะให้คำรับรองหรือไม่ให้คำรับรอง

มาตรา ๔๕ ให้คณะกรรมการพิจารณาว่าจะให้หรือไม่ให้คำรับรองโครงการตามข้อเสนอ ให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาตามที่คณะกรรมการกำหนด นับแต่วันที่ได้รับคำขอพร้อมทั้งรายงานความเห็นขององค์การ

เมื่อคณะกรรมการมีผลการพิจารณาเป็นประการใดแล้ว ให้แจ้งผลให้ผู้ยื่นคำขอทราบภายในกำหนดเวลาตามที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่คณะกรรมการให้คำรับรองโครงการใดแล้ว ให้องค์การแจ้งต่อผู้มีอำนาจหน้าที่ในการออกหนังสือให้คำรับรอง เพื่อดำเนินการออกหนังสือให้คำรับรองแก่ผู้อื่นคำขอต่อไป และให้รายงานต่อคณะกรรมการแห่งชาติเพื่อทราบ

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๔๖ ในวาระเริ่มแรก ให้มีคณะกรรมการองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก ประกอบด้วยปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานกรรมการ ผู้แทนกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน ผู้แทนกรมโรงงานอุตสาหกรรม ผู้แทนสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสี่คน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์สูงเป็นที่ประจักษ์ในด้านการบริหารธุรกิจ ด้านพลังงาน ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และด้านการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นกรรมการ เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นกรรมการและเลขานุการ ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เป็นผู้ช่วยเลขานุการ ทั้งนี้ ให้ปฏิบัติหน้าที่ไปจนกว่าจะมีคณะกรรมการตามพระราชกฤษฎีกานี้ ซึ่งต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับ

มาตรา ๔๗ ให้คณะกรรมการชั่วคราวตามมาตรา ๔๖ แต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาจำนวนเจ็ดคน ประกอบด้วย

(๑) ประธานกรรมการสรรหา ซึ่งแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารมีความเป็นกลางทางการเมือง และมีใช้ข้าราชการหรือผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

(๒) กรรมการสรรหาโดยตำแหน่ง จำนวนสามคน ซึ่งแต่งตั้งจากผู้ดำรงตำแหน่งในส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานขององค์การ

(๓) กรรมการสรรหาผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนสามคน ซึ่งแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานขององค์การ และมีความเป็นกลางทางการเมือง โดยในจำนวนนี้ต้องเป็นผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมิใช่ข้าราชการหรือผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำร่วมอยู่ด้วย จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งคน

ให้คณะกรรมการสรรหาตามวรรคหนึ่งมีอำนาจหน้าที่สรรหาประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิชุดแรก และดำเนินการเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาและแต่งตั้งให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

ให้เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแต่งตั้งเจ้าหน้าที่เป็นเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการตามความจำเป็น

มาตรา ๔๘ ให้เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำหน้าที่ผู้อำนวยการ ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ทำหน้าที่รองผู้อำนวยการ และเจ้าหน้าที่สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำหน้าที่เจ้าหน้าที่ไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งผู้อำนวยการตามพระราชกฤษฎีกานี้ซึ่งต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ โดยที่ปัจจุบันปัญหาสภาพการณ์โลกร้อน และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้ทวีความรุนแรงและส่งผลกระทบต่อเป็นวงกว้างมากขึ้น โดยส่วนหนึ่ง เป็นผลสืบเนื่องมาจากการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก การปรับตัวต่อผลกระทบและการลดก๊าซเรือนกระจก จึงเป็นเรื่องจำเป็นของประเทศ ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินโครงการที่จะนำไปสู่การลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก และโครงการตามกลไกการพัฒนาที่สะอาดบรรลุผลตามความมุ่งหมายตลอดจนพัฒนาขีดความสามารถ และศักยภาพ ในการแข่งขันของภาคเอกชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินโครงการที่มีส่วนช่วยลดการปลดปล่อยก๊าซ เรือนกระจก รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน สมควรจัดตั้งองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจกขึ้นเป็นองค์การมหาชนตามกฎหมายว่าด้วยองค์การ มหาชน เพื่อให้การบริหารจัดการโครงการดังกล่าวมีความเป็นเอกภาพและคล่องตัวในการดำเนินงาน รวมทั้ง เป็นศูนย์กลางในการประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและองค์การระหว่างประเทศ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้

ภาคผนวก ค

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย การบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติ
แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๘

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

ว่าด้วยการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ

พ.ศ. ๒๕๔๘

เพื่อให้การกำหนดนโยบาย แนวทาง มาตรการ แผนงาน และโครงการ ตลอดจนการดำเนินการ เกี่ยวกับการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล สามารถ ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะนำไปสู่การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของชาวไทย และชาวต่างประเทศที่เดินทางมาประเทศไทย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ (๘) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีจึงวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารระบบการเตือนภัย พิบัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๘”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“ภัยพิบัติ” หมายความว่า อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ธรณีพิบัติภัย ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีมา เป็นสาธารณะไม่ว่าเกิดจากธรรมชาติหรือมีผู้ทำให้เกิดขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชน หรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ

“การบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ” หมายความว่า การดำเนินนโยบาย การกำหนด แนวทางและหลักปฏิบัติในการบริหารการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ รวมทั้งให้มีกิจกรรมต่าง ๆ ภายในพื้นที่ อย่างเป็นระบบ ตามที่คณะกรรมการบริหารการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติกำหนดเพื่อเป็นการป้องกัน และลดความรุนแรงของภัย

“หน่วยราชการ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐ บรรดาที่มีการดำเนินงานเกี่ยวข้องกับการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ

ข้อ ๔ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามระเบียบนี้

หมวด ๑

คณะกรรมการ

ข้อ ๕ ให้มีคณะกรรมการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า “กภช.” ประกอบด้วย รองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิคนหนึ่งที่นายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง เป็นรองประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงมหาดไทย ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมอุตุวิทยา อธิบดีกรมทรัพยากรธรณี อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช อธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ อธิบดีกรมองค์การระหว่างประเทศ และผู้ทรงคุณวุฒิที่นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งอีกไม่เกินห้าคนเป็นกรรมการ ผู้อำนวยการศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการ รองผู้อำนวยการศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระดำรงตำแหน่งคราวละสองปี และเมื่อพ้นวาระแล้วอาจได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการได้อีก

ข้อ ๖ ให้ กภช. มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนวทางและนโยบาย มาตรการ และแผนงานการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติต่อคณะรัฐมนตรี

(๒) ให้ความเห็นแก่คณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติเกี่ยวกับแผนงานหรือโครงการและให้ความเห็นเกี่ยวกับวงเงินลงทุนของหน่วยราชการ เพื่อดำเนินงานตามนโยบายและแผนการบริหารการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ

(๓) จัดทำมาตรการ แนวทาง แผนงาน และโครงการในการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติเพื่อเป็นกรอบในการดำเนินงานของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง

(๔) เป็นศูนย์กลางประสานงานกับคณะกรรมการอื่นที่แต่งตั้งขึ้นตามกฎหมาย หรือตามมติ คณะรัฐมนตรี และมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ

(๕) เชิญบุคคลจากหน่วยงานราชการและหน่วยงานอื่นของรัฐให้มาชี้แจง หรือส่งข้อมูลหรือ สถิติใด ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามระเบียบนี้

(๖) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อปฏิบัติการตามที่ กกช. มอบหมาย

(๗) ออกระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งเพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้

(๘) ดำเนินการอื่นใดที่จำเป็นตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะรัฐมนตรี เพื่อให้การบริหาร ระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติบรรลุผลตามเป้าหมาย

ข้อ ๑๖ การประชุม กกช. ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการ ทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้รองประธาน กรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการและรองประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุม หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ ๑๗ ให้มีคณะกรรมการอำนวยการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า “กกช.” ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิที่นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการ ผู้อำนวยการศูนย์เตือนภัย พิบัติแห่งชาติ เป็นรองประธานกรรมการ รองผู้อำนวยการศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ เป็นรองประธาน กรรมการ อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ อธิบดีกรมอุตุนิยมวิทยา อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ อธิบดี กรมชลประทาน อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และผู้ทรงคุณวุฒิที่นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งอีกไม่เกิน ๕ คนเป็นกรรมการ อธิบดีกรมทรัพยากรธรณี เป็นกรรมการและเลขานุการ

ให้ประธานกรรมการแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระดำรงตำแหน่งคราวละสองปี และเมื่อพ้นวาระแล้วอาจได้รับแต่งตั้ง เป็นกรรมการได้อีก

ข้อ ๑๘ ให้ กกช. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) ติดตาม ประเมินผลและเร่งรัดการปฏิบัติงานของศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ
  - (๒) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีดำเนินงานของศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ
  - (๓) ให้คำแนะนำทางด้านวิชาการในการปฏิบัติงานของศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ
  - (๔) ให้คำแนะนำเรื่องการประสานงานระหว่างประเทศและการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ
  - (๕) แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติตามที่คณะกรรมการมอบหมาย
- ข้อ ๑๐ ให้นำความในข้อ ๗ มาใช้กับการประชุมของ กอช. โดยอนุโลม

หมวด ๒

ศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ

ข้อ ๑๑ ให้มีศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า “ศกช.” เป็นหน่วยงานภายในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของ กกช. และ กอช. และให้มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

๑๑.๑ หน้าที่เลขานุการของ กกช. และ กอช.

(๑) รับผิดชอบในงานธุรการ งานวิชาการ งานการประชุม และงานเลขานุการของ กกช. และ กอช.

(๒) ศึกษา วิเคราะห์และจัดทำข้อเสนอเกี่ยวกับนโยบาย แผนงาน แนวทาง และมาตรการด้านการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ

(๓) ประสานงานกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในการจัดเตรียมแนวทาง และนโยบายมาตรการและแผนงาน ตามนโยบายและแผนการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ ในกรณี que เห็นสมควรก็ให้ประสานกับหน่วยงานที่มีหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน และกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินด้วย ตามความจำเป็นที่เกี่ยวข้องกับการกิจ

(๔) ประสานงานกับหน่วยงานราชการในด้านการศึกษา วิเคราะห์ และวิจัย ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ

(๕) ให้คำแนะนำแก่อนุวยงานราชการที่ดำเนินงาน หรือดำเนินกิจการในการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ ให้เกิดการปฏิบัติที่ถูกต้องตามระเบียบนี้

(๖) ส่งเสริม สนับสนุน อำนวยความสะดวก และประสานงานให้ภาคเอกชนและประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ กกช. กำหนด

(๗) บริหารแผนงานรวม ประสานการบริหาร และการปฏิบัติการตามแผนงานการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ

(๘) ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ

(๙) เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์การดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ

(๑๐) รวบรวม ศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการดำเนินงานในการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ และเสนอแนะวิธีการป้องกันและแก้ไขต่อ กกช.

(๑๑) ขอขืมตัวและขอใช้บุคคล วัสดุ อุปกรณ์ และครุภัณฑ์ รวมตลอดทั้งขอใช้ข้อสงหาริมทรัพย์จากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องได้ตามความจำเป็น

(๑๒) ปฏิบัติงานหรือดำเนินการอื่นใดที่จำเป็น ตามที่ กกช. หรือ กอช. มอบหมายเพื่อให้การบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ บรรลุผลตามเป้าหมาย

๑๑.๒ หน้าฝ้ายปฏิบัติการ

(๑) ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับภัยพิบัติแต่ละชนิด โดยทำการจำลองสถานการณ์ของภัยพิบัติต่าง ๆ โดยจัดทำข้อมูลพื้นฐานล่วงหน้า เพื่อใช้ในการตัดสินใจตกลงกระทำการได้อย่างครบถ้วนถูกต้อง รวดเร็ว

(๒) รับข้อมูลเกี่ยวกับภัยพิบัติจากภายใน และภายนอกประเทศ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ความรุนแรงของภัยพิบัติและประเมินสถานการณ์ความเสียหายที่เกิดจากภัยพิบัติ

(๓) ดำเนินการแจ้งเตือนและกระจายข่าวความรุนแรงของภัยพิบัติ การสิ้นสุดของภัยพิบัติผ่านสื่อโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย วิทยุ โทรศัพท์ สื่ออื่น ๆ ของรัฐ และเอกชนที่ประสงค์จะเสนอข่าว หอเตือนภัย รวมทั้งให้คำแนะนำการลดความสูญเสียชีวิต การหนีภัย

การเลี้ยงภัย การบรรเทาภัยให้กับเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การช่วยเหลือต่อสาธารณชน และประเทศต่าง ๆ ที่มีข้อตกลงในเรื่องการเตือนภัยร่วมกัน

(๔) ดำเนินการประกาศแจ้งข้อเท็จจริงเพื่อยุติข่าวลือภัยพิบัติ ผ่านสื่อโทรทัศน์ รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย วิทยุ เพื่อยุติความตื่นตระหนก สับสน วิตกกังวลของสาธารณชน

(๕) ติดตามสถานการณ์ของภัยพิบัติอย่างใกล้ชิด เพื่อทราบความสูญเสีย ทั้งชีวิต ทรัพย์สิน และสนับสนุนอุปกรณ์ที่จำเป็นในการช่วยเหลือผู้ภัย รวมทั้งประสานและบริการ ข้อมูลให้กับเจ้าหน้าที่บรรเทาสาธารณภัย เพื่อให้การบรรเทาสาธารณภัยดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(๖) กำหนดแนวทางและประสานให้มีการศึกษา ฝึกอบรมแก่เจ้าหน้าที่ และประชาชนให้มีความรู้เกี่ยวกับแนวทาง วิธีการในการลดความสูญเสีย การหนีภัย การเลี้ยงภัย และการบรรเทาภัย

(๗) ปฏิบัติภารกิจอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ข้อ ๑๒ ให้มีผู้อำนวยการ ศกช. มีหน้าที่ควบคุมและดูแลโดยทั่วไปซึ่งราชการของ ศกช. และเป็นผู้บังคับบัญชาเจ้าหน้าที่และลูกจ้างของ ศกช.

ข้อ ๑๓ ค่าใช้จ่ายสำหรับ กกช. และ กอช. คณะอนุกรรมการและคณะทำงานที่แต่งตั้งโดย กกช. เจ้าหน้าที่ที่ได้รับคำสั่งให้มาปฏิบัติงานใน ศกช. หรือสถาบัน หรือบุคคลใดที่มาช่วยปฏิบัติงาน ของ ศกช. รวมทั้งค่าใช้จ่ายที่จำเป็นอย่างอื่น ให้จ่ายจากงบประมาณที่สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จัดไว้ สำหรับการดำเนินงานของ ศกช.

หมวด ๓

การดำเนินงานตามนโยบายและแผนการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ

ส่วนที่ ๑

การจัดทำนโยบาย แผนงาน และโครงการ

ข้อ ๑๔ เมื่อคณะรัฐมนตรีอนุมัตินโยบายและแผนการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ ที่ กกช. เสนอแล้ว ให้ กกช. กำหนดแนวทางดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบายและแผนดังกล่าว

และถ้าจำเป็นต้องจัดทำแผนงานหรือโครงการเพื่อปฏิบัติตามนโยบายและแผนการบริหารระบบ การเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ ให้ กษ. กำหนดแนวทางการดำเนินงาน และกำหนดหน่วยราชการที่จะให้ รับผิดชอบงานดังกล่าวด้วย

ข้อ ๑๕ ให้หน่วยราชการที่ กษ. กำหนดตามข้อ ๑๔ จัดเตรียมแผนงานหรือโครงการ สำหรับงานที่จะต้องปฏิบัติขึ้น โดยประสานงานกับ สกช. แผนงานหรือโครงการดังกล่าวจะต้องมี รายละเอียดชัดเจนเกี่ยวกับเป้าหมายการดำเนินงานแต่ละขั้นตอน กำลังคน วัสดุ อุปกรณ์ และ ทรัพยากรการบริหารตลอดจนวงเงินรายจ่าย

เมื่อหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องจัดเตรียมแผนงานหรือโครงการขึ้นแล้ว ให้ สกช. รวบรวม และวิเคราะห์ แล้วเสนอ กษ. เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติต่อไป

ข้อ ๑๖ เมื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติแผนงานหรือโครงการใดแล้ว ให้หน่วยราชการ ที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้เป็นไปตามแผนงานหรือโครงการนั้นโดยไม่ชักช้า

ในกรณีที่ต้องใช้เงินงบประมาณ เงินกู้ หรือความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ให้ สกช. ขอทำ ความตกลงไปยังกระทรวงการคลัง สำนักงานงบประมาณ และสำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนา ระหว่างประเทศ แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุน ด้านการเงินให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดตามความเหมาะสม

ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องปฏิบัติตามแผนงานหรือโครงการใดโดยเร่งด่วน กษ. อาจนำเสนอ คณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติให้จัดสรรเงินงบประมาณเพื่อดำเนินการตามแผนงาน หรือโครงการนั้น เป็นกรณีพิเศษได้

ข้อ ๑๗ ถ้าหน่วยราชการแห่งใดที่ กษ. กำหนดตามข้อ ๑๔ เห็นว่าไม่สามารถรับผิดชอบ งานที่จะให้ปฏิบัติได้ หรือไม่เห็นด้วยกับ กษ. หรือ สกช. ในเรื่องหนึ่งเรื่องใดตามแผนงาน หรือ โครงการที่จะรับมาปฏิบัติ ให้หน่วยราชการดังกล่าวรายงานปัญหา อุปสรรค และเสนอความเห็น ให้ กษ. ทราบเพื่อพิจารณาหาข้อยุติ

เมื่อ กษ. ได้พิจารณารายงานของหน่วยงานราชการตามวรรคหนึ่งแล้ว มีมติเป็นเช่นใด ให้หน่วยราชการปฏิบัติตามนั้น แต่ถ้าหน่วยราชการนั้นยังไม่เห็นชอบกับมติของ กษ. ให้นำเสนอ นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลชี้ขาด

ส่วนที่ ๒

การบริหารแผนงานหรือโครงการ

ข้อ ๑๘ ให้หน่วยราชการซึ่งรับผิดชอบแผนงานหรือโครงการที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติแล้ว แจ้งชื่อผู้รับผิดชอบแผนงาน หรือโครงการ และเจ้าหน้าที่ตำแหน่งสำคัญ ที่จะมอบหมายให้ปฏิบัติงานตามแผนงาน หรือโครงการต่อ สกช. เพื่อการประสานงานระหว่างหน่วยปฏิบัติ

ข้อ ๑๙ ให้ผู้รับผิดชอบแผนงานหรือโครงการจัดให้มีแผนปฏิบัติการที่เหมาะสม เพื่อดำเนินงานตามแผนงาน หรือโครงการให้เป็นไปตามเป้าหมายและมีคุณภาพ ทบทุนค่าใช้จ่าย และการใช้วัสดุ อุปกรณ์ และทรัพยากรการบริหารเป็นประจำตามควรแก่กรณี และทำรายงานความก้าวหน้าของแผนงานหรือโครงการเสนอ กษ. เป็นระยะ ๆ

รูปแบบของรายงานความก้าวหน้าของแผนงาน หรือโครงการให้เป็นไปตามที่ กษ. กำหนด ในกรณีที่มีปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแผนงาน หรือโครงการให้ผู้รับผิดชอบแผนงานหรือโครงการแจ้งให้ สกช. ทราบ และประสานงานกับ สกช. เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ส่วนที่ ๓

การควบคุมแผนงานหรือโครงการ

ข้อ ๒๐ ให้หัวหน้าหน่วยราชการรับผิดชอบอำนวยการให้งานตามแผนงานหรือโครงการที่ได้รับมอบหมายดำเนินการไปด้วยความเรียบร้อย และสอดคล้องกับนโยบายและแผนบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ

ข้อ ๒๑ ให้หน่วยราชการที่รับผิดชอบแผนงาน หรือโครงการ จัดให้มีระบบการควบคุม ตรวจสอบและติดตามการดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการ และส่งรายงานความก้าวหน้าของแผนงานหรือโครงการให้ สกช. เพื่อรายงานต่อ กษ. ตามระยะเวลาที่ กษ. กำหนด

ข้อ ๒๒ ให้ สกช. ติดตามความก้าวหน้าของแผนงาน หรือโครงการต่าง ๆ ในการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ กับให้พิจารณา วิเคราะห์และประเมินผลความก้าวหน้าของงานเสนอต่อ กษ. เพื่อทราบ หรือเพื่อพิจารณา ตามควรแก่กรณี

หมวด ๔

หน้าที่และความรับผิดชอบของหน่วยงาน

ข้อ ๒๓ ให้ถือเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของกรมหรือหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องที่จะต้องจัดส่งเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องและเจ้าหน้าที่ทางเทคนิคมาร่วมปฏิบัติงานเป็นประจำที่ สกช. ตามตารางเวลาและแผนงานที่จะได้กำหนดร่วมกันของ กอช. ดังนี้

(๑) กรณีแผ่นดินไหว สึนามิ ดินถล่ม ให้เป็นหน้าที่ของ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กองบัญชาการทหารสูงสุด กรมอุตุนิยมิวิทยา กรมทรัพยากรธรณี กรมอุทกศาสตร์ กองทัพเรือ

(๒) กรณีน้ำท่วมใหญ่ ให้เป็นหน้าที่ของ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กองบัญชาการทหารสูงสุด กรมอุตุนิยมิวิทยา กรมชลประทาน และการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

(๓) กรณีพายุคลื่นลมแรง ให้เป็นหน้าที่ของ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมอุตุนิยมิวิทยา และกรมอุทกศาสตร์ กองทัพเรือ

(๔) กรณีอากาศเป็นพิษอย่างร้ายแรง ให้เป็นหน้าที่ของ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมควบคุมมลพิษ

(๕) กรณีไฟป่า ให้เป็นหน้าที่ของ กองบัญชาการทหารสูงสุด กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(๖) กรณีภัยพิบัติขนาดใหญ่ให้เป็นไปตามที่ กกช. กำหนด

ข้อ ๒๔ ให้กรมทรัพยากรธรณี กรมอุตุนิยมิวิทยาปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายอำนวยการและปฏิบัติการของ สกช. จนกว่าจะได้มีการจัดตั้ง สกช. เป็นหน่วยงานถาวรตามกฎหมายต่อไป

หมวด ๕

การดำเนินงานอื่น ๆ เพื่อการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ

ข้อ ๒๕ ในกรณีที่ กกช. ได้มีมติให้ดำเนินงานต่าง ๆ เกี่ยวกับการประสานงาน การบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ ให้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามมติของ กกช. ในกรณีที่หน่วยราชการใดมีปัญหาอุปสรรค ในการปฏิบัติตามมติของ กกช. ให้รายงานให้ กกช. ทราบเพื่อพิจารณาหาข้อยุติต่อไป และให้นำความในข้อ ๑๗ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๒๖ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายเพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของ ศกช. นายกรัฐมนตรี อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการอื่นที่เกี่ยวข้องหรือ ศกช. อาจขอให้คณะรัฐมนตรี มีมติให้พนักงานหรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของ ศกช. ได้ โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานตามปกติ โดยจะให้ช่วยปฏิบัติงานเต็มเวลา บางเวลา หรือนอกเวลาก็ได้

ข้อ ๒๗ ให้สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีว่าจ้างบุคคลที่มีความรู้ความสามารถมาช่วยงานได้ตามความเหมาะสม เพื่อดำเนินงานตามระเบียบนี้

ค่าใช้จ่ายสำหรับค่าจ้างและประโยชน์ตอบแทนอื่นของลูกจ้างของ ศกช. รวมทั้งค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของ ศกช. ให้จ่ายจากงบประมาณของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ข้อ ๒๘ ให้สำนักงบประมาณจัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดการดำเนินงานของ ศกช. และเพื่อให้การสนับสนุนช่วยเหลือประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาค ตามนโยบายของรัฐบาล

ข้อ ๒๙ ให้สำนักงาน ก.พ. จัดอัตรากำลังให้กับศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติตามความเหมาะสม และให้สำนักงาน ก.พ.ร. พิจารณาจัดตั้งศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ ให้เป็นองค์กรที่ถาวรต่อไป

ข้อ ๓๐ ให้หน่วยราชการและเจ้าหน้าที่ของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินงานของ ศกช. ให้เป็นไปตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร

นายกรัฐมนตรี

ภาคผนวก ง

คณะทำงานศึกษาการจัดการภัยพิบัติตามธรรมชาติภาวะโลกร้อน

ประกาศ

คณะกรรมการปฏิรูปทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ

ที่ ๑๙/๒๕๕๘

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำรายงานการศึกษาเรื่อง
การปฏิรูปการจัดการภัยพิบัติตามธรรมชาติภาวะโลกร้อน

ด้วยในคราวประชุมคณะกรรมการปฏิรูปทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๘ เมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๘ ที่ประชุมได้มีมติแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำรายงานการศึกษาเรื่อง การปฏิรูปการจัดการภัยพิบัติตามธรรมชาติภาวะโลกร้อน ซึ่งคณะทำงานประกอบด้วย

๑. นายปราโมทย์ ไม้กลัด	ประธานคณะทำงาน
๒. นาวาอากาศเอก สมศักดิ์ ขาวสุวรรณ์ (ที่ปรึกษาด้านการสื่อสาร สำนักงานปลัด กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร)	คณะทำงาน
๓. นายอนุสรณ์ แก้วกังวาล (รองอธิบดีฝ่ายปฏิบัติการ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย)	คณะทำงาน
๔. นายพรพจน์ เพ็ญพาส (รองอธิบดีฝ่ายบริหาร กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย)	คณะทำงาน
๕. นายบูรินทร์ เวชบรรเทิง (รองอธิบดีฝ่ายปฏิบัติการ กรมอุตุนิยมวิทยา)	คณะทำงาน
๖. นายภูษพงศ์ โนนไธสง (รองอธิบดีฝ่ายบริหาร กรมอุตุนิยมวิทยา)	คณะทำงาน
๗. นายนิรัตน์ พงษ์สิทธิถาวร (ผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการบรรเทาสาธารณภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย)	คณะทำงาน
๘. นายกอบชัย บุญอรณะ (ผู้อำนวยการสำนักนโยบายป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย)	คณะทำงาน

๙. นายภูสิต สมจิตต์ (เลขานุการกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย)	คณะทำงาน
๑๐. นายเชษฐา โมสิกรัตน์ (ผู้อำนวยการสำนักบูรณาการสาธารณภัย อุบัติเหตุ และความปลอดภัยทางถนน กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย)	คณะทำงาน
๑๑. นายชัยณรงค์ วาสนสมสิทธิ์ (ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและ ความร่วมมือระหว่างประเทศ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย)	คณะทำงาน
๑๒. นายชยสาร โทณานนท์ (ผู้อำนวยการศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ สำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร)	คณะทำงาน
๑๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิสระพัฒน์ อีร์พัฒน์สิริ	คณะทำงานและเลขานุการ

โดยให้คณะทำงานมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- (๑) พิจารณาศึกษา วิเคราะห์ จัดทำแนวทางและข้อเสนอแนะเพื่อดูแลผลกระทบจากภัยพิบัติตามธรรมชาติ การบังคับใช้กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งจัดทำรายงานเสนอคณะกรรมการฯ
  - (๒) ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่คณะกรรมการหรือประธานกรรมการฯ มอบหมาย
- ทั้งนี้ ให้มีผลตั้งแต่วันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

(นายปราโมทย์ ไม้กลัด)
ประธานกรรมการปฏิรูป
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประกาศ

คณะกรรมการการปฏิรูปทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
สภาปฏิรูปแห่งชาติ
ที่ ๒๖/๒๕๕๘

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการศึกษายุทธศาสตร์เพื่อดูแลผลกระทบจากภัยพิบัติตามธรรมชาติ

ด้วยในคราวประชุมคณะกรรมการการปฏิรูปทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สภาปฏิรูปแห่งชาติ ครั้งที่ ๒๔ เมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๘ ที่ประชุมได้มีมติแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษายุทธศาสตร์เพื่อดูแลผลกระทบจากภัยพิบัติตามธรรมชาติ (เพิ่มเติม) ประกอบด้วย

๑. นายกอบชัย บุญอรณะ
๒. นางศิริอร นันตติกุล
๓. นางนุชนาด ประสมทรัพย์
๔. นางสาวเพ็ญพร คนสมบุญ
๕. นางสาวกมลวรรณ เอกโชติ
๖. นางสาวเบญญพัฒน์ จารุภาคย์ชานนทน์
๗. นางสาวสร้อยสิริ บรรณวัฒน์
๘. นางสาวกรรวิ สิริชีวะภาค
๙. นายภูเวียง ประคำมินทร์
๑๐. นายวัฒนา กันบัว
๑๑. นายรัฐวุฒิ แดนดี
๑๒. นายสุรพงษ์ สารปะ
๑๓. นายชยสาร โทณานนท์
๑๔. พลเรือเอก เกาะหลัก เจริญรุกข์
๑๕. พลอากาศเอก สมนึก สวัสดิ์ถึก
๑๖. นาวาเอก (พิเศษ) สอง เอกมหาชัย
๑๗. นาวาอากาศเอก คู่ชาติ นุชชะ
๑๘. นาวาอากาศโท วรพงษ์ กฤตยะโชติ
๑๙. นางสาวจิรประภา ศิริวิวัฒนากุล
๒๐. นางสาวสโรชา กสิพันธ์
๒๑. นายดรัณภพ ดิอุดมวงศา
๒๒. นางพัฒน์นิดา เพ็ญสุทธิชาติบุตร

๒๓. นางสาวจิรวดี จิตขันธิ์

๒๔. นางสาวชลธิชา ปิ่นทอง

๒๕. นางสาวณัฐชานันท์ ใจงาม

โดยให้คณะทำงานมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(๑) พิจารณาศึกษา วิเคราะห์ จัดทำแนวทางและข้อเสนอแนะเพื่อดูแลผลกระทบจากภัยพิบัติตามธรรมชาติ การบังคับใช้กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งจัดทำรายงานเสนอคณะกรรมการ

(๒) ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่คณะกรรมการหรือประธานกรรมการมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๘

(นายปราโมทย์ ไม้กลัด)

ประธานกรรมการปฏิรูป

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ภาคผนวก จ

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะจากสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะจากสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ

ตามที่ที่ประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๘ ได้พิจารณา รายงานของคณะกรรมการปฏิรูปการปฏิรูปทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วาระปฏิรูปที่ ๒๖ : เรื่องการจัดการภัยพิบัติตามธรรมชาติภาวะโลกร้อน โดยสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติได้ร่วมกันพิจารณาและ แสดงความคิดเห็นหลายประเด็น ได้แก่

๑. นายชิงชัย หาญเจนลักษณ์

จากการพิจารณารายงานฉบับดังกล่าว พบว่า มี ๔ ยุทธศาสตร์ที่ดีและเหมาะสม โดยทั้งนี้จะขออภิปรายใน ๒ ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การลดความเสี่ยงก่อนภัยพิบัติและ ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การจัดการหลังเกิดภัย มีรายละเอียด ดังนี้

๑) ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การลดความเสี่ยงก่อนภัยพิบัติ โดยต้องมีการเตรียมข้อมูล ที่มีความสมบูรณ์ มีการปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอและต้องเป็นข้อมูลระดับสากล อีกทั้งยังต้องมีระบบเตือนภัย (Early warning system) ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งตามรายงานเสนอให้จัดตั้งศูนย์ภัยพิบัติ แห่งชาติ แต่ตามความเห็นส่วนตัวเห็นว่า อาจพิจารณามอบหมายให้ Gistda หรือ สำนักงานพัฒนา เทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศเป็นหน่วยรับผิดชอบโดยอาจไม่มีความจำเป็นต้องตั้งศูนย์ขึ้นมาใหม่ เนื่องจากเห็นว่า Gistda มีระบบดาวเทียมและข้อมูลค่อนข้างพร้อม นอกจากนี้ ควรให้ความสำคัญในการเน้น ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระดับภูมิภาคและระดับสากลด้วย โดยในระดับภูมิภาคอาจต้องมีการพิจารณา รวมถึงงานของ ADPC หรือ Asian Disaster Preparedness Center) ซึ่งปฏิบัติงานมานานหลายปี และมีข้อมูลค่อนข้างพร้อมต่อการใช้งาน

๒) ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การจัดการหลังภัยพิบัติ ควรมีการศึกษารายละเอียด แบบ Case study ทั้งจุดอ่อนและจุดแข็งในกรณีที่เกิดมาแล้ว รวมทั้งการสร้างสมรรถภาพในการจัดการ หลังภัยพิบัติของชุมชนในลักษณะที่สมจริงและมีการจัดตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบเรื่องภัยพิบัติในชุมชน โดยเฉพาะในเขตที่มีความเสี่ยงสูง โดยอาจให้คณะผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นวิทยากร ในการให้การฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง

๒. นางกุไชหิมะวันชาพิหนิะ มนูญทวี

จากการพิจารณารายงานฯ ขอเสนอประเด็นที่เกี่ยวข้อง ๓ ประเด็น คือ

๑) การจัดการภัยพิบัติต้องสนับสนุนโดยชุมชน ซึ่งควรส่งเสริมให้มีหลักสูตรการจัดการ ภัยพิบัติโดยชุมชนให้ครอบคลุม โดยในแต่ละท้องถิ่นที่ควรร่วมมือกันให้ประชาชนได้เรียนรู้เกี่ยวกับภัย พิบัติ ความร้ายแรง และการเตรียมความพร้อมในการลดความสูญเสียจากภัยพิบัติ

๒) ชุมชนต้องเรียนรู้แผนภัยพิบัติที่เกิดจากน้ำท่วมซ้ำซาก โดยต้องเรียนรู้และ ทำความรู้จักเมื่อเกิดภัยพิบัติ มีการเตรียมพื้นที่ปลอดภัย พื้นที่เตรียมจะอพยพ เส้นทางอพยพ การ เตรียมการจัดตั้งศูนย์อพยพ ซึ่งจะช่วยลดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินได้

๓) การดูแลหลังเกิดภัยพิบัติโดยควรเก็บข้อมูลตั้งแต่เริ่มต้นเพื่อเป็นการเยียวยาได้ อย่างทั่วถึงและครบถ้วน ผู้นำท้องถิ่นต้องมีบทบาทสำคัญและเป็นแกนนำหลักในการส่งเสริมให้ชุมชน จัดการท้องถิ่นด้วยตนเองเพื่อลดความเสียหาย นอกจากนี้ รัฐบาลต้องสนับสนุนให้เกิดหลักสูตรการจัดการ ตัวเองเพื่อรับมือภัยพิบัติในชุมชนให้ทั่วถึงทั้งระดับครอบครัว ชุมชน ตำบล อำเภอ จังหวัด และประเทศ

๓. พลเรือเอก ศุภกร บุรณติลก

ขออภิปรายรายงานของคณะกรรมการฯ โดยได้มีข้อเสนอแนะบางประการ ดังนี้
ยุทธศาสตร์เพื่อดูแลผลกระทบจากภัยพิบัติ โดยอยากขอยกตัวอย่างตามขั้นตอนของการบริหารตามแผนบรรเทาสาธารณภัยของทหารเพื่อเปรียบเทียบกัน โดยแผนของทหาร แบ่งเป็น ๓ ขั้นตอน คือ ขั้นตอนเตรียมการและระวังป้องกัน โดยในขั้นนี้ต้องเตรียมแผนปฏิบัติการ อุปกรณ์เครื่องมือการเฝ้าระวัง และการจัดซ่อมแผนปฏิบัติการ ขั้นตอนต่อมาคือ การปฏิบัติเมื่อเกิดภัยโดยต้องจัดศูนย์ปฏิบัติการเพื่อบัญชาการและครอบคลุมตลอดจนประสานงานในลักษณะ Single Command โดยขอเสนอแนะให้มีหน่วยงานป้องกันภัยพิบัติแห่งชาติที่ใหญ่กว่ากรมป้องกันฝ่ายพลเรือน โดยผนวกศูนย์เตือนภัยแห่งชาติเข้าไปด้วย และจะได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นควรจะต้องมีหน่วยงานปฏิบัติการค้นหาและกู้ภัยระดับชาติ โดยเฉพาะ

และอีกประการหนึ่งที่จะฝากไว้ คือ ขอให้ทบทวนพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยในพระราชบัญญัติดังกล่าวยังไม่ได้กล่าวถึงแผ่นดินไหวและสึนามิและที่สำคัญมิได้มีการจัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ที่เป็นทะเล

๔. นายธีรศักดิ์ พานิชวิทย์

ขอเสนอแนวทางเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนในกรอบข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑) องค์กรสนับสนุนการช่วยเหลือในกรณีเกิดภัยพิบัติ โดยในปัจจุบันภารกิจดังกล่าวอยู่ในความรับผิดชอบของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แต่ในความเป็นจริงเมื่อเกิดเหตุภัยพิบัติ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นหน่วยงานแรกที่เข้าไปดูแลให้การช่วยเหลือ แต่ทั้งนี้ ยังมีได้กำหนดภารกิจหลักและภารกิจที่จะถูกถ่ายโอนหรือการมอบอำนาจในการบริหารจัดการและความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสนับสนุนหรือช่วยเหลือผู้ได้รับภัยพิบัติอย่างเป็นรูปธรรมและถูกต้องตามกฎหมาย ดังนั้น จึงควรมีการนำข้อเสนอนี้ไปสู่การยกระดับของการปฏิรูปกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการด้านภัยพิบัติ

๒) อำนาจของคณะกรรมการที่มีความเกี่ยวข้องข้องกับการประกาศภัยพิบัติหรือประกาศเหตุที่เกิดจากภัยธรรมชาติ โดยปัจจุบันพบว่า ไม่มีมาตรฐานหรือหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ มีการประกาศเขตภัยพิบัติจึงขอเสนอให้ควรมีการแบ่งขอบเขตความรับผิดชอบในการกำหนดว่า ท้องถิ่นควรมีอำนาจและหน้าที่ในการประกาศเขตภัยพิบัติในระดับพื้นที่ตนเองโดยให้เป็นอำนาจของผู้บริหารท้องถิ่นซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินการเป็นไปอย่างรวดเร็วและทันการณ์

๓) การช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุ โดยควรคำนึงถึงผลผลิตของเกษตรกรและประชาชนที่ได้รับเสียหายเพื่อเป็นเกณฑ์ในการให้บริการและความช่วยเหลือ

และขอเสนอเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเพิ่มความสมบูรณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติโดยต้องมีมาตรการทางด้านภาษีที่เก็บกับผู้ทำให้เกิดปัญหาภัยธรรมชาติหรือกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติแล้วเอางบประมาณที่ได้เหล่านั้นไปสนับสนุนหน่วยงานภาคสังคมและท้องถิ่นเพื่อนำไปทำนุบำรุงฟื้นฟูความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ

๕. นายธรรณ อารังนาวาสวัสดิ์

จากการพิจารณาเล่มรายงานฯ แล้วมีข้อเสนอแนะในประเด็นดังนี้

๑) ในกรณีของภัยพิบัติที่เกิดขึ้นมีทั้งแบบฉุกเฉินฉับพลันและแบบค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งการบริหารจัดการภัยพิบัติก็ย่อมต่างกัน โดยท้องถิ่นต้องเข้ามามีบทบาท อีกทั้ง ท้องถิ่นควรได้รับความรู้ และอุปกรณ์ มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการภัยพิบัติเนื่องจากภัยพิบัติเหล่านั้นเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและกะทันหันกว่าภาครัฐจะลงไปจัดการก็ใช้เวลานาน เพราะฉะนั้น ท้องถิ่นจึงควรต้องมีความสามารถในการจัดการภัยพิบัตินั้นๆ เอง เป็นการเบื้องต้นก่อนได้

๒) กรณีของภัยพิบัติที่เข้ามาในระยะกลางและระยะยาว ต้องมีการจัดการแบบบูรณาการร่วมกันเนื่องจากการจัดการมิใช่แค่เรื่องของสิ่งแวดล้อมเรื่องเดียว จึงควรมองในประเด็นที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ด้วย เช่น เศรษฐกิจและการค้า เป็นต้น

๓) สิ่งหนึ่งที่ต้องให้ความสนใจเพิ่มเติม คือ ภัยพิบัติที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม โดยพบว่า โบราณสถานของประเทศไทยหลายๆ ที่ อยู่ในสภาพที่ไม่สามารถรับมือกับภัยพิบัติได้เลย จึงควรต้องมีการตรวจสอบโครงสร้างของโบราณสถานในแต่ละแห่งว่ามีความสามารถในการรองรับภัยพิบัติได้ในระดับใด หรือสามารถทำให้แข็งแรงหรือสามารถป้องกันน้ำท่วมได้หรือไม่

๔) ผลกระทบที่เกิดจากภาวะโลกร้อนประการหนึ่งคือ การกัดเซาะชายฝั่งอย่างรุนแรง โดยขอเสนอให้มีการพิจารณาว่าพื้นที่ไหนมีความเสี่ยงต่อภัยพิบัติและการกัดเซาะชายฝั่ง รวมถึงให้มีมาตรการในการป้องกันและแก้ไขด้วย

๖. นายคณิต ชูริ่ง

ขอเสนอแนะเพื่อให้พิจารณาในประเด็น ดังต่อไปนี้

๑) ในกรณีที่เกิดภัยพิบัติตามธรรมชาติ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานแรกที่มีความสำคัญและอยู่ใกล้กับผู้ประสบภัยมากที่สุด เพราะฉะนั้นจึงควรมีกฎหมายที่เป็นเครื่องมือให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อจะสามารถตอบสนองต่อความต้องการและแก้ไขปัญหาของประชาชนในพื้นที่ให้ทันท่วงที โดยกฎหมายนั้นต้องสร้างความชัดเจนในด้านนโยบายให้ความสำคัญตามวิสัยทัศน์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒) การจัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับการป้องกันภัยพิบัติต้องให้ชัดเจนและครอบคลุมเพิ่มสมรรถนะของบุคคล เพิ่มศักยภาพของบุคคลในหน่วยงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีความพร้อมทางด้านวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย รวมทั้งต้องมีองค์กรกลางในการแจ้งเหตุข่าวสารเพื่อส่งต่อไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและไปสู่ประชาชนให้ได้ทราบข้อมูล

๗. นายชาติ เจริญสุข

ขอให้ข้อเสนอเกี่ยวกับการลดภาวะโลกร้อน ซึ่งคนส่วนใหญ่มองไปที่ปลายเหตุ แต่ทั้งนี้ ควรกลับมามองที่ต้นเหตุของปัญหาเพื่อลดภาวะโลกร้อน อาทิ การสนับสนุนให้มีรถพลังงานไฟฟ้า ซึ่งจะไม่มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ไม่ปล่อยความร้อนหรือใช้พลังงานเชื้อเพลิง เป็นต้น

๘. นายอนุสรณ์ แสงนิมมวล

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะดังนี้

การเตรียมตัวและการเตรียมความพร้อมในการรับมือ ถือเป็นเรื่องที่ดี หากแต่ทุกวันนี้คนไทยก็ยังไม่ได้มีการเตรียมความพร้อมที่ดีพอ จากบทเรียนเหตุการณ์มหาอุทกภัย ๒๕๕๔ ที่ผ่านมา ความรู้และข้อมูลในตอนนั้นมีมากมายมาจากหลายทิศทางจนกระทั่งประชาชนก็เกิดความสับสน ไม่รู้ว่า

ควรเชื่อถือข้อมูลจากแหล่งไหน อีกทั้ง ความรู้ในการจัดระบบต่างๆ ของไทยยังอ่อนค่อนข้างมาก จากเหตุมหาอุทกภัย ๒๕๕๔ ที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่าไม่สามารถรับมือ (Handle) ได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันท่วงที ดังนั้น การสื่อสารในช่วงเกิดวิกฤตจึงเป็นอีกปัญหาหนึ่ง ถ้าหากมีการจัดทำข้อมูลข่าวสารอย่างเป็นระบบ ก็จะมีส่วนช่วยในการเตรียมความพร้อมในเรื่องต่างๆ ได้เป็นอย่างดี จึงกล่าวได้ว่าการเตรียมตัวเป็นเรื่องที่มีความจำเป็น และมีความเห็นด้วยในประเด็นนี้

ส่วนการจัดการเมื่อเกิดเหตุภัยพิบัติขึ้นแล้ว ที่ผ่านมา ภาครัฐยังมีระบบการจัดการที่ไม่ค่อยดี ภาคเอกชนได้รับความเดือดร้อนและความเสียหายอย่างหนัก จากเหตุมหาอุทกภัย ๒๕๕๔ โดยเฉพาะโรงไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความเสียหายไปเกือบ ๓,๐๐๐ ล้านบาท ซึ่งจากบทเรียนที่คราวนั้นทำให้เรามีการระมัดระวังในเรื่องของการป้องกัน การออกแบบทางวิศวกรรม ทำให้มีการสร้างคันดินป้องกันน้ำที่มีความสูงถึง ๘ เมตรจากระดับน้ำทะเล ที่อำเภอบางปะหัน แต่สิ่งเหล่านี้ประชาชนทั่วไปก็ไม่รับทราบได้ว่า ภาคเอกชนมีการเตรียมการอย่างไร เพราะรัฐบาลก็ไม่มีการประชาสัมพันธ์ในเรื่องนี้

อีกประเด็นหนึ่ง คือ เรื่องของการฟื้นฟู ซึ่งเป็นเรื่องที่ใหญ่มากและใช้ระยะเวลา ในภาคเอกชนก็ได้รับความเดือดร้อน (Suffer) ค่อนข้างมาก เพราะนอกจากความเสียหายที่เราต้องไปเรียก (Claim) จากบริษัทประกันแล้ว ซึ่งใช้เวลานานมาก ภายหลังต่อมาบริษัทประกันก็ไม่รับประกันในกรณีความเสียหายจากภัยพิบัติอีกต่อไป เพราะสิ่งเหล่านี้บริษัทประกันแจ้งว่า รัฐบาลยังไม่มีความมาตรการที่ชัดเจน ออกมา จึงไม่รับประกัน เมื่อเป็นเช่นนี้ คนที่มีพื้นที่หรือมีธุรกิจในพื้นที่ที่อาจจะเกิดภัยพิบัติลักษณะนี้ ก็จะต้องได้รับความเดือดร้อนต่อไป

โดยสรุปแล้ว มีความเห็นวายุทธศาสตร์ทั้ง ๔ เรื่อง ที่นำเสนอมา เป็นเรื่องที่ดีหากทำได้จริง จึงเสนอเพิ่มเติมให้แยกเป็นประเด็นไป เช่น น้ำท่วม แผ่นดินไหว สึนามิ แผ่นดินถล่มว่าจะมีวิธีจัดการและรับมืออย่างไรโดยใช้ยุทธศาสตร์ ๔ ข้อนี้เป็นแนวทาง เพราะการจัดการในแต่ละภัยพิบัติมีความแตกต่างกัน ซึ่งถ้ามีรายละเอียดของแต่ละประเด็น ก็จะช่วยให้การบริหารจัดการทั้งในช่วงก่อนเกิดภัยพิบัติ ระหว่างเกิดภัยพิบัติ และหลังเกิดภัยพิบัติได้ดียิ่งขึ้น และสุดท้ายก็คือ การใช้สื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ เพราะสื่อมวลชนจะเป็นพลังสำคัญในการที่จะทำให้ประชาชนได้รับทราบว่าเกิดเหตุภัยพิบัติอะไรขึ้น และจะต้องปฏิบัติตนอย่างไร เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบต่อตนเอง หรือหากมีผลกระทบเกิดขึ้นก็ต้องลดความสูญเสียให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด ดังนั้น ในเรื่องของการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ หรือแม้กระทั่งสื่อใหม่อย่างสื่อออนไลน์ (Online) ต่างๆนี้ จะต้องมีการพัฒนาแล้วทำให้เป็นระบบมากกว่านี้

๙. นายวิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะดังนี้

เรื่องการเตรียมความพร้อม การให้ข้อมูลข่าวสาร การช่วยเหลือการเยียวยา ควรต้องคำนึงถึงทุกคน ซึ่งในที่ประชุมสหประชาชาติมีคนกล่าวไว้ว่า เมื่อมีภัยพิบัติ คนพิการมักจะเป็นคนกลุ่มแรกที่ถูกกลืน และเป็นคนกลุ่มสุดท้ายที่ถูกคิดถึง ดังนั้น ในการจัดการเกี่ยวกับภัยพิบัติต้องคิดถึงทุกคนตั้งแต่เรื่องการเตรียมความพร้อม เพราะการเตรียมความพร้อมนั้นมีความสำคัญมาก เช่น ในประเทศ

สหรัฐอเมริกา นั้น จะมีการเตรียมความพร้อมอยู่เสมอเรื่องหนีไฟ เพราะถือเป็นเรื่องสำคัญว่า เวลาเตรียมความพร้อมจะต้องมีความเสมือนจริง โดยจะให้คนพิการเข้ามามีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมอยู่เสมอ เมื่อเกิดภัยพิบัติจะต้องหนีกันอย่างไร และการให้ข้อมูลข่าวสารก็ต้องคิดถึงคนทุกกลุ่มเช่นกัน ที่ผ่านมากลุ่มที่มีปัญหาจะเป็นกลุ่มคนหูหนวก จากเหตุการณ์น้ำท่วมปี ๒๕๕๔ การให้ข้อมูลข่าวสารมีแต่การอ่านข่าว ไม่มีล่ามภาษามือ คนหูหนวกก็ฟังไม่รู้เรื่องว่ามี การเตือนว่าตอนนี้กำลังจะท่วมถึงจุดไหนแล้ว ซึ่งการให้ข้อมูลข่าวสารของต่างประเทศนั้น มีกฎหมายบังคับเลยว่า การให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับภัยพิบัติจะต้องคิดถึงทุกคน ทั้งสถานีวิชิตและสถานีโอทิสต์ต่างๆ เมื่อมีประกาศข่าวจะต้องมีตัวหนังสือไว้ มีการสื่อสารภาษามือ เพื่อให้ทุกคนทุกกลุ่มได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับภัยพิบัติกันอย่างพร้อมเพรียง เพื่อที่จะได้เตรียมตัวหรือจัดการหนีภัยพิบัติได้อย่างทันที่เพราะฉะนั้น เรื่องการให้ข้อมูลข่าวสารจะต้องมีกฎเกณฑ์หรือมีข้อบังคับในให้ข้อมูลข่าวสารที่คำนึงถึงคนทุกกลุ่ม

สำหรับการช่วยเหลือก็เช่นเดียวกัน ต้องคิดถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย เพราะฉะนั้นเวลาเข้าไปช่วยคนที่ประสบเหตุภัยพิบัติต้องคิดถึงกลุ่มคนการด้วย ซึ่งในต่างประเทศนั้นได้มีการวางระบบฐานข้อมูลเรียบร้อยว่าคนพิการอยู่ที่ไหน เมื่อมีภัยพิบัติก็เข้าไปช่วยเหลือ ดังนั้นประเทศไทยมีการจัดทำระบบฐานข้อมูลระบบของคนพิการเพราะเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นและมีความสำคัญ นอกจากนี้ สถานที่พักฟื้นชั่วคราว ก็ต้องคิดถึงทุกคนต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่จะให้ทุกคนใช้ได้ เช่น ทางลาดห้องน้ำคนพิการ ผู้สูงอายุ สตรีมีครรภ์ เป็นต้น แต่จากเหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่ ๒๕๕๔ เมื่อคนพิการต้องไปอยู่ในสถานที่พักฟื้นร่วมกับผู้อื่นก็ประสบกับปัญหาอย่างเช่น เรื่องไม่มีทางลาด เรื่องความไม่สะดวกในการใช้ห้องน้ำ ส่วนคนหูหนวกก็ไม่มีคนที่ช่วยในการสื่อสารภาษามือ

สำหรับการเยียวยาก็เป็นอีกประเด็นสำคัญ เพราะกลุ่มคนหูหนวกมักไม่ได้รับทราบข้อมูลในส่วนนี้ เนื่องจากขาดการประชาสัมพันธ์ จึงไม่ได้ติดต่อขอรับการเยียวยาจากทางราชการในช่วงเวลาที่มีประกาศให้เข้าชื่อขอรับการเยียวยา ดังนั้น การจัดระบบเรื่องเกี่ยวกับภัยพิบัติต้องคำนึงถึงทุกคน ทุกกลุ่มเป้าหมายให้ทั่วถึง

๑๐. นายพงศ์โพยม วาศภูติ

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะดังนี้

ขณะนี้ระบบการจัดการภัยพิบัติในประเทศไทยมีเอซีดีเอ็ม (ACDM) ซึ่งเป็นองค์กรระดับภูมิภาคของเอเชียนี้ โดยมีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของไทยเป็นหน่วยงานหลัก ถือเป็นเนชันแนล โฟคอล พอยท์ (National focal point) และในระดับชาติของเรา ประเทศไทยมีพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยปี ๒๕๕๐ ซึ่งปรับปรุงมาจากพระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน โดยมีแผนต่างๆ รองรับอยู่แล้ว และแผนสำคัญที่สุดคือ แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ล่าสุด พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งได้แก้ไขปรับปรุงให้มีภัยต่างๆ รวมประมาณ ๑๔ ภัย และโครงสร้างของการจัดการสาธารณภัยในแผนนี้ สามารถเอาไปปรับใช้ได้ทุกภัยที่อาจเกิดขึ้นนอกเหนือจาก ๑๔ ภัยที่กำหนดไว้ และที่สำคัญคือ ภัยที่เกี่ยวกับความมั่นคง เช่น ภัยทางอากาศ ภัยจากหุ่นระเบิด ไม่ได้ถูกบรรจุในแผนชาติแล้ว

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยก่อตั้งขึ้นมาไม่ถึง ๑๐ ปี ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อคราวปรับปรุงกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๘ ให้ย้ายศูนย์เตือนภัยมาอยู่ที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแล้ว เพราะฉะนั้นสิ่งที่ยากจะนำเสนอเป็นพิเศษคือ พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยปี ๒๕๕๐ มันไม่เหมาะสมกับบริบทแห่งวัฒนธรรมการบริหารของสังคมไทย กล่าวคือ เมื่อมีภัยเกิดขึ้นก็ในท้องถิ่นก็จะให้หน่วยงานท้องถิ่น เช่น นายกเทศมนตรีหรือนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้อำนวยการป้องกันภัย หากในระดับจังหวัด ก็จะให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อำนวยการป้องกันภัย และให้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นรองผู้อำนวยการป้องกันภัย แต่ถ้าเป็นเหตุภัยพิบัติระดับประเทศหรือเกิดเหตุในหลายจังหวัด รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจะเป็นผู้อำนวยการป้องกันภัย และหากสถานการณ์ยกระดับรุนแรงจนกลายเป็นวิกฤตระดับชาติก็จะเชิญนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งในตัวเองประกอบของกรรมการมีนายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมาย และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเท่านั้น นอกเหนือจากนั้นจะเป็นปลัดกระทรวงต่างๆ ที่เกี่ยวข้องรวมถึงผู้บัญชาการเหล่าทัพ ซึ่งในส่วนนี้จึงอยากเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเข้ามาอยู่ในคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติด้วยเพื่อให้เหมาะสมกับบริบท เพราะที่ผ่านมาทหารมีบทบาทในการให้ช่วยเหลือ และบรรเทาเหตุภัยพิบัติได้เป็นอย่างดี

๑๑. นายกิตติศักดิ์ คณาสวัสดิ์

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะดังนี้

ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับ เรื่องของช่วงที่เกิดเหตุ การจัดการคน อาสาสมัคร อปพร. และเครือข่าย ท้องถิ่น และสิ่งต่างๆ ที่จะช่วยกัน ทั้งนี้หากมีการฝึกซ้อม มีการวางแผนที่ดี เครือข่ายเหล่านี้จะเปรียบเสมือนฐานข้อมูล (File) ที่มีอยู่แล้ว และพร้อมใช้ได้ทันที

ทั้งนี้ ขอเสนอให้มีการจัดตั้งในลักษณะของศูนย์ป้องกันและจัดการภัยพิบัติแห่งชาติ โดยศูนย์แห่งนี้ควรประกอบด้วยผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ รวมไปถึง องค์กรที่สามารถพัฒนาองค์ความรู้ของการจัดการที่ดี สามารถจะบูรณาการทรัพยากร อุปกรณ์ เครื่องมือ ระดับพื้นที่ ระดับชาติ ให้มีการจัดการที่มีประสิทธิภาพ สามารถรับเหตุภัยพิบัติใหญ่ๆ หรือเล็กๆ ได้อย่างเหมาะสม ศูนย์แห่งนี้จะทำหน้าที่พัฒนา เสริมความรู้ โดยจะมีการอบรมในทุกระดับ ทั้งระดับพื้นที่ ระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด ระดับภูมิภาค และระดับชาติ เพราะหากมีศูนย์ป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติแห่งชาติเป็นองค์กรหลัก หรือแม่ข่ายในการแก้ปัญหาภัยพิบัติของชาติ ย่อมทำให้การทำงานมีเอกภาพและเกิดประสิทธิภาพมากกว่าที่ผ่านมา

๑๒. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะดังนี้

ควรมองปรากฏการณ์ภัยพิบัติจากภาวะโลกร้อนเป็นโอกาสในการพัฒนาด้านต่างๆ เช่น ด้านการเกษตร อุตสาหกรรม ขนส่ง โลจิสติกส์ (Logistics) มากกว่าจะตื่นตระหนก เพราะเมื่อพิจารณาถึงประเด็นวาระปฏิรูปต่างๆ ที่ได้มีการหารือในสภาปฏิรูปแห่งชาติ ก็ควรจะมีการนำมาศึกษาวิเคราะห์เพื่อหาวิธีการที่จะทำให้คุณภาพชีวิตของคนในประเทศและของคนในโลกให้ดีขึ้น กรณีภัยพิบัติภาวะโลกร้อนต้องมองเชื่อมโยงไปตั้งแต่การตั้งถิ่นฐาน การที่ประกาศเขตป่า เขตบ้าน การใช้ดิน การใช้น้ำ

การเพาะปลูกด้วยพืชแบบใหม่ การผลิตด้วยเครื่องจักร การบริโภค การผลิตขยะ การใช้พลังงาน นอกจากนี้ ที่ผ่านมามีการวางผังเมืองใหม่ ขาดการเชื่อมโยงเรื่องเหล่านี้เข้าด้วยกัน สิ่งนี้อาจจะยากแต่ก็ต้องทำ เพราะฉะนั้นต้องสร้างความตระหนักและกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ประชาชนมองเรื่องเหล่านี้ว่ามีความเชื่อมโยงกัน เรื่องภาวะเรือนกระจกในการผลิตมีเท่าไร จะผลิตขยะเท่าไร จะต้องใช้ไฟฟ้าเท่าไร ทั้งนี้ต้องมีการผสมผสานความคิดให้มีความต่อเนื่องตั้งแต่ข้างล่างสู่บน และบนสู่ล่าง โดยต้องมองทั้งภายในประเทศและจากภายนอกประเทศด้วยว่าจะจัดการกันอย่างไร

ประการต่อมา เสนอว่า รัฐควรจะมีนโยบายที่ชัดเจนในเรื่องนี้ คือการตั้งเป้าหมายในระดับประเทศหรือระดับเมืองใหญ่ๆ เช่น จังหวัดกรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ หาดใหญ่ ภูเก็ต นครราชสีมา เป็นต้น โดยจะลดภาวะการผลิตปริมาณคาร์บอนไดออกไซด์ (Carbon dioxide) ในแต่ละเมืองจะลดลงเหลือปีละกี่เปอร์เซ็นต์ ในอีก ๕ ปี ๑๐ ปี ข้างหน้า มีการตั้งเป้าหมายและเสนอตัวเลขที่ชัดเจนให้สาธารณชนได้ตระหนัก โดยการเขียนเป็นกราฟ (Graph) และนำเสนอข่าวทุกเช้าในข่าวพยากรณ์อากาศตามสถานีโทรทัศน์ต่างๆ เพื่อให้เกิดความตระหนัก แล้วก็ให้แต่ละเมืองกำหนดยุทธศาสตร์พัฒนาให้เป็นเมืองฉลาด เป็นสมาร์ท ซิตี้ (Smart city) เมืองสีเขียว ให้นับการใช้ทรัพยากรต่างๆ ให้เกิดประโยชน์

ส่วนเรื่องนวัตกรรม ประเทศไทยยังมีการส่งเสริมการวิจัยเทคโนโลยีทางด้านนวัตกรรมในการที่จะทำให้ชีวิตคนบริโภคหรือใช้ทรัพยากรที่ทำให้เกิดการสูญเสีย หรือทำให้เกิดภาวะโลกร้อนน้อยเกินไป ทั้งนี้ จึงควรส่งเสริมให้มีเมืองซึ่งใช้ทรัพยากรน้อย สร้างภาวะมลพิษน้อย และทำให้คุณภาพชีวิตดีแล้วแข่งขันในการสร้างนวัตกรรมทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่จะทำให้ลดภาวะโลกร้อน แล้วก็ป้องกันภัยธรรมชาติได้ด้วย โดยสร้างความตระหนักให้แก่ชาวบ้าน และดำเนินการไปด้วยกันอย่างเป็นระบบ

๑๓. นายวินัย ดะห์ลัน

เสนอให้สนับสนุนประเทศไทยซึ่งเป็นศูนย์กลางยานยนต์ของภูมิภาคอาเซียนอยู่ในขณะนี้ พัฒนาเรื่องยานยนต์ โดยเน้นการสร้างยานยนต์ที่ให้คาร์บอนต่ำ หรือการใช้ยานยนต์ที่ใช้พลังงานทดแทน รวมถึงการพัฒนาเรื่องของนวัตกรรมทางการเกษตร นวัตกรรมอาหารตลอดจนนวัตกรรมในภาคอุตสาหกรรมอาหารเพื่อที่ประเทศไทยจะได้ก้าวสู่การเป็นประเทศมีคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Economy) เทียบกับประเทศอื่น

๑๔. รองศาสตราจารย์ประเสริฐ ชิตพงศ์

ประเด็นที่อยากนำเสนอคือ ควรจัดให้มีระบบของการจัดการให้ดีขึ้นเรื่องของการบริจาคสิ่งของและเงินทอง ซึ่งพบว่าที่ผ่านมามีปัญหามากมายเกิดความไม่โปร่งใส อยากให้มีระบบของการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ โดยอาจมีหน่วยงานหลักในการดูแลเรื่องนี้ยามเกิดภัยพิบัติ

คณะกรรมการธิการได้นำข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่างๆ ดังกล่าวมาพิจารณาศึกษาและปรับปรุงเนื้อหาในประเด็นที่เกี่ยวข้องแล้ว